

Rapportage onderzoek

18 juni 2020

Gemeente Staphorst

Deze rapportage mag uitsluitend worden aangewend ten dienste van de doelstelling van de opdracht. Het is niet toegestaan deze rapportage – of delen daaruit – zonder onze toestemming aan te wenden voor andere doeleinden.

BING biedt zijn opdrachtgevers gespecialiseerde adviesexpertise, onderzoeksexpertise en een vraagbaakfunctie aan op het gebied van integriteit. BING heeft zich sinds zijn oprichting in 2004 gespecialiseerd in een specifieke markt: de overheid, met name gemeenten. Dat heeft voor de opdrachtgevers vele voordelen: BING kent de regels, de mores, de cultuur en de omstandigheden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
1.1	Opdracht vooronderzoek	2
1.2	Opdracht feitenonderzoek	2
1.3	Door BING verrichte werkzaamheden	2
1.4	Beschrijving van het onderzoeksproces feitenonderzoek	3
2.	Normatief kader	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Integriteit als begrip	5
2.3	Bestuursrechtelijke normen	6
2.4	Gedragscodes voor politieke ambtsdragers	7
3.	Bevindingen	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Relevante context	10
3.3	Verwijt van het bedienen van de achterban inzake De Esch IV	19
3.4	Verwijt van het uitoefenen van invloed op EPOS	23
3.5	Verwijt van het bedienen van de achterban in RO-dossiers	31
3.5.1	Dossier Heerenweg 3D in IJhorst	31
3.5.2	Dossier Gemeenteweg 236 te Staphorst	35
3.5.3	Dossier Evenboersweg 25A te Punthorst	40
3.5.4	Dossier Klaas Kloosterweg Oost 149 te Staphorst	44
3.5.5	Dossier Mr. J.B. Kanlaan 33 te Punthorst	46
3.5.6	Dossier Puntweg 8, 8a en 8b te Staphorst	50
3.6	Algemene reactie van betrokkene	55
4.	Beoordeling	56

1. Inleiding

1.1 Opdracht vooronderzoek

Het presidium van de gemeente Staphorst heeft BING per opdrachtbevestiging van 3 december 2019 opdracht gegeven tot het verrichten van een verkennend onderzoek. Hierbij zijn aanleiding en doel als volgt geformuleerd:

Aanleiding

Een ex-wethouder van de gemeente Staphorst, tot juni 2019 onderdeel van het college van B&W, heeft recent publiekelijk uitlatingen gedaan over een van de huidige wethouders (hierna: betrokkene). Er zou blijkens de berichtgeving volgens deze ex-wethouder sprake zijn van vriendjespolitiek, een wethouder die zijn eigen achterban bedient en steeds over grenzen gaat, waarbij hij niet zou worden gecorrigeerd door het college.

Meer concreet wordt in de berichtgeving genoemd dat de ex-wethouder meent dat betrokkene de systematiek van de Efficiënte Procesinrichting Omgevingsrecht Staphorst (EPOS) zou gebruiken 'om zijn vriendjes die iets illegaals hadden gebouwd, een bouwvergunning te geven'. Ook zouden er bevriende bedrijven getipt zijn over grond die te koop is voor bedrijventerrein Esch IV.

Naar aanleiding van deze berichtgeving wenst u een onafhankelijk onderzoek naar de feiten. In lijn met uw Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen heeft u BING verzocht zich in eerste instantie te buigen over de vraag of de hiervoor genoemde beschuldigingen voldoende concreet en voldoende onderbouwd zijn, alsmede een uitspraak te doen over de opportuniteit van nader onderzoek. Omdat de aantijgingen zich mede lijken te richten op het handelen van het college van B&W, treedt het presidium op als opdrachtgever voor het onderzoek.

Doelstelling

Het doel van de opdracht is het verrichten van een verkennend onderzoek, gericht op de vraag of de naar voren gebrachte feiten en omstandigheden redelijkerwijs kunnen duiden op een mogelijke integriteitsschending en zo ja, welke vervolgstappen in dat geval gewenst en opportuun zijn.

1.2 Opdracht feitenonderzoek

Op 20 december 2019 hebben wij onze bevindingen en ons advies met het presidium gedeeld, met als strekking dat op voorhand niet uit te sluiten is dat het gewraakte handelen van de wethouder RO (hierna: betrokkene) onder omstandigheden kan kwalificeren als integriteitsschending, meer specifiek als favoritisme c.q. het verlenen van vriendendiensten. Per opdrachtbevestiging van 24 december 2019 heeft presidium van de gemeente Staphorst aan BING opdracht gegeven tot een feitenonderzoek.

Het onderzoek richt zich op de inhoud van de aantijgingen en beslaat een drietal onderwerpen:

- het verwijt van het bedienen van de achterban inzake De Esch IV (de 'Taartpunt');
- het verwijt van het uitoefenen van invloed op EPOS; en
- het verwijt van het bedienen van de achterban in een zestal meer prominent genoemde RO-dossiers.

BING heeft opdracht gekregen een feitenonderzoek te verrichten om een uitspraak te kunnen doen over de vraag of sprake is van een integriteitsschending, meer specifiek of sprake is van favoritisme c.q. het verlenen van vriendendiensten. Wij zullen daartoe een normatief kader opstellen, dat dient als toetssteen voor beoordeling van de feiten.

1.3 Door BING verrichte werkzaamheden

In het kader van het vooronderzoek en het feitenonderzoek hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Kennisname en analyse van relevante documentatie, waaronder door betrokken personen aangeleverde documentatie, dossiers van de gemeente Staphorst en de toepasselijke gedragscode;
- Het verrichten van onderzoek in open bronnen en openbare registers (waaronder met name nieuwsmedia het Kadaster);
- Het opstellen van een normatief kader;
- Het vragen van inlichtingen van en/of het houden van interviews met:

- De oud-wethouder;
- Betrokkene, betrokkene (tweemaal, in het vooronderzoek en in het feitenonderzoek);
- De voormalig burgemeester (2015-2020);
- De fractievoorzitters (een interview met de fractievoorzitter van het CDA en inlichtingen van de overige fractievoorzitters);
- De manager Ontwikkeling en Beheer;
- De manager Samenleving, tevens loco-gemeentesecretaris (2019);
- Een senior beleidsmedewerker Grondzaken;
- De huidig voorzitter van de omgevingskamer;
- Een beleidsmedewerker Milieu, tevens onderdeel van de omgevingskamer;
- Een ondernemer (wiens identiteit wij hebben afgesproken verder niet prijs te geven);
- Het analyseren van de bevindingen;
- Het schriftelijk voorleggen van relevante bevindingen aan betrokkene (in het kader van wederhoor);
- Het rapporteren van de bevindingen en beoordeling.

1.4 Beschrijving van het onderzoeksproces feitenonderzoek

Processtappen

Wij hebben op 24 december 2019 onze opdrachtbevestiging voor het feitenonderzoek verstuurd aan de raadsgriffier van de gemeente Staphorst. Deze is op 8 januari 2020 getekend retour ontvangen. Wij hebben bij de uitvoering gepoogd incrementeel te werk te gaan, door steeds nut en opportuniteit van nadere onderzoekshandelingen af te wegen.

Initiële interviews in het feitenonderzoek hebben plaatsgevonden op 8 en 15 januari 2020. Op 4 en 5 februari 2020 hebben wij interviews gevoerd met personen die op grond van de geuite aantijgingen voor wederhoor in aanmerking kwamen, te weten betrokkene, de fractievoorzitter van het CDA en de voormalig burgemeester. Nadien hebben wij bij verschillende personen nog nadere inlichtingen gevraagd, onder meer op 5, 17 en 25 februari 2020.

Op 17 januari 2020 hebben wij via de raadsgriffier documentatie opgevraagd. Deze documentatie is, met name vanwege de omvang, aangeleverd op 28 januari 2020. Nadien zijn nadere documenten gevraagd en ontvangen via de raadsgriffier en via geïnterviewde personen.

In het kader van wederhoor hebben wij ook de oud-wethouder en de fractievoorzitters op de voor hen relevante onderdelen om een reactie gevraagd, op 27 februari respectievelijk 28 februari 2020. De ontvangen reacties zijn in deze rapportage verwerkt. Betrokkene heeft, als persoon waarop het onderzoek zich primair richt, op 27 februari 2020 het opgestelde relaas van feiten en omstandigheden toegestuurd gekregen, teneinde hem in de gelegenheid te stellen te controleren of alle relevante feiten juist en volledig zijn opgenomen en weergegeven. Op 11 maart 2020 ontvingen wij zijn reactie. Deze hebben wij verwerkt in deze rapportage. Nadien hebben wij onze beschouwing (in kaders) aan paragrafen alsmede onze beoordeling (hoofdstuk 4) toegevoegd.

Wij hebben op 23 maart 2020 via de griffier aan het presidium te kennen gegeven dat onze rapportage in concept is afgerond. Op verzoek van het presidium en in verband met de maatregelen omtrent COVID 19 heeft BING de rapportage onder zich gehouden en is afgesproken dat de rapportage op een nader te bepalen tijdstip aan het presidium ter beschikking zou worden gesteld. De rapportage is uiteindelijk in concept op 10 juni 2020 aan het presidium ter beschikking gesteld, op 17 juni 2020 aan het presidium toegelicht en op 18 juni 2020 in definitieve vorm uitgebracht.

Inhoudelijke opmerkingen

In genoemde reactie van 11 maart 2020 maakt betrokkene samengevat, een drietal bezwaren. Betrokkene wijst erop 1) dat de oud-wethouder de te onderzoeken dossiers (mede) heeft geselecteerd waardoor geen evenwichtig beeld kan ontstaan; 2) dat de gemaakte aantijgingen met betrekking tot deze dossiers ten dele zien op de periode dat betrokkene raadslid was en dat betrokkene de reikwijdte daarmee te breed vindt; en

3) dat hij het handelen van de oud-wethouder ten aanzien van het naar buiten brengen van de aantijgingen, niet-integer vindt en dat dit onderdeel van het onderzoek had moeten zijn.

Deze bezwaren vragen om reactie onzerzijds. De opdracht tot onderzoek is persoonsgericht van aard (zie ook hierna). Dit betekent dat wij moeten vaststellen of in de genoemde dossiers sprake is van een integriteitsschending. Die beoordeling staat in beginsel los van enig ander dossier. Feiten en omstandigheden worden op hun merites bekeken. Met betrekking tot het bezwaar van betrokkene tegen de reikwijdte, merken wij op dat de focus (inderdaad) ligt op het handelen van betrokkene als wethouder. Dit laat onverlet dat de voorgeschiedenis belangrijke context biedt voor de beoordeling van het handelen van betrokkene als wethouder, temeer de oud-wethouder een verband suggereert tussen het handelen van betrokkene als wethouder en zijn opstelling als raadslid in dezelfde dossiers. Wij zullen dit punt nader adresseren in het bevindingenhoofdstuk. Met betrekking tot de stelling dat wij het handelen van de oud-wethouder ten aanzien van het naar buiten brengen van de aantijgingen onderdeel van onderzoek hadden moeten laten zijn, merken wij op dat wij betrokkene gedurende het onderzoek meermaals hebben laten weten dat het presidium als opdrachtgever over die vraag gaat en dat het onderzoek naar de aantijgingen ook in beeld brengt hoe de aantijgingen zijn geuit. In algemene zin geldt dat naast betrokkene, verschillende personen tegen wie een verwijt is gemaakt, eveneens de gelegenheid tot wederhoor hebben gekregen op de voor hen relevante onderdelen.

De oud-wethouder heeft, ter onderbouwing van zijn stellingen, verwezen naar verschillende personen. Twee hiervan, de voormalig gemeentesecretaris en de voormalig voorzitter van de omgevingskamer, zijn om hen moverende redenen niet bereid gebleken om medewerking te verlenen aan onderhavig onderzoek. Wij hebben getracht om – binnen onze mogelijkheden – zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de feiten en omstandigheden waarin zij volgens de oud-wethouder een aandeel zouden hebben.

In algemene zin merken wij op dat personele wisselingen bij het onderhavig onderzoek een rol spelen, ook voor wat betreft de periode dat de oud-wethouder en betrokkene onderdeel waren van het college van B&W. Verschillende bij de casuïstiek betrokken personen zijn intussen niet meer werkzaam voor de gemeente Staphorst, zijn werkzaam in een andere functie of zijn juist relatief kort geleden met hun werkzaamheden aangevangen. Dit maakt dat het vergaren van informatie op onderdelen een meer fragmentarisch karakter had.

Gedurende de uitvoering van het onderzoek hebben zich twee personen bij BING gemeld, met de overweging om hun ervaringen te delen. Deze personen hebben onder meer opmerkingen geuit over de bestuurscultuur in Staphorst. Bij een persoon bestond onvoldoende vertrouwen dat de bestuurlijke gremia van de gemeente in staat zouden zijn diens positie adequaat te beschermen. Bij de andere persoon bestaat, zo begrijpen wij, de overtuiging dat onderzoek zich zou moeten richten op het bredere aspect van bestuurscultuur en de bevindingen die staan opgetekend in het rekenkamerrapport 'De verleiding van de korte lijn'.

Ter toelichting het volgende. Wij hebben ons in opdracht van het presidium in eerste instantie gebogen over de vraag of een persoonsgericht onderzoek gewenst en opportuun is, gelet op de geuite aantijgingen en conform het integriteitsprotocol van de gemeente Staphorst. Op basis van onze eerste bevindingen heeft het presidium op 24 december 2019 de opdracht gegeven om een feitenonderzoek te verrichten. Dit onderzoek is aldus persoonsgericht van aard. Hoewel wij onderkennen dat de aantijgingen mede zien op cultuur-aspecten, liggen er ook aantijgingen aan het adres van individuele personen. Als de stelling is dat het handelen van individuen exemplarisch is voor een bepaald soort cultuur, is een belangrijke eerste stap om vast te stellen of sprake is van laakbaar handelen door individuen. In deze rapportage hebben wij op verschillende plaatsen ruimte gegeven aan noties over de bestuurscultuur in Staphorst. Onderhavig onderzoek is echter geen onderzoek naar bestuurscultuur.

2. Normatief kader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zetten wij het normatieve kader uiteen. Dit is bedoeld als kader waarlangs het handelen kan worden getoetst. Wij merken daarbij op dat het kader enerzijds bestaat uit bepalingen uit de wet (en hun uitleg, op grond van jurisprudentie) en anderzijds uit bepalingen uit de binnen de gemeente Staphorst vastgestelde gedragsregels. Wij voorzien eerst het begrip integriteit van een nadere duiding.

2.2 Integriteit als begrip

De vraag die in onderhavig onderzoek voorligt is of sprake is van een integriteitsschending – meer specifiek of sprake is van favoritisme of het verlenen van vriendendiensten. Hierna zullen wij omkadering en invulling geven aan het begrip integriteit.

Een gangbare, empirisch gevalideerde indeling bestaat uit tien categorieën integriteitsschendingen¹. Deze indeling biedt een overzichtelijk beeld van de diverse activiteiten van ambtenaren of bestuurders die als integriteitsschending zijn te kwalificeren.

Figuur 1. Categorieën integriteitsschendingen	
1. Corruptie: steekpenningen	Vragen, aanbieden en/of accepteren van steekpenningen
2. Favoritisme of vriendendiensten	Misbruik van gezag of positie om familie, vrienden en/of (politieke) partij te bevoordelen
3. Fraude	Persoonlijk gewin ten koste van organisatie, collega's en/of burgers op een andere wijze dan in de vorm van corruptie
4. Belangenverstrengeling door middel van gunsten	Verstrengeling van persoonlijk belang met belang van organisatie of maatschappij door aanvaarden van geschenken, diensten of beloften op een andere wijze dan in de vorm van steekpenningen
5. Belangenverstrengeling door middel van nevenactiviteiten	Verstrengeling van persoonlijk belang met belang van organisatie of maatschappij ten gevolge van banen en/of activiteiten buiten de organisatie
6. Machtsmisbruik	Gebruik van ongeoorloofde of illegale middelen om (eventueel nobele) doelen van de organisatie te bereiken
7. Misbruik en manipulatie van informatie	Ongeoorloofd gebruik van (de toegang tot) informatie, bijvoorbeeld liegen, bedriegen, schending van vertrouwelijkheid en niet-toegestane afscherming van informatie
8. Ongepast gedrag jegens collega's en burgers	Gedragingen zoals discriminatie, intimidatie, ongewenste intimiteiten, tiranniseren, treiteren en roddelen
9. Verspilling en misbruik van organisatiemiddelen	Benutten organisatiemiddelen in strijd met interne regels en disfunctioneel gedrag
10. Misdragingen in de privétijd	Gedragingen in de privétijd die schadelijk voor publiek vertrouwen in de organisatie zijn

Sommige van de hiervoor genoemde zaken zijn strafrechtelijk gesanctioneerd, zoals corruptie, (vormen van) fraude en schending van de geheimhoudingsplicht. Andere categorieën hebben betrekking op bestuursrechtelijke normen en algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het beginsel van fair play (artikel 2:4 Algemene wet bestuursrecht) en het verbod op détournement de pouvoir (misbruik van bevoegdheid, artikel 3:3 Algemene wet bestuursrecht). Weer andere categorieën hebben niet direct een

¹ Lasthuizen, K.M. (2008), 'Leading to integrity: Empirical research into the effects of leadership on ethics and integrity', Amsterdam: Vrije Universiteit.

verband met de kern van het werk, zoals misdragingen in de vrije tijd, maar raken wel de legitimiteit en het gezag van de overheid.

2.3 Bestuursrechtelijke normen

Wettelijke regels

De Gemeentewet en de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bevatten bepalingen met betrekking tot deelname aan stemming en het voorkomen van beïnvloeding van besluitvorming door personen met een persoonlijk belang.

Artikel 58 Gemeentewet

De artikelen 28, eerste tot en met derde lid, 29 en 30 zijn ten aanzien van de vergaderingen van het college van overeenkomstige toepassing.

Artikel 28 Gemeentewet

1. Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:
 - a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
 - b. (...)

Artikel 2:4 Algemene wet bestuursrecht

1. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid.
2. Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

Regels over deelname aan het besluitvormingsproces zijn te vinden in artikel 58 juncto 28 Gemeentewet en artikel 2:4 Awb. Artikel 2:4 Awb vormt de uitwerking van een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, het beginsel van fair play.

Artikel 58 juncto 28 Gemeentewet geeft aan wanneer een wethouder niet aan de stemming deelneemt. Wanneer het een aangelegenheid betreft die hem rechtstreeks of middellijk – dat wil zeggen: alle ter zake doende intensieve persoonlijke relaties – persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger – naar civiel recht² – is betrokken, dan dient hij zich van stemming te onthouden. De zinsnede ‘persoonlijk aangaan’ impliceert daarbij een zekere exclusiviteit. Het doel van deze bepaling is de zuiverheid in de besluitvorming te waarborgen. De deelname aan de stemming wordt daarom beperkt in gevallen waarin van een belangenverstrengeling sprake zou kunnen zijn³.

Artikel 2:4 Awb is onderdeel van Hoofdstuk 2 Awb – ‘Verkeer tussen burgers en bestuursorganen’. Lid 1 van het artikel stelt de norm dat het bestuursorgaan de burger fair moet behandelen en met open vizier tegemoet moet treden. Dit is een uitwerking van het grondbeginsel dat besluiten genomen dienen te worden zonder aanzien des persoons⁴. Het verbod van vooringenomenheid verzet zich er uiteraard niet tegen dat het bestuursorgaan werkt vanuit bepaalde beleidskaders en politieke inzichten.

Lid 2 strekt ertoe de burger een waarborg te bieden voor naleving van de in lid 1 neergelegde norm. Deze zorgplicht rust op het bestuursorgaan en richt zich tot het bestuursorgaan gemeenteraad, maar ook de in de voorbereiding betrokken commissies. De centrale gedachte die achter artikel 2:4 Awb schuilgaat, is dat de oordeelsvorming door bestuursorganen niet behoort te worden verstoord door behartiging van particuliere belangen. Met de term ‘persoonlijk belang’ is bedoeld ‘op ieder belang dat niet behoort tot de belangen die het bestuursorgaan uit hoofde van de het opgedragen taak behoort te vervullen’⁵.

² ABRvS 20 februari 1998, ECLI:NL:RVS:1998:ZF3370 (Simpelveld).

³ MvA, Kamerstukken II, 19 403, nr. 10, p. 148.

⁴ MvT, Parl. Gesch. Awb I, p. 179.

⁵ MvT, Parl. Gesch. Awb I, p. 180.

Jurisprudentie

Met name in de afgelopen twee decennia heeft de ABRvS een aantal prominente uitspraken gedaan over de betekenis en reikwijdte van artikel 28 Gemeentewet en artikel 2:4 Awb voor besluitvorming van de gemeenteraad. De ABRvS lijkt hierbij te hebben geworsteld met de spanning tussen het belang van een democratische besluitvorming en het daarbij behorende fundamentele mandaat van raadsleden enerzijds en dat van het voorkomen van schijn van belangenverstrengeling anderzijds.

De toepassing van artikel 2:4 Awb op de besluitvorming binnen gemeenten is in de praktijk op zijn minst problematisch, hetgeen overigens thans ook mede de aanleiding vormt om het wettelijk kader te herzien⁶. Personen met bijzondere belangen of een bijzondere betrokkenheid bij een besluit, kunnen in de meeste bestuursorganen worden vervangen, maar voor leden van een politiek bestuursorgaan geldt dat zij geen andere optie hebben dan zich te onthouden van deelname aan de besluitvorming. Uitgangspunt is dat politieke ambtsdragers hiertoe niet te lichtzinnig moeten besluiten. Politieke bestuursorganen hebben immers een democratische legitimatie.

2.4 Gedragscodes voor politieke ambtsdragers

De gemeenteraad van Staphorst heeft op 28 juni 2011 de 'Integriteitsnotitie politieke ambtsdragers gemeente Staphorst 2011' vastgesteld, die geldt als gedragscode in de zin van artikel 15 lid 3 juncto artikel 41c lid 2 en artikel 69 lid 2 Gemeentewet. De gedragscode geldt voor raadsleden, wethouders en de burgemeester. Het karakter van een gedragscode is die van een interne regeling, bedoeld als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels.

De gedragscode bestaat uit kernbegrippen van integriteit en gedragsafspraken. Een vaststelling is dat de gedragscode geen specifieke afspraken (op onderwerpniveau) bevat die in deze casus van toepassing zijn. Met betrekking tot de kernbegrippen van integriteit, achten wij wel de volgende passages van belang:

Deel I. Kernbegrippen van bestuurlijke integriteit

Leden van het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeente Staphorst stellen bij hun handelen de kwaliteit van het openbaar bestuur centraal. Integriteit van het openbaar bestuur is daarvoor een belangrijke voorwaarde. De belangen van de gemeente, en in het verlengde daarvan die van de burgers, zijn het primaire richtsnoer.

Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de politieke functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover verantwoording af te leggen. Verantwoording wordt intern afgelegd aan collega-leden of aan de gemeenteraad, maar ook extern aan organisaties en burgers voor wie de politieke ambtsdragers hun functie vervullen.

Een aantal begrippen is daarbij leidend en plaatst de integriteit van politieke ambtsdragers in een breder perspectief.

Onder politieke ambtsdragers wordt in de zin van deze notitie verstaan: burgemeester, wethouders en raadsleden.

1. Dienstbaarheid

Het handelen van een politieke ambtsdrager is gericht op het belang van de gemeente en de organisaties en burgers die daar onderdeel van uit maken. Politieke ambtsdragers dienen zich dienstbaar te maken aan de ontwikkeling van de plaatselijke samenleving.

2. Functionaliteit

Het handelen van een politieke ambtsdrager heeft een herkenbaar verband met de functie die hij of zij vervult in het algemeen en dagelijks bestuur.

3. Onafhankelijkheid

Het handelen van een politieke ambtsdrager wordt gekenmerkt door gedrag, waarbij geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en waarbij ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.

⁶ Zie voor meer informatie: <https://www.internetconsultatie.nl/bevorderenintegriteitenfunctionerendecentraalbestuur>

4. Openheid

Het handelen van een politieke ambtsdrager is transparant, opdat optimale verantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht kunnen hebben in het handelen van de politieke ambtsdrager en zijn beweegredenen daarbij.

5. Betrouwbaarheid

Op een politieke ambtsdrager moet men kunnen rekenen. Die houdt zich aan zijn afspraken. Kennis en informatie waarover hij of zij uit hoofde van zijn of haar politieke functie beschikt, wendt hij of zij aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven.

6. Zorgvuldigheid

Het handelen van een politieke ambtsdrager is zodanig dat alle burgers en ambtenaren op gelijkwaardige wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.

7. Vertrouwelijkheid/geheimhouding

Kennis en informatie met een vertrouwelijk c.q. geheim karakter waarover politieke ambtsdragers beschikken, blijven vertrouwelijk. Burgers, ambtenaren, collegeleden en collega-raadsleden kunnen erop rekenen dat vertrouwelijke of geheime informatie alleen wordt aangewend waartoe deze dient.

(...)

De gedragscode is in 2019 vernieuwd. De gemeenteraad van Staphorst heeft op 21 mei 2019 de 'Gedragscode Integriteit politieke ambtsdragers gemeente Staphorst 2019' vastgesteld. De gedragscode geldt voor raadsleden, wethouders en de burgemeester. Volledigheidshalve geven wij hier passages weer, met de kanttekening dat het handelen waar onderhavig onderzoek zich op richt vrijwel uitsluitend heeft plaatsgevonden vóór vaststelling van deze code, zodat de gedragscode uit 2011 voor dit handelen als referentiekader heeft te dienen.

De gedragscode kent onder meer de volgende bepalingen:

Artikel 4 Belangenverstrengeling

(...)

4. Indien de onafhankelijke oordeelsvorming van een politieke ambtsdrager over een onderwerp in het geding kan zijn, geeft hij voorafgaande aan de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem persoonlijk aangaat.

(...)

Artikel 5 Informatie

(...)

2. Een politieke ambtsdrager maakt niet ten eigen bate of ten bate van zijn persoonlijke betrekkingen gebruik van in de uitoefening van het politieke ambt verkregen informatie.

In de algemene toelichting die in de gedragscode is opgenomen, staat onder meer het volgende:

'Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. Deze gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Daarnaast is afgesproken dat de gemeentesecretaris en de griffier waar mogelijk hun handelen afstemmen op de inhoud van deze gedragscode.

Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. De integriteit van politieke ambtsdragers staat onder druk, wat vooral het gevolg is van allerlei maatschappelijke ontwikkelingen. Ook is de belangstelling voor integriteitsvraagstukken sterk toegenomen. Elke politieke ambtsdrager op elk bestuurlijk niveau kan bij alle afwegingen, soms plotseling, vragen krijgen over zijn integriteit. Wetenschappers doen onderzoek naar corruptie en fraude, journalisten vragen declaraties van bestuurders op en doen verslag van lokale affaires. Burgers mengen zich ook in het debat via sociale media en parlementariërs stellen Kamervragen.

In de democratische rechtsstaat dient eenieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt in sterke mate voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat gemakkelijk kunnen worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen.

Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt. Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook toe op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, waarbij de eigen politieke inhoud en stijl van groot belang is.

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad stellen een gedragscode vast. Dat is voorgeschreven in de artikelen 15, 41c en 69 van de Gemeentewet. De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur.

Aangezien "integriteit" en gedrag als ondeelbaar en universeel worden gezien, is ervoor gekozen één gedragscode vast te stellen, die voor alle politieke ambtsdragers in de gemeente Staphorst geldt.

Het rechtskarakter van deze gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Dat is ook niet het doel van de gedragscode. Sprake is van zelfbinding: vaststelling van de gedragscode is het begin van de intentie van alle betrokken politieke ambtsdragers om zich in houding en gedrag hieraan te conformeren.

De regels worden in een gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De politieke ambtsdragers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat, is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd.

De wetgeving (en de gedragscode in aanvulling hierop) bevat diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit. Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen.

De registratie in de code is bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstrengeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moet tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit en hij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.'

3. Bevindingen

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 zetten wij de relevante feiten en omstandigheden uiteen. Wij schetsen daarbij eerst relevante context en hanteren vervolgens de volgende indeling:

- het verwijt van het bedienen van de achterban inzake De Esch IV (de 'Taartpunt');
- het verwijt van het uitoefenen van invloed op EPOS; en
- het verwijt van het bedienen van de achterban in een zestal RO-dossiers.

In de betreffende paragrafen zullen wij de stellingnames van de oud-wethouder weergeven, gevolgd door de feiten en verklaringen die wij in het vooronderzoek en onderzoek hebben verzameld.

Het is ons gebleken dat een aantal van de hierna genoemde dossiers in de afgelopen jaren (uitgebreide) belangstelling heeft gehad van politiek en media. Wij hechten eraan te vermelden dat wij hebben getracht een overzichtelijk beeld te schetsen van relevante feiten met het oog op beantwoording van de onderzoeksvraag. Het opgetekende feitenrelaas beoogt dan ook niet op alle onderdelen uitputtend te zijn.

3.2 Relevante context

Vorming coalitie

Verschillende betrokkenen hebben het proces van coalitievorming aangehaald als relevante context voor de feiten en omstandigheden waar onderhavig onderzoek zich op richt. De oud-wethouder, de fractievoorzitter van het CDA en de voormalig burgemeester hebben, ieder in eigen bewoordingen, aangegeven dat betrokkene in zijn periode als raadslid, door zijn opstelling en acteren een 'luis in de pels' was voor het toenmalige college van B&W. De grieven richten zich met name op de wijze waarop betrokkene als raadslid omging met belangen en wensen van individuele inwoners en bedrijven, op het terrein van ruimtelijke ordening. De voormalig burgemeester verklaart betrokkene in diens periode als raadslid, twee of drie keer te hebben aangesproken op diens rol en houding. Volgens betrokkene waren er inhoudelijke forse meningsverschillen over de wijze waarop het college uitvoering gaf aan het RO-beleid, en dan met name rond handhaving. Volgens betrokkene is hem geen schending van integriteit verweten. Betrokkene wijst erop dat hij de standpunten namens de SGP-fractie verwoordde, zoals ook andere fracties standpunten hadden en dat zijn fractie onder meer de nieuwe Omgevingsvisie en de invoering van EPOS heeft gesteund.

Door de oud-wethouder en de fractievoorzitter van het CDA is aangehaald dat er bij de totstandkoming van de coalitie in 2018, afspraken zijn gemaakt. Deze afspraken zijn vastgelegd in een overleg op 16 mei 2018, en zijn blijkens een verslag als volgt verwoord:

- *Beleid, wet- en regelgeving zijn leidend voor het college en de collegedragende partijen.*
- *Er is respect en acceptatie ten aanzien van de onderscheiden rollen en bevoegdheden tussen raad en college.*
- *Bij vragen van raadsleden over individuele dossiers zijn collegeleden open en toegankelijk.*
- *Besluiten die het college binnen zijn bevoegdheid neemt worden in beginsel niet in de openbaarheid in twijfel getrokken door raadsleden van collegedragende partijen (bijv. op het gebied van vergunningverlening en handhaving).*
- *In beginsel worden besluiten die het vorige college in lopende zaken heeft genomen gerespecteerd.*
- *Handhavingsbesluiten zijn een bevoegdheid van het college. Het college wordt in beginsel niet in het openbaar aangezet tot het nemen van een ander besluit of het op een andere wijze inzetten van handhavingsinstrumenten.*
- *Er wordt onderkend door de raadsleden van de collegedragende partijen dat juridische procedures in dossiers soms onontkoombaar zijn. In beginsel worden juridische stappen die een college binnen zijn bevoegdheden zet, niet in twijfel getrokken door collegedragende partijen.*
- *Het in openbaarheid in twijfel trekken van de juistheid van genomen besluiten door het college, gebeurt niet eerder dan nadat afstemming is geweest met de andere collegedragende partijen en college.*
- *De collegedragende partijen zoeken elkaar op bij spanningen in dossiers.*
- *De samenwerking tussen SGP, ChristenUnie en CDA wordt periodiek geëvalueerd. De raadsleden en wethouders van de collegedragende partijen bespreken in elk geval jaarlijks de samenwerking.*
- *Raadsleden zijn aanspreekbaar op deze afspraken.*
- *De fractievoorzitters bewaken bovengenoemde afspraken.'*

Uit notulen van 16 mei 2018 blijkt dat het vooral de CDA-vertegenwoordiging is geweest die heeft aangedrongen op het vastleggen van deze afspraken. De ervaringen in met name dossiers op het terrein van ruimtelijke ordening lijken daarvoor blijkens de notulen, de aanleiding te vormen. De oud-wethouder heeft aangegeven dat 'het beteugelen' van betrokkene een aandachtspunt was, volgens de oud-wethouder vanwege diens reputatie om voor individuen op te komen. Betrokkene stelt dat dit onjuist is, geeft aan dat de oud-wethouder niet bij deze gesprekken aanwezig was en dat het ging om het respecteren van besluiten van het vorig college (dossiers handhaving RO). Deze afspraken gaven comfort voor een goede start van de coalitiepartners. Volgens betrokkene waren de beleidswijzigingen op RO-gebied (de ja, mits-benadering), de invoering van de Omgevingswet en een meer open en verbindende bestuursstijl uitgangspunten voor verbetering van de dienstverlening.

Tijdens de coalitieonderhandelingen is oud zeer goed uitgesproken volgens de fractievoorzitter van het CDA. Intensieve gesprekken hebben de lucht geklaard, zo stelt hij, maar dit proces heeft de oud-wethouder vanaf de zijlijn meegemaakt. Aan de onderhandelingsstafel zaten betrokkene, de fractievoorzitter van de SGP, de wethouder Sociaal Domein, de fractievoorzitter van de ChristenUnie, de fractievoorzitter van het CDA en een collega-raadslid. De fractievoorzitter van het CDA stelt dat de oud-wethouder steeds goed op de hoogte werd gehouden, aangezien deze niet aan tafel zat. De fractievoorzitter van het CDA heeft tegenover BING verklaard dat dit met de kennis van nu mogelijk een misrekening is geweest. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat hij het gevoel heeft dat het oude zeer van de oud-wethouder op deze manier niet uitgesproken kon worden en dat er wellicht voor hem geen streep onder gezet is.

De oud-wethouder bestrijdt dat hij geen streep onder het verleden wilde zetten. De oud-wethouder verklaart dat er afspraken zijn gemaakt in de coalitievorming, die voldoende vertrouwen gaven voor samenwerking – waaronder dat de door het voorgaande college van B&W uitgezette koers in stand bleef. De historie werd weer relevant, zo verklaart de oud-wethouder, toen volgens hem bleek dat betrokkene als wethouder afspraken niet na kwam.

In het coalitieakkoord tussen SGP, ChristenUnie en CDA van 3 juli 2018 hebben partijen afspraken gemaakt over onder meer missie en bestuursstijl:

'Onze missie is als volgt:

"Staphorst is een gemeente met karakter, lef, vernieuwend en ondernemend. Wij geven de Staphorster samenleving ruimte en vertrouwen om verantwoordelijkheid te nemen. Inwoners en bedrijven die ons nodig hebben, kunnen op ons rekenen. We versterken en versnellen initiatieven in de samenleving en werken samen aan resultaat. Wij zetten ons in voor het proces van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat.'"

(...)

Bij de bestuursstijl vinden we het van belang:

- *de ontwikkelingen van het Interbestuurlijk Programma (IBP) te volgen. Zo nodig sluiten we aan. Dit betekent in gezamenlijkheid met andere overheden landelijke ontwikkelingen oppakken.*
- *aan te sluiten bij de Omgevingsvisie van Staphorst, wat onder meer inhoudt dat Staphorst er voor kiest de toekomstige inrichting van het grondgebied vooral te laten afhangen van de ontwikkelingen op sociaal maatschappelijk gebied. Er wordt gezocht naar oplossingen voor vragen die er nu liggen en naar verwachting op ons af zullen komen. In de Omgevingsvisie wordt de huidige identiteit van Staphorst benoemd. De gewenste identiteit wordt beschreven. Het gaat er hierbij niet alleen om dat in Staphorst het nabuurschap sterk leeft, maar ook dat de instelling van de gemiddelde Staphorster er één is van no-nonsense; 'hier komt het voor elkaar!'.*

De Omgevingsvisie kent 3 thema's:

- *innovatie plattelandseconomie;*
 - *gezonde en dynamische samenleving;*
 - *verantwoord vernieuwen.*
- *de verbindingen te versterken tussen de fracties en de raad, het college en de raad, de samenleving, de organisatie, andere overheden en samenwerkingsvormen in de regio. Dit doen we door de onderscheidende rollen te benoemen, ambities en kaders uit te spreken. Ook creëren we ruimte voor debatten, ontwikkelen en faciliteren we burgerparticipatie en borgen we de voortgang.*

- *te streven naar een open houding zowel binnen onze organisatie, als richting inwoners en ondernemers. Dit verrijkt het debat en de publieke verantwoording.*
- *mogelijkheden te benutten en maatwerk te leveren. Hierbij durven we te experimenteren met het opstellen van beleid en plannen.'*

De voormalig burgemeester verklaart over de verstandhouding van betrokkene met de oud-wethouder, dat de verhouding vanaf het begin af aan spanningsvol was. De voormalig burgemeester verklaart dat hij tijdens de formatieperiode advies heeft ingewonnen bij collega-bestuurders uit de regio over hoe hij het beste om kon gaan met deze spanningsvolle groep en dat hij – onder meer tijdens het constituerend beraad – heeft gepoogd de voorgeschiedenis, het gebrek aan vertrouwen en de interne spanning bespreekbaar te maken.

Betrokkene stelt dat de coalitievorming niet relevant is voor de context. Betrokkene bestrijdt dat hij zich, voorafgaand aan zijn installatie als wethouder, schuldig zou hebben gemaakt aan een schending van integriteit. De oud-wethouder neemt volgens betrokkene de gelegenheid te baat om nu dossiers waarin betrokkene uitsluitend als raadslid betrokken is geweest, zonder dat daarin sprake is geweest van kennelijke schending van de integriteit, breed uitmeet. Dat is buiten alle orde en behoort naar mening van betrokkene niet tot de scope van dit onderzoek. Wij verwijzen naar onze opmerkingen hieromtrent in paragraaf 1.4.

Rapport 'Verleiding van de korte lijn'

Door de oud-wethouder is gewezen op het rapport *'De verleiding van de korte lijn, onderzoek naar de ontwikkeling van het samenspel tussen de Staphorster samenleving en overheid'*, gedateerd december 2018 en uitgevoerd in opdracht van de rekenkamercommissie.

Dit rekenkamerrapport gaat onder meer in op rolzuiverheid van raadsleden. In de rapportage wordt geconcludeerd dat raadsleden zich ondanks toenemend besef over de eigen rol binnen en buiten de raadszaal blijven bemoeien met de uitvoering van individuele casussen. Opgemerkt wordt onder meer dat raadsleden interveniëren in individuele casussen van vergunningverlening en handhaving, waarbij politiek opportunisme en cliëntelisme, onder andere, als drijfveren zijn opgetekend. In de hechte en compacte gemeenschap van Staphorst is de 'verleiding van de korte lijn' een gegeven, zo wordt geconcludeerd. Het rapport stelt voorts dat het collectief corrigerend vermogen van de gemeenteraad om gevallen van individuele belangenbehartiging of cliëntelisme tegen te gaan, niet sterk genoeg is ontwikkeld.

Volgens de oud-wethouder was betrokkene in zijn tijd als raadslid een belangrijke exponent van de hiervoor beschreven constatering. De voormalig burgemeester bevestigt dit, stelt dat betrokkene moest wennen aan zijn nieuwe rol als wethouder, maar stelt ook dat betrokkene hierin een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Volgens de voormalige burgemeester zou betrokkene in zijn tijd als raadslid regelmatig bij inwoners zijn langsgesgaan met de insteek *'het college zegt dat het niet kan, maar ik zal wel even kijken want ik heb er verstand van'*. Dit zou betrokkene ook hebben erkend, zo verklaart de voormalig burgemeester. De voormalig burgemeester verklaart dat betrokkene in het begin van zijn periode als wethouder moest leren om niet op alle dossiers bemoeienis te hebben.

Betrokkene zelf verklaart dat hij als raadslid namens de fractie discussies heeft gevoerd over het RO-beleid. Dat werd volgens hem niet op prijs gesteld door de oud-wethouder. Betrokkene stelt dat verschil van inzicht over het beleid wordt geframed als niet-integer handelen en dat dit beschadigend werkt. Voorts stelt hij dat hij als raadslid vanuit de volksvertegenwoordigende en controlerende rol contact had met inwoners en dat het niet verboden is dat raadsleden verstand hebben van het beleid. Betrokkene verklaart dat de vragen en opmerkingen van inwoners in de fractie werden besproken, evenals de eventuele stappen die de fractie hieraan verbond. Volgens betrokkene kregen zij veel klachten van inwoners. Volgens betrokkene ging de fractie daar helder mee om: aanhoren, geen toezeggingen, verwijzen naar de griffier als contactpersoon rond correspondentie en insprekrecht. De klachten gingen volgens betrokkene vaak over de communicatie en het gebrek aan inlevend en verbindend vermogen van de oud-wethouder. Verder was er volgens hem discussie over de bestuurlijke wil om zaken op te lossen.

In de stelling dat betrokkene zou moeten leren om niet op alle dossiers bemoeienis te hebben, herkent hij zich niet. Betrokkene wijst erop dat een wethouder onderdeel is van het college. Dit is een collegiaal bestuursorgaan, waarin collegeleden medeverantwoordelijk zijn voor alle besluiten. Daarnaast wijst hij op zijn

portefeuille financiën, die ook een integrale verantwoordelijkheid geeft. Volgens betrokkene is hem gebleken dat het integraal denken en spreken over zaken nog niet erg ontwikkeld was.

De voormalig loco-secretaris bevestigt de lezing dat betrokkene moest wennen aan zijn bestuurlijke rol. Zij wijst ter illustratie op een gesprek met inwoners, waarin zij aangaven dat de opstelling van betrokkene als locoburgemeester/wethouder een andere was dan zijn opstelling als raadslid. Betrokkene erkende dit volgens de voormalige loco-secretaris ook en verklaarde daarbij dat hij als collegelid het standpunt van de gemeente verkondigd en daar ook achter staat.

Betrokkene heeft desgevraagd bevestigd dat hij moest wennen aan zijn rol als bestuurder. Betrokkene verklaart niet uit de bestuurlijke wereld te komen en verklaart dat dit voor hem een behoorlijke overstap was. Daarin heeft hij moeten leren en is hem ook zo nu en dan een spiegel voorgehouden. Betrokkene merkt op dat dit geldt in brede zin over de invulling van het ambt en niet alleen over integriteit. Betrokkene verklaart voorts:

'Bij mijn start als wethouder heb ik zelf actief benoemd naar de medewerkers dat ik nu een andere rol heb, Ik was mij daar goed van bewust, ze kenden mij immers als raadslid. In mijn vorige beroep heb ik in veel wisselende teams en samenwerkingen gewerkt. Ook daar was bij start van teams het gesprek over rollen en een open houding van groot belang. Wat nieuw is dat een wethouder niet in de lijnorganisatie zit, dus geen leidinggevende is van de medewerkers. Dat is het Managementteam. En deze rolverdeling heb ik ook met het MT expliciet aandacht gegeven en om feedback gevraagd. Dat gaat niet als eerste over integriteit, dat gaat over rollen, taken, bevoegdheden en samenwerking.

Ik wil benadrukken dat wanneer er in de rol van wethouder regelmatig een verschil van inzicht was over het te voeren beleid, dit niet te maken heeft met de uitoefening van de rol als wethouder, maar met de bestuurlijke visie. Daarin is de integriteit niet in geding. Binnen het nieuwe college, getuige de collegebesluiten die verderop in het rapport aan de orde komen, was er een andere visie op de vraagstukken rond RO. Daarin was steun van het verdere college, met uitzondering van de oud-wethouder.

Het is dus evident dat er als collegelid een andere rol wordt aangenomen dan als raadslid, maar daarmee is niet gezegd dat het handelen als raadslid (wat hier verder niet ter zake doet) in strijd was met de beginselen van integriteit. Dat heeft het integriteitsonderzoek bij de start van het college ook bevestigd.

Verder is er vanuit de rol van portefeuillehouder Financiën een brede verantwoordelijkheid, die meer dan bij andere portefeuilles ook raakt aan dossiers van anderen. Vanwege het diepe wantrouwen van de oud-wethouder jegens mij worden gebeurtenissen waarin ik geen leidende rol heb gespeeld geframed alsof die acties uitsluitend van mij afkomstig zouden zijn.'

De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat betrokkene zich tijdens de coalitievorming nederig opstelde en dat hij bereid was tot reflectie. Zo zou betrokkene hebben gezegd dat hij het verleden achter zich wilde laten, volgens de fractievoorzitter van het CDA.

Met betrokkene hebben wij stilgestaan bij de vraag of het rapport 'De verleiding van de korte lijn' hem heeft opgeroepen tot bezinning en reflectie. Betrokkene heeft dit beaamd en heeft aangegeven dat voordat dit rapport uit werd gebracht al trainingen aan de gang waren om bewust met het thema integriteit om te gaan. Daarnaast heeft betrokkene naar eigen zeggen afspraken gemaakt met ambtenaren dat zij elkaar zouden behoeden en aanspreken als zij vonden dat de onderlinge rolverdeling of opstelling niet goed wordt ingevuld. Volgens hem werkt deze afspraak tot ieders tevredenheid. Dit vloeit volgens betrokkene voort uit het besef dat er sprake is van een andere rol dan voorheen en de wens om op een goede wijze invulling te geven aan die nieuwe rol als wethouder.

De voormalig loco-secretaris bevestigt het bestaan van deze afspraak en verklaart dat betrokkene moest wennen aan zijn rol als wethouder. Aanvankelijk kon hij de neiging hebben op de stoel van de ambtenaar te gaan zitten en zich met de uitvoering in te laten. Volgens de voormalig loco-secretaris was betrokkene hierop echter goed aanspreekbaar, zowel in haar eigen waarneming als in de terugkoppeling die zij van collega-ambtenaren ontving. Dit sluit aan bij de verklaring van de voormalig burgemeester dat betrokkene zich positief heeft ontwikkeld.

Samenwerking in het college van B&W

Door verschillende geïnterviewden is aangegeven dat de samenwerking in het college van B&W en dan met name de samenwerking tussen de oud-wethouder en betrokkene, niet goed was. Daarbij bestond, zo bevestigt de voormalige burgemeester, onder meer discussie over het interveniëren in elkaars portefeuille. De voormalig burgemeester zoekt een verklaring in het feit dat betrokkene een houding had om tot oplossingen te komen en dat hij veel verstand heeft van ruimtelijke ordening. De voormalig burgemeester verklaart dat betrokkene een aantal keer zijn excuses heeft aangeboden voor zijn bemoeienis in de portefeuille van de oud-wethouder. Betrokkene verklaart dat het hierin een excuus voor de opstelling ten opzichte van de autonomie van anderen op hun dossiers betreft, dit excuus ziet dus niet op bemoeienis die raakt aan integriteit.

De voormalige loco-secretaris verklaart dat de oud-wethouder meermaals in individuele gesprekken met haar te kennen gaf dat gemaakte afspraken uit het coalitieakkoord en over de portefeuillerverdeling niet werden nagekomen. Daarbij heeft hij, zo stelt zij, de integriteitsvraag niet expliciet gesteld. Volgens de voormalige loco-secretaris kwamen de bezwaren van de oud-wethouder aan de college tafel maar mondjesmaat naar boven en is in haar aanwezigheid hier geen integriteitsvraag gesteld. Ook de voormalige burgemeester verklaart dat, met uitzondering van het dossier Puntweg 8, door de oud-wethouder geen expliciete integriteitsvraag is gesteld. De oud-wethouder zelf stelt het niet eens te zijn met deze lezing en verklaart dat hij zijn bezwaren tijdens de rondvraag en tijdens het bespreken van voorliggende stukken kenbaar heeft gemaakt. Op de vraag of hij de integriteitsvraag aan de college tafel heeft gesteld, verklaart de oud-wethouder dat hij de integriteit van personen in het college niet expliciet ter discussie heeft gesteld. De oud-wethouder geeft daarbij aan dat het hem gaat om gelijke behandeling van alle Staphorsters en dat integriteit al snel doet denken aan termen als corruptie. In deze zaak kan gesproken worden van foute bestuurscultuur of foute bestuursstijl, maar – zo stelt de oud-wethouder – het toepassen van willekeur geldt uiteindelijk ook als niet-integer handelen.

De voormalige loco-secretaris verklaart dat de drie wethouders bijzonder slimme mensen waren, met de beste bedoelingen voor Staphorst, die samen een onverslaanbaar team hadden kunnen vormen. Helaas werkte het niet op persoonlijk vlak. Volgens de voormalige loco-secretaris was de oud-wethouder (te) rechtlijnig in zijn perspectief op zaken, bijvoorbeeld bij het opleggen van dwangsommen, en had hij moeite het hele plaatje te overzien. De benadering in RO-dossiers die van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits' verschoof, zoals ook vastgelegd in het coalitieakkoord, kon hij volgens haar moeilijk omarmen. De oud-wethouder stelt in een reactie – samengevat – dat juist de overheid zich betrouwbaar en geloofwaardig moet tonen bij het innen van dwangsommen. Met de stelling dat hij de benadering in RO-dossiers die van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits' verschoof, moeilijk kon omarmen is de oud-wethouder het evenmin eens. De oud-wethouder stelt wel degelijk van mening te zijn dat maatwerk kan en soms geboden is. Waar het hem om gaat is dat in zijn laatste periode als wethouder de weg van het minste gedoe werd gekozen, door oplossingen te zoeken in afwijkingen van het beleid.

Door verschillende betrokkenen is gewezen op de afspraak dat betrokkene en de oud-wethouder bilateraal gesprekken zouden voeren, om tot verbetering van de samenwerking te komen. Door betrokkene is aangegeven dat de oud-wethouder deze afspraken na enige tijd niet meer nakwam. De voormalig burgemeester en de fractievoorzitter van het CDA bevestigen dit.

De voormalig burgemeester verklaart dat teamtrainingen zijn geïnitieerd, maar dat de samenwerking niet verbeterde. Hij verklaart medio februari 2019 een e-mail te hebben gestuurd aan de fractievoorzitters, kort gezegd, met zijn zorgen over de onderlinge samenwerking. In een laatste poging de samenwerking te verbeteren heeft hij begin mei 2019 de hulp ingeroepen van een externe adviseur.

In het kader van de opmerkingen over de onderlinge samenwerking hebben wij ook kennis genomen van het verslag van deze externe adviseur van 7 juni 2019. Wij begrijpen overigens dat de inhoud van dit verslag voor rekening komt van deze adviseur en dat de tekst niet is becommentarieerd door collegeleden. Wij zijn nagegaan of er in formele zin geheimhouding rust op dit stuk, maar hiervan is niet gebleken. Dit leidt tot de slotsom dat het verslag een vertrouwelijk karakter toebedeeld heeft gekregen – derhalve zonder formele

status. Voor een goed begrip van de context, hechten wij eraan enkele passages in deze rapportage weer te geven.

In het verslag tekent de adviseur op dat haar op 3 mei 2019 door de burgemeester is verzocht om ondersteuning en om advies om de onderlinge samenwerking te verbeteren, maar ook dat het geplande traject niet afgerond kon worden – kort gezegd omdat de situatie onwerkbaar was geworden. De adviseur zet een aantal conclusies uiteen, waaronder:

‘Vertrouwen oftewel je veilig voelen bij elkaar is voorwaarde voor elke samenwerking, en daar schort het aan in dit team. Met name aan de kant van [de oud-wethouder] bestaat een diep wantrouwen tegen [betrokkene], dat voortkomt uit de wijze waarop [betrokkene] eerder als raadslid heeft geopereerd. [De oud-wethouder] is tegenover [betrokkene] voortdurend op zijn hoede. Volgens [de oud-wethouder] schendt [betrokkene] stelselmatig de afspraken zoals die tijdens de formatie in een apart schrijven zijn vastgelegd. Het is inderdaad zo, bevestigen ook de collega’s, dat [betrokkene] iemand is die graag de randen van beleid, regels en verantwoordelijkheden opzoekt.

Maar zij labelen dit niet als ‘onbetrouwbaar’. [De wethouder Sociaal Domein] en [betrokkene] hebben tijdens de formatie en via een intensief, diepgaand gesprek de lucht tussen hen beiden geklaard en konden hun samenwerking daardoor met een schone lei beginnen. [Betrokkene] heeft bewust gezocht naar een andere manier van werken en communiceren, een manier die past bij zijn rol als wethouder. Dit wordt behalve door de voorzitter van het college, ook door de ambtelijke organisatie onderkend. Tot voor kort voelde [betrokkene] zich senang in het college, maar hij merkt nu dat er achter zijn rug om dingen gebeuren die hem aangaan, en dat maakt ook hem wantrouwig.’

De oud-wethouder stelt dat het verslag aantoont dat alle collegeleden de samenwerking niet meer zagen zitten, en dat het CDA en hijzelf als enigen daarin verantwoordelijkheid hebben genomen door op te stappen.

Door betrokkene is gewezen op het feit dat de fractievoorzitter van het CDA in de openbare raadsvergadering de zinsnede *‘er is een wethouder die de grenzen opzoekt’* heeft uitgesproken, refererend aan bovenstaand verslag. De fractievoorzitter van het CDA heeft dit in het interview met BING erkend en verklaart ook dat de burgemeester hem had gewaarschuwd over de mogelijke gevolgen van openbaren van informatie uit het rapport.

Volgens betrokkene is de algemene strekking van het verslag van de externe adviseur heel anders dan dit citaat en is door het gebruiken van dit citaat de nuance bewust weggelaten. Betrokkene spreekt in dit verband aanvankelijk van het lekken uit een geheim verslag, maar stelt dat – nu het verslag geen geheime status heeft – hij zijn verwijt wil bijstellen. Betrokkene verklaart het vooral niet chique te vinden dat de fractievoorzitter van het CDA openlijk refereerde aan het rapport omdat hij heel goed wist dat dit summiere citaat betrokkene zou beschadigen wanneer dit zonder verdere context naar buiten zou worden gebracht.

De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat op een gegeven moment na het voeren van allerlei gesprekken, duidelijk werd dat de coalitie zo niet verder kon. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat de burgemeester in dat stadium al had aangegeven dat hij alles inmiddels geprobeerd had en dat de bal bij de coalitie lag. Volgens fractievoorzitter van het CDA was zijn fractie van mening dat de coalitie in zijn geheel zich moest terugtrekken en een nieuwe coalitie moest gaan vormen. Tijdens de raadsvergadering op dinsdag 11 juni 2019 is het besluit van het CDA om zich uit de coalitie terug te trekken, uitgesproken en is hier tevens een hele summiere toelichting bij gegeven, zonder beschuldigingen om opties in de toekomst nog mogelijk te houden, aldus de fractievoorzitter van het CDA.

Volgens de fractievoorzitter van het CDA kregen zij hier veel vragen over, onder meer uit de achterban. De fractievoorzitter van het CDA verklaart voorts dat voor een langere periode nog gesprekken gaande waren aangezien de ChristenUnie beslist een derde wethouder er weer bij wilde. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat het feit dat de coalitie geen derde wethouder er bij nam, de reden is geweest waarom het CDA met een verklaring naar buiten wilde. Volgens de fractievoorzitter van het CDA betrof het geen citaat en heeft hij slechts één zin in aangepaste vorm uit het rapport gehaald. Dit was in de ogen van de fractievoorzitter van het CDA tevens de allesomvattende zin die de reden was dat het college van B&W klapte. Achteraf is de fractievoorzitter van het CDA van mening dat zijn partij meer van zich had moeten laten horen toen het CDA uit de coalitie stapte.

Betrokkene stelt dat dit een onjuiste weergave is van de werkelijkheid. Het CDA is volgens hem uit de coalitie gestapt omdat de eigen wethouder is opgestapt. Betrokkene wijst in dit verband op het verslag van de externe adviseur. Hieruit blijkt dat de oud-wethouder meer dan eens heeft aangegeven uit het college te zullen stappen als de raad voor het collegevoorstel over de Puntweg zou stemmen.

CDA verlaat de coalitie

Op 11 juni 2019 heeft de fractievoorzitter van het CDA blijkens de registratie van de openbare raadsvergadering, gemeld dat het CDA uit de coalitie stapt en dat zij haar wethouder terugtrekt wegens een gebrek aan vertrouwen in een verdere samenwerking. Daarna laten verschillende vertegenwoordigers van coalitie en oppositie zich publiekelijk uit over de ontstane situatie, waaronder in nieuwsmedia, waarbij onder meer bewoordingen worden gebruikt dat het schortte aan de onderlinge verhoudingen, dat het team niet functioneerde en dat sprake was van verstoorde verhoudingen. In oktober 2019 wordt naar buiten gebracht dat de coalitie, dan bestaand uit SGP en ChristenUnie, verder gaat zonder derde wethouder.

De voormalig burgemeester verklaart dat hij een dag na de vergadering waarin de oud-wethouder zich terugtrok, samen met zijn echtgenote bij de oud-wethouder op bezoek is geweest, in het kader van nazorg. Tijdens dit bezoek zou de oud-wethouder hebben aangegeven dat hij er klaar mee was, maar dat het zo goed was en dat hij zijn eigen bedrijf weer ging oppakken, aldus de voormalig burgemeester. Tevens is toen gesproken over een afscheidsreceptie. Over locatie en genodigden vinden in de periode erna nog gesprekken plaats.

Op 15 november 2019 vindt vervolgens de afscheidsreceptie plaats voor de oud-wethouder, in een sportkantine in Rouveen. De volgende dag, op 16 november 2019, verschijnt een interview met de oud-wethouder in De Stentor met als titel *'Wethouder [naam betrokkene] van Staphorst beticht van vriendjespolitiek en eigengereid gedrag'*. Verschillende nieuwsmedia besteden in de dagen erna aandacht aan de kwestie.

Op 26 november 2019 verschijnt berichtgeving dat de oud-wethouder zijn bevindingen over het functioneren van het college van B&W, enkele weken na zijn aftreden heeft gedeeld met de fractievoorzitters in Staphorst, uitgezonderd de fractievoorzitter van de SGP. De tendens van deze berichtgeving is dat de fractievoorzitters al maanden op de hoogte zouden zijn van de aantijgingen van de oud-wethouder aan het adres van betrokkene, zonder in te grijpen.

Betrokkene laakt de wijze waarop de oud-wethouder zijn aantijgingen naar buiten heeft gebracht. Ook onder meer de voormalig burgemeester en de fractievoorzitter van het CDA stellen dat de wijze waarop de aantijgingen nu publiekelijk zijn gemaakt, zo niet hoort.

Betrokkene geeft aan dat op vrijdag 15 november jl. tijdens de afscheidsreceptie met geen woord over aantijgingen is gesproken, en dat betrokkene een dag later, in de zaterdagkrant, werd geconfronteerd met beschuldigingen. Betrokkene spreekt van een 'mes in de rug' en 'karaktermoord'. Betrokkene stelt dat de oud-wethouder als ingevoerde goed weet welke wegen hij moet bewandelen om eventuele aantijgingen te uiten, maar dat de oud-wethouder heeft nagelaten om de burgemeester of het college van B&W op de hoogte te brengen. Betrokkene stelt dat bij het opstappen van de oud-wethouder in het college is afgesproken om 'zonder gedoe' uit elkaar te gaan. Dit herenakkoord heeft de oud-wethouder geschonden, zo stelt betrokkene. Ook ziet betrokkene het handelen van de oud-wethouder als ondermijnend voor het lokale bestuur en aantasting van het overheidsgezag nu volgens hem legitieme collegebesluiten ter discussie worden gesteld.

De oud-wethouder stelt zich blijkens zijn verklaringen aan BING op het standpunt dat hij met het interview dat gepubliceerd is op 16 november 2019, geen zaken naar buiten heeft gebracht die hij niet al eerder kenbaar heeft gemaakt of waarover eerder gepubliceerd is. Hij heeft naar eigen zeggen enkel meer expliciete voorbeelden gebruikt. De oud-wethouder stelt dat de (intussen voormalige) burgemeester en de gemeenteraad pas in actie zijn gekomen nadat in nieuwsmedia aandacht aan deze zaken is besteed. Hij hekelt bovendien de inhoudelijke uitlatingen van de (voormalige) burgemeester, terwijl het onderzoek nog moest worden verricht.

Delen van persoonlijke ervaringen met de fractievoorzitters

De oud-wethouder heeft erop gewezen dat hij een document met zijn persoonlijke ervaringen al eerder heeft gedeeld met de fractievoorzitters van de gemeenteraad van Staphorst, uitgezonderd de fractievoorzitter van de SGP. Dit veertien pagina's tellende document dateert van 2 juli 2019, derhalve van drie weken na zijn terugtreden als wethouder. Het document kent een achttal hoofdstukken en in het document worden ervaringen en percepties van de oud-wethouder opgetekend ten aanzien van handelen in afwijking van coalitieafspraken, handelen in strijd met raadsbesluiten, handelen tegen collegeafspraken in, handelen over de grens van de portefeuillevverdeling en handelen waardoor collega's averij oplopen.

Eind november 2019 verscheen mediaberichtgeving met als strekking dat de gemeenteraad van Staphorst al maanden op de hoogte zou zijn van de beschuldigingen van de oud-wethouder, maar niet in actie zou zijn gekomen. De oud-wethouder stelt dat de gemeenteraad pas in actie is gekomen nadat in nieuwsmedia aandacht aan deze zaken is besteed.

De voormalig burgemeester verklaart dat het woord 'integriteit' enkel ten aanzien van het dossier van de Puntweg door de oud-wethouder is genoemd. Bij de andere dossiers die de oud-wethouder aan heeft gedragen is het onderwerp integriteit niet aan de orde gekomen, zo stelt de voormalig burgemeester, ook niet op de maandelijkse momenten dat het onderwerp integriteit in het college werd geagendeerd. De voormalige loco-secretaris bevestigt dit en verklaart dat de oud-wethouder vooral in één op één-gesprekken inhoudelijke bezwaren met haar besprak, maar ook daar geen expliciete integriteitsvraag stelde. Ook betrokkene voert aan dat het onderwerp integriteit maandelijks in het college aan de orde is geweest. Volgens betrokkene heeft de oud-wethouder deze gelegenheid niet te baat genomen om eventuele twijfels te uiten of om tot een gesprek daarover te komen. Dat is ook niet het geval geweest in de bilaterale gesprekken.

Ten aanzien van het relaas met persoonlijke bevindingen dat de oud-wethouder naar een aantal fractievoorzitters heeft gestuurd, verklaart de fractievoorzitter van het CDA dat de oud-wethouder hem om advies heeft gevraagd. De fractievoorzitter van het CDA benadrukt dat dit niet was om toestemming te vragen en dat de oud-wethouder het document op eigen initiatief heeft verstuurd. De fractievoorzitter van het CDA zegt niet goed te begrijpen waarom de oud-wethouder het document niet naar de SGP heeft gestuurd. De fractievoorzitter van het CDA benadrukt nog dat hij niet op de hoogte was van het plan van de oud-wethouder om met zijn bevindingen naar de pers te stappen. De fractievoorzitter van het CDA zegt dat de wijze waarop de aantijgingen nu publiekelijk zijn gemaakt, niet zijn keuze zou zijn.

De fractievoorzitter van Gemeentebelangen verklaart desgevraagd dat de oud-wethouder per e-mail het document met persoonlijke ervaringen op 2 juli 2019 naar hem en een fractiegenoot heeft gestuurd en niet met anderen heeft gedeeld. De oud-wethouder zou in zijn begeleidende e-mail hebben aangegeven dat het stuk niet geheim is, maar dat hij graag overleg heeft alvorens de fractievoorzitter van Gemeentebelangen het buiten de fractie zou delen. Op 4 juli 2019 verklaart de fractievoorzitter van Gemeentebelangen een e-mail te hebben ontvangen van de oud-wethouder met daarin ervaringen over het dossier Puntweg 8. Hierbij drong de oud-wethouder aan op vertrouwelijkheid, zo verklaart de fractievoorzitter van Gemeentebelangen. De fractievoorzitter van Gemeentebelangen geeft aan dat zijn fractie bewust geen actie heeft ondernomen naar de oud-wethouder en naar de overige fracties in de raad, omdat zij van mening waren dat dit de zienswijze was van de oud-wethouder en zij hierin geen overtuigend bewijs hebben gevonden waardoor zij genoodzaakt waren hier vragen over te stellen in de raad.

De fractievoorzitter van de PvdA verklaart desgevraagd dat zij het document per e-mail heeft ontvangen. Volgens haar verklaring verwachtte de oud-wethouder daarbij van haar dat zij daar vertrouwelijk mee omging en dat het binnen de PvdA-fractie bleef. De fractievoorzitter van PvdA stelt het document met niemand te hebben gedeeld.

De fractievoorzitter van de SGP bevestigt desgevraagd het document met persoonlijke ervaringen niet te hebben ontvangen van de oud-wethouder. De fractievoorzitter van SGP verklaart de inhoud niet te kennen. Wel geeft hij aan op de hoogte te zijn geweest van een e-mail die de ChristenUnie had ontvangen, waarbij hij het gevoel kreeg dat deze e-mail vertrouwelijk van aard was en dat de ChristenUnie deze binnen de eigen

fractie ging bespreken. Dat deze e-mail ook naar Gemeentebelangen en de PvdA is verzonden was de fractievoorzitter van SGP naar eigen zeggen niet bekend.

De fractievoorzitter van de ChristenUnie verklaart desgevraagd dat de oud-wethouder per e-mail het document met persoonlijke ervaringen op 2 juli 2019 naar hem heeft gestuurd. In de begeleidende e-mail verzoekt de oud-wethouder om hier vertrouwelijk mee om te gaan, waarbij hij schrijft: *'Delen met je fractie is wel oké maar verder openbaar maken lijkt mij, zeker nu, niet in het belang van het bestuur van Staphorst. Dat ontaardt in "modder gooien", daar heeft niemand wat aan. Als je hier anders mee om wilt gaan of van mening bent dat ik daar anders mee om moet gaan dan graag even overleg.'* De fractievoorzitter van de ChristenUnie verklaart het rapport te hebben gedeeld met de fractieleden van ChristenUnie Staphorst. Daarnaast is ook een extern CU-vertrouwenspersoon betrokken geweest. De fractievoorzitter van de ChristenUnie verklaart dat zij de voormalig burgemeester aanvankelijk hebben geïnformeerd over het bestaan van het rapport en dat zij op een later moment meerdere casussen uit het rapport aan de voormalig burgemeester hebben voorgelegd. De fractievoorzitter van de ChristenUnie heeft aan BING een tijdslijn verstrekt met acties en gebeurtenissen na ontvangst van het document op 2 juli 2019. Hieruit blijkt dat de CU-fractie zich op het standpunt stelde dat de informatie thuishoorde bij de burgemeester, als voorzitter van het college van B&W. Dit standpunt is per e-mail aan de oud-wethouder gecommuniceerd, met de vraag of de informatie met de burgemeester gedeeld mocht worden. Resultaat is dat de oud-wethouder akkoord is met het bespreken van de in het stuk beschreven casuïstiek, maar dat het stuk niet integraal gedeeld mocht worden met de burgemeester – kort gezegd omdat de burgemeester volgens de oud-wethouder eerder niet zou hebben ingegrepen. Het document zou volgens de oud-wethouder aldus ook een eigen leven kunnen gaan leiden en/of ongewild 'op straat' kunnen belanden, zo volgt uit de overgelegde correspondentie. Er volgt een gesprek tussen de fractievoorzitter van de ChristenUnie, een fractiegenoot en de voormalig burgemeester, waarin casussen zijn besproken. Omdat het volledige rapport niet met de burgemeester gedeeld mocht worden, de inhoud van het document ter verificatie is voorgelegd aan de burgemeester en deze ook bekend was bij de burgemeester, verklaart de fractievoorzitter van de ChristenUnie dat zijn fractie heeft besloten het rapport naast zich neer te leggen.

Beschouwing

De stelling dat betrokkene zich als raadslid een rol heeft aangemeten richting inwoners, die voor het vorige college van B&W een lastige was, vindt bevestiging. Deze opstelling is blijkens de afgelegde verklaringen en de overgelegde stukken ook onderwerp van gesprek geweest bij de coalitievorming. Het rekenkamerrapport *'De verleiding van de korte lijn'*, dat ingaat op rolonzuiverheid van raadsleden, is volgens verschillende geïnterviewden ook een gevolg van de opstelling van raadsleden – waaronder de opstelling van betrokkene indertijd. In het feit dat genoemd rekenkamerrapport al (afkeurende) kwalificaties gebruikt en de opstelling van betrokkene als raadslid ten tijde van de coalitievorming al uitgebreid onderwerp van gesprek is geweest, zien wij bevestiging dat het ons past om de focus van het onderzoek te leggen op de periode dat betrokkene als wethouder opereert.

Anders dan de oud-wethouder stelt, verklaren verschillende geïnterviewde betrokkenen dat zij bij betrokkene na zijn aantreden als wethouder, een positieve ontwikkeling hebben waargenomen. Zij stellen dat betrokkene weliswaar moest wennen aan zijn nieuwe bestuurlijke rol, maar dat hij goed aanspreekbaar is gebleken. Betrokkene heeft ook erkend dat zijn nieuwe rol als wethouder in algemene zin, wennen was.

Dat er discussie is geweest over het interveniëren in elkaars portefeuille en over het vermeende niet-nakomen van (coalitie-)afspraken, wordt eveneens bevestigd. Geïnterviewde bestuurders en ambtenaren plaatsen dit echter niet in de sfeer van een vermeende integriteitsschending, maar stellen dat de onderlinge verhoudingen niet goed waren.

Uit het onderzoek volgt dat de onderlinge verhoudingen vanaf het begin van de huidige collegeperiode, spanningsvol waren en dat pogingen zijn ondernomen deze verhoudingen te verbeteren. Geïnterviewde bestuurders en ambtenaren stellen dat de oud-wethouder pas na zijn vertrek als wethouder, de integriteit van het handelen van betrokkene ter discussie heeft gesteld en hiertoe niet de geëigende wegen heeft

bewandeld. Uit de interviews ontstaat het beeld dat de oud-wethouder wel bezwaren over de koers van het college ter tafel heeft gebracht en dat daarbij ook termen als 'willekeur' zijn gevallen.

Uiteindelijk heeft de moeizame verstandhouding binnen het college van B&W tot een breuk geleid in de coalitie. Daarbij heeft de fractievoorzitter van het CDA zich in de openbaarheid uitgelaten over de beweegredenen van het CDA daartoe, waarbij het handelen van betrokkene heeft genoemd met verwijzing naar een vertrouwelijk rapport over de onderlinge samenwerking in het college van B&W. Wij hebben in dit kader vastgesteld dat geen sprake is van een geheim verslag, zodat van het lekken van geheime informatie geen sprake is. Daarnaast geldt dat voorstelbaar is dat vanuit het CDA een duiding wordt gegeven voor haar terugtreden uit de coalitie. Dat de fractievoorzitter van het CDA dat heeft gedaan met een verwijzing naar een verslag dat is opgesteld met een weergave van ervaringen in de boezem van het college van B&W, is te betitelen als niet chique, maar kwalificeert niet direct als een integriteitsschending.

Gebleken is dat de oud-wethouder zijn persoonlijke ervaringen en percepties heeft gedeeld met de fractievoorzitters van Staphorst, met uitzondering van de fractievoorzitter van de SGP. Uit de reacties van de fractievoorzitters volgt dat de oud-wethouder in meer of mindere mate zou hebben aangedrongen op vertrouwelijkheid. Van een duidelijke verwachting of oproep om actie te ondernemen, is geen sprake.

3.3 Verwijt van het bedienen van de achterban inzake De Esch IV

Stellingname van de oud-wethouder

De oud-wethouder verklaart dat de gemeente Staphorst een actieve grondpolitiek kent, waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente 'warme' grond binnen de gemeentegrenzen opkoopt om deze vervolgens te ontwikkelen en te verkopen aan gegadigden, die op een lijst staan.

De beschuldiging jegens betrokkene luidt dat hij de Hersteld Hervormde Kerk en mogelijk ook rechtstreeks ondernemers heeft getipt om grond in De Esch IV (de 'taartpunt') te verkopen aan haar leden, om aldus aanbidding aan de lijst met gegadigden te vermijden. Volgens de oud-wethouder omzeilt betrokkene daarmee het eigen gemeentelijk beleid ten gunste van zijn eigen achterban.

De oud-wethouder stelt ter onderbouwing dat:

- Een ondernemer hem heeft gewezen op het handelen van betrokkene. Deze ondernemer zou over WhatsApp-verkeer beschikken die het handelen van betrokkene aantonen. Deze ondernemer zou volgens de oud-wethouder bevreesd zijn om eigenstandig actie te ondernemen, uit angst om in de toekomst niet meer in aanmerking te komen voor vergunningen (voor zijn bedrijfsactiviteiten). De oud-wethouder zegt dat de ondernemer echter bereid is met de onderzoekers te praten. Volgens de oud-wethouder zou betrokkene tegenover de ondernemer ruiterlijk hebben toegegeven dat hij zijn eigen achterban bedient: *'eigen volk eerst'*.
- De oud-wethouder verklaart dat de voormalige gemeentesecretaris op enig moment is gebeld door personen uit de kerkenraad van de Hersteld Hervormde Kerk, om hem te wijzen op hun zorgen met betrekking tot voornoemde grondtransacties.

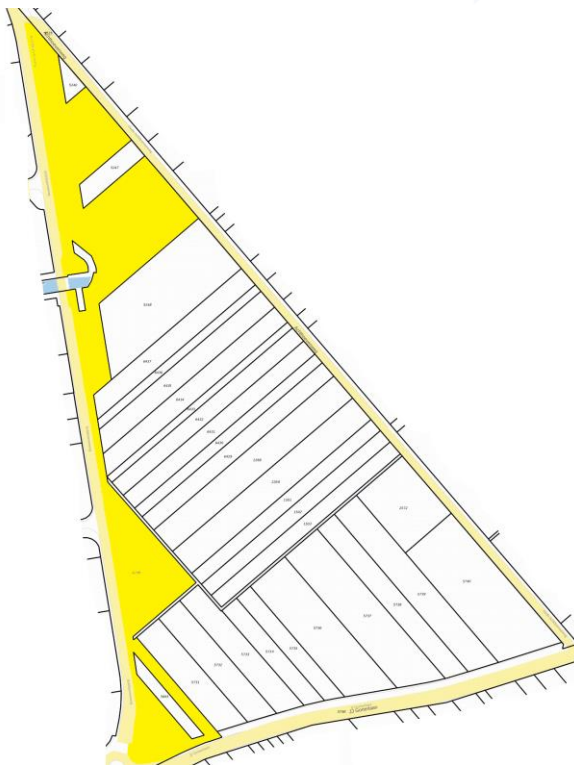
Overigens, als wij de oud-wethouder goed begrijpen, stelt hij vooral de vraag of de handelwijze in onderhavig dossier in moreel opzicht door de beugel kan en stelt hij de juridische juistheid/rechtmatigheid niet ter discussie. Met betrekking tot zijn aantijgingen inzake De Esch IV stelt de oud-wethouder dat deze informatie hem bereikte na zijn vertrek als wethouder.

Kadastraal onderzoek

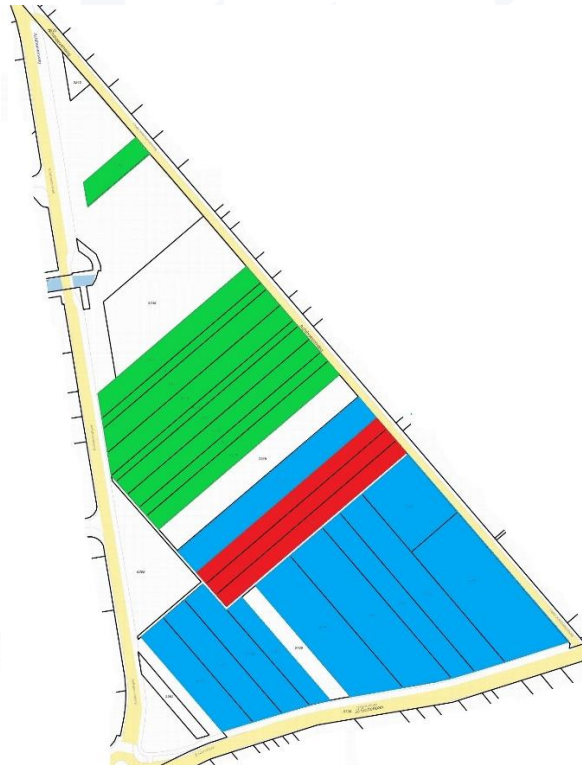
De Esch IV is een terrein ten zuiden van de dorpskern van Staphorst, dat wordt omsloten door de Achthoevenweg en de J.J. Gorterlaan. Uit onderzoek in het Kadaster blijkt het volgende:

- Gemeente Staphorst is rechthebbende van één perceel in het gebied (kadastraal perceel AA 6208), weergegeven in figuur 1;

- In de afgelopen jaren zijn veel percelen binnen de Esch IV van eigenaar gewisseld. In figuur 2 hebben wij weergegeven welke percelen in 2017 (in rood), 2018 (in blauw) en 2019 (in groen) zijn vervreemd;
- In 2019 zijn in totaal tien percelen van eigenaar gewisseld. Negen van deze percelen (het aaneengesloten gebied, groen weergegeven in figuur 2) zijn vanaf september tot en met december 2019 door de Hersteld Hervormde Kerk overgedragen. De Hersteld Hervormde Kerk was rechthebbende van deze percelen sinds 2009;
- Op geen van de percelen heeft de gemeente Staphorst een voorkeursrecht gevestigd.

Figuur 1

Figuur 2

Grondbeleid Gemeente Staphorst

Het grondbeleid van de gemeente Staphorst volgt uit paragraaf 3.4 van de Omgevingsvisie 'Staphorst voor elkaar!' (gedateerd 9 januari 2018). Deze paragraaf verving de Nota Grondbeleid 2014-2017.

In de Omgevingsvisie staat onder meer het volgende over het te voeren beleid:

3.4.1 Actief en soms faciliterend grondbeleid

De gemeente Staphorst ziet het als haar taak om bij ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk de regie te voeren, zodat zij haar ruimtelijke doelstellingen zo goed mogelijk kan realiseren. Spelregels hierbij zijn:

- Waar mogelijk voert Staphorst een actief grondbeleid. Bij actieve grondpolitiek begeeft de gemeente zich actief op de grondmarkt, zij verwerft gronden, maakt deze bouwrijp en verkoopt bouw kavels.
- Daar waar dat beter past, zal faciliterend grondbeleid worden gevoerd: de gemeente voert dan wel de regie en faciliteert het ruimtelijk- en ontwikkelingsproces.

Actief grondbeleid

Actieve grondpolitiek heeft tot doel om, in het algemeen belang, ons een betere positie te verschaffen bij de realisering van uitbreidingsplannen. De doelstellingen ten aanzien van grond gerelateerde projecten en stedelijke ontwikkeling kunnen we daardoor beter realiseren.

Faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente doorgaans weinig eigen grondposities en laat de ontwikkeling aan marktpartijen over. De gemeente heeft hier een voorwaardenscheppende en toezichhoudende rol.

3.4.2 verwerving

We streven naar een actief (minnelijk) verwervingsbeleid, zodat we tijdig over gronden kunnen beschikken en regie voeren over te behalen doelstellingen uit deze visie. Spelregels hierbij zijn:

- We maken per plangebied van enige omvang een verwervingsplan, dat vastgesteld wordt door het college. Daarbij kan worden bepaald welke gronden bij voorkeur (sleutelpercelen) moeten worden verworven.
 - Het uitgangspunt is dat de gronden minnelijk worden verworven met eventuele toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
 - Onteigening is een volwaardig instrument en wordt waar het nodig en mogelijk is, ingezet om te voorkomen dat de ruimtelijke planning gevaar loopt.
 - Na consultatie van de raad kan verwerving ook plaatsvinden in samenwerking met een aannemersbedrijf / projectontwikkelaar.
- (...)

De gemeenteraad heeft op 10 december 2013 de Ruimtelijke Structuurvisie Staphorst 2030 vastgesteld. In deze structuurvisie is de 'taartpunt' als zoekgebied uitbreidingslocatie bedrijven ingetekend. In de structuurvisie is met betrekking tot 'Wonen' onder meer opgetekend:

'Allereerst wordt de woningbouw in De Slagen voortgezet. Om te voorzien in voldoende woningen hoeft er niet tot aan de J.J. Gorterlaan gebouwd te worden. In plaats daarvan kan volstaan worden met het bouwen in zuidelijke richting tot aan de Kleine Hoogteweg.'

In de structuurvisie is met betrekking tot 'Werken' voorts onder meer opgetekend:

'In het gebied tussen de Achthoevenweg en de Oude Achthoevenweg is netto nog 8 – 10 hectare beschikbaar. Dit gebied kan ontwikkeld worden als overgangsgebied tussen de Esch III en de woonbebouwing in De Slagen. Dat betekent, dat de wat lichtere bedrijven aan de kant van De Slagen gesitueerd zullen worden en de wat zwaardere bedrijven aan de zijde van De Esch III. Langs de Oude Achthoevenweg zal een robuuste groene buffer gerealiseerd worden, die deze oude route in het groen zet en bovendien zorgt voor een visuele scheiding tussen De Slagen en het nieuwe werkgebied.'

Toelichting ambtenaren

Uit een toelichting van betrokken ambtenaren – een senior beleidsmedewerker Grondzaken en de manager Ontwikkeling en Beheer – blijkt dat met betrekking tot het gebied De Slagen, de gemeente Staphorst aan het begin van deze eeuw afspraken heeft gemaakt met Staphorst Ontwikkeling B.V. over woningbouw in dit gebied. De overeenkomst is herzien met betrekking tot de 'taartpunt', zodat hier een bedrijventerrein kan worden gerealiseerd, zo hebben beiden toegelicht.

Als gevolg van de afspraken met Staphorst Ontwikkeling B.V. heeft de gemeente Staphorst met betrekking tot de Esch IV nooit een actief grondbeleid gevoerd en/of een verwervingsplan gemaakt, zo volgt uit de verklaringen. De gemeente Staphorst heeft geen inspanningen verricht om grond in het gebied te verwerven en/of een voorkeursrecht te vestigen.

Uit de toelichting begrijpen wij verder dat de gemeente een lijst met belangstellende ondernemers beheert. De senior beleidsmedewerker Grondzaken heeft aangegeven dat veel ondernemers van deze lijst eigenhandig grond hebben gekocht. De grond die de gemeente nu in eigendom heeft, is niet genoeg om alle gegadigden te kunnen bedienen. Volgens deze ambtenaar hebben de ondernemers aan zien komen dat de grond in de 'taartpunt' 'warmer' zou worden en was dit in feite goed ondernemerschap. De senior beleidsmedewerker Grondzaken heeft voorts verklaard dat de volgorde van aanmelding niet (altijd) doorslaggevend is voor toewijzing van grond, omdat dit mede afhangt van de plannen van een ondernemer.

Geen van de geïnterviewde ambtenaren zegt aanleiding te hebben voor de veronderstelling dat betrokkene de Kerk of ondernemers heeft getipt met betrekking tot de plannen van de gemeente. Helaas hebben wij geen toelichting van de voormalige gemeentesecretaris ontvangen, vanwege zijn weigering om medewerking te verlenen.

De senior beleidsmedewerker Grondzaken verklaart dat op enig moment een ondernemer naar hem toe is gestapt, die eigenhandig grond had gekocht. Deze ondernemer was volgens de senior beleidsmedewerker

Grondzaken bang dat hij, gezien de beschuldigingen die in de krant stonden, ook zou worden aangekeken op dat hij wellicht was getipt. Deze ondernemer verklaarde dat dit absoluut niet het geval was geweest, zo stelt de senior beleidsmedewerker Grondzaken.

De senior beleidsmedewerker Grondzaken heeft aangegeven dat de Kerk wel bewust heeft gekozen de eigen leden te bedienen. Aangezien bij overdracht van de grond aan de gemeente, het gevolg zou zijn dat de gemeente de grond zou aanbieden aan een lijst van gegadigden, heeft de Kerk ervoor gekozen om niet samen te werken met de gemeente. Aldus hield de Kerk regie op de vraag welke ondernemers grond zouden kunnen verwerven en konden zij de eigen leden bedienen. De senior beleidsmedewerker Grondzaken stelt bovendien dat het voor de gemeente financieel onaantrekkelijk zou zijn om mee te dingen naar grond.

De senior beleidsmedewerker Grondzaken geeft aan de negen kopers die van de Kerk grond hebben verworven, te hebben gesproken en hij kreeg de indruk dat deze procedure op een goede manier was verlopen. Deze mensen waren juist geïnformeerd en zijns inziens zijn geen onrealistische verwachtingen geschapen door de Kerk. De kopers zijn bij een toekomstige ontwikkeling een exploitatievergoeding verschuldigd aan de gemeente.

Verklaringen van de ondernemer

De oud-wethouder stelt ter onderbouwing van zijn aantijging dat een ondernemer hem heeft gewezen op het handelen van betrokkene. Deze ondernemer zou over WhatsApp-verkeer beschikken die het handelen van betrokkene aantonen. Volgens de oud-wethouder zou betrokkene tegenover de ondernemer ruitelijk hebben toegegeven dat hij zijn eigen achterban bedient: *'eigen volk eerst'*.

In reactie op deze uitlatingen stelt de betrokken ondernemer het volgende:

- De ondernemer geeft aan zijn belangstelling voor grond in de Esch IV kenbaar te hebben gemaakt en in de veronderstelling te verkeren een optie op een deel van de grond te hebben. De ondernemer stelt dat de gemeente de grond wel openlijk heeft aangewezen als ontwikkellocatie maar vervolgens de grond niet heeft verworven of anderszins heeft veiliggesteld (bijvoorbeeld via een voorkeursrecht). De ondernemer verwijt de gemeente laksheid. De ondernemer stelt dat het de grondeigenaren niet te verwijten valt dat zij gronden hebben doorverkocht;
- De ondernemer stelt dat hij aanvankelijk zijn vraagtekens heeft gezet bij het feit dat de Hersteld Hervormde Kerk met grondtransacties in het gebied bezig ging, nadat juist betrokkene zich – in zijn tijd als raadslid – op de hoogte had gesteld van de situatie en de belangstelling van ondernemers voor de grond. Hij heeft hier een verband verondersteld, maar heeft hiertoe geen bewijzen. Met de kennis van nu zegt de ondernemer overigens te vermoeden dat een ander lid van de Kerk initiator is geweest van de grondtransacties;
- De ondernemer verklaart dat betrokkene in zijn richting bij een gesprek over ontwikkeling van het gebied de woorden *'eigen mensen eerst'* heeft uitgesproken – betrokkene was ook toen nog raadslid – en dat hij indertijd in de veronderstelling verkeerde dat betrokkene hiermee op leden van de Kerk doelde. De ondernemer heeft betrokkene hiermee geconfronteerd via WhatsApp, maar deze stelde dat de ondernemer hem verkeerd had begrepen. De ondernemer verklaart dat zijn interpretatie van de woorden vermoedelijk foutief was en dat hij zijn onvrede over de gang van zaken heeft gedeeld met de oud-wethouder. Volgens de ondernemer doelde betrokkene op het feit dat de eigen Staphorster ondernemers de kans moesten krijgen om binnen de gemeentegrenzen te groeien.

Verweer van betrokkene

Volgens betrokkene was Gemeente Staphorst voor deze locatie gebonden aan contractuele afspraken met Staphorst Ontwikkeling B.V., die van omstreeks 2001 dateren. Deze afspraken voorzagen in woningbouw op deze locatie, maar moesten worden herzien om bedrijventerrein mogelijk te maken. Dat is gelukt. Overigens wijst betrokkene erop dat grondzaken tot de portefeuille van de oud-wethouder behoorden. Betrokkene verklaart desgevraagd dat er binnen de 'taartpunt', meerdere eigenaren waren en zijn, waaronder de gemeente Staphorst en de Hersteld Hervormde Kerk. Volgens betrokkene is geen sprake van een actief

grondbeleid op deze locatie, heeft de gemeente hier geen voorkeursrecht toegepast en was het niet het uitgangspunt dat de gemeente hier grond aankocht. Betrokkene wijst erop dat eigenaren vrij zijn om te bepalen of en aan wie zij willen verkopen.

Betrokkene verklaart dat al jaren bekend is dat de grond 'warm' is, ook omdat aanvankelijk woningbouw stond gepland. Dat de plannen zijn veranderd en een bedrijventerrein nu de insteek is, heeft daar in beginsel geen invloed op; in beide gevallen wordt de agrarische grond meer waard.

Op de vraag of betrokkene contact heeft gehad met de Kerk of met leden van de Kerk over het kopen of verkopen van grond in Esch IV, antwoordt betrokkene dat dit niet het geval is. Hij verklaart niet te weten waar de stelling dat hij de Kerk heeft 'getipt' vandaan komt. Betrokkene wijst erop dat in de kerkbode een artikel heeft gestaan over de ontwikkelingen in Esch IV, maar dat hij hier geen betrokkenheid bij had.

Betrokkene maakt ernstig bezwaar tegen de vermeende uitspraak 'eigen volk eerst', zowel tegen de tekst als ook tegen de interpretatie daarvan. Betrokkene stelt dat dit volkomen uit de lucht is gegrepen en duidt dit als zeer kwalijk en beschadigend.

Beschouwing

Uit het onderzoek volgt dat ten aanzien van De Esch IV, in tegenstelling tot wat de oud-wethouder stelt, geen actief grondbeleid is gevoerd. De gemeente Staphorst had en heeft een beperkte grondpositie in het gebied, maar heeft – ook niet in de periode dat de oud-wethouder actief was – geen pogingen ondernomen om meer grond te verwerven. Tegelijkertijd heeft de gemeente wel plannen gemaakt voor ontwikkeling van het gebied tot bedrijventerrein, waardoor de grond voor ondernemers interessant werd. Dat ondernemers hebben ingespeeld op deze ontwikkeling, is hen niet kwalijk te nemen. Dat betrokkene daarin een rol zou hebben gespeeld, vindt geen bevestiging.

Daarbij hechten wij er nog aan het volgende op te merken. Eigendom is het meest omvattende recht dat een (natuurlijk of rechts)persoon op een zaak kan hebben. Het staat rechthebbenden vrij, zolang zij binnen de grenzen van het recht opereren, om de eigendom over te dragen aan derden zoals het de rechthebbenden goeddunkt. Gegeven het feit dat de plannen om de locatie te ontwikkelen openbaar zijn, is de suggestie van heimelijk tippen niet op zijn plaats.

3.4 Verwijt van het uitoefenen van invloed op EPOS

Stellingname van de oud-wethouder

In het interview met de oud-wethouder hebben wij gesproken over de Efficiënte Procesinrichting Omgevingsrecht Staphorst (EPOS). Volgens de oud-wethouder is EPOS geïntroduceerd bij de invoering van de huidige Omgevingswet, mede om de zuiverheid van besluitvorming te waarborgen en te voorkomen dat raadsleden of collegeleden invloed uitoefenen. Dit houdt in dat er een zo onafhankelijk mogelijk georganiseerde omgevingskamer is die bijzondere aanvragen beoordeelt. Deze bestaat uit een onafhankelijke voorzitter en ambtenaren.

De oud-wethouder stelt dat betrokkene stelselmatig zijn persoonlijke invloed op adviezen van de omgevingskamer zou hebben willen laten gelden, waarbij hij overigens één specifiek dossier noemt (zie hierna). Volgens de oud-wethouder heeft betrokkene zichzelf tegenover een bij naam genoemde ambtenaar gekandideerd toen het voorzitterschap van de omgevingskamer vacant was en toen dit werd ontraden, heeft betrokkene volgens de oud-wethouder een voorstel in het college van B&W gebracht met als strekking dat hij wel nauw zou worden betrokken bij de keuze/selectie van een nieuwe voorzitter.

De oud-wethouder stelt voorts dat de oud-voorzitter van de omgevingskamer hem heeft verteld dat betrokkene een negatief advies van de omgevingskamer (inzake legalisatie) heeft geblokkeerd. Volgens het EPOS-handboek mag een wethouder slechts kanttekeningen maken bij een advies, het blokkeren van adviezen ondermijnt de onafhankelijke positie van de omgevingskamer, zo stelt de oud-wethouder. Dit

dossier heeft betrekking op een loonbedrijf, gevestigd Berkenstouwe 1a te Staphorst, dat zijn bedrijfsperceel wilde uitbreiden.

Volgens de oud-wethouder heeft de eigenaar van het perceel Berkenstouwe 1a ooit om uitbreiding van zijn bedrijfsperceel gevraagd. Dat is toentertijd volgens de oud-wethouder geweigerd omdat uitbreiding van dergelijke bedrijven (loonbedrijf, grondverzet) niet passend is binnen een omgeving die zich transformeert naar een woonomgeving. De oud-wethouder spreekt van rechtsongelijkheid en wijst erop dat dergelijke uitbreidingen ook zijn geweigerd bij de uitbreiding van een loonbedrijf in Rouveen en bij een uitbreiding van een landbouwmechanisatiebedrijf in Rouveen. Op eerstgenoemde locatie zou vervolgens stevig handhavend zijn opgetreden tegen de uitbreiding.

De eigenaar van Berkenstouwe 1a zou volgens de oud-wethouder ondanks de weigering van de gemeente, het bedrijf hebben vergroot en de uitbreiding in gebruik hebben genomen. Dat is volgens de oud-wethouder geconstateerd en handhaving zou zijn gestart, inclusief legalisatieonderzoek. Tijdens dat legalisatieonderzoek adviseerde de omgevingskamer volgens de oud-wethouder op juiste gronden om de uitbreiding niet toe te staan. De oud-wethouder verklaart dat de toenmalige voorzitter van de omgevingskamer hem op een dag bezorgd kwam vertellen dat betrokkene het negatieve advies van de omgevingskamer blokkeerde en niet naar het college van B&W doorliet. Hiermee blokkeerde betrokkene volgens de oud-wethouder enerzijds een nette beleidsmatige afwerking maar anderzijds ook de voortgang van een lopend handhavingstraject dat tot de portefeuille van de oud-wethouder behoorde. Dat afwijzende advies van de omgevingskamer heeft het college dus nooit bereikt, zo stelt de oud-wethouder.

Volgens de oud-wethouder heeft hij betrokkene in het college enige malen gevraagd waar het advies bleef, maar daar zou betrokkene hebben gedaan alsof hij van niets wist. Volgens de oud-wethouder heeft de ambtelijke organisatie het advies niet durven door te zetten. Ook stelt de oud-wethouder dat hij in het college geen steun vond om hier tegen op te treden.

Toen de oud-wethouder was afgetreden, is een nieuwe voorzitter van de omgevingskamer aangesteld. Later bracht de omgevingskamer wat betreft dezelfde kwestie een positief advies uit, en heeft het college van B&W positief besloten. De oud-wethouder zet hier vraagtekens bij. Ook zou de raad over het dossier niet goed zijn geïnformeerd, zo stelt de oud-wethouder, doordat het college niet via de griffie per mail het besluit onder de aandacht heeft gebracht bij de raad.

Over EPOS

In de Handleiding EPOS staat onder meer het volgende over de achtergrond van de invoering van EPOS en over de inrichting van de omgevingskamer:

‘1.2 Achtergrond

Het idee voor de invoering van EPOS begon met een zogenaamd 2.13a onderzoek. De gemeenteraad diende in 2013 een motie in, waarin ze vraagt om te kijken naar de ruimtelijke procedures. Ze gaf aan het volgende te willen weten: “Verloopt de afhandeling van vergunningaanvragen, toezicht en handhaving, tot en met het opstellen van bestemmingsplannen doelmatig, doeltreffend, integraal, integer en naar tevredenheid van burgers, ondernemers en instellingen.” De uitkomst van het 2.13a onderzoek gaf aanleiding om aan de slag te gaan met een nieuwe werkwijze bij ruimtelijke procedures.

(...)

5.3.1 Leden Omgevingskamer

De omgevingskamer bestaat uit kernleden en vakinhoudelijke leden. De kernleden zijn: een voorzitter, senior medewerker RO, medewerker RO, twee adviseurs van Het Oversticht (deze vertegenwoordigen de disciplines stedenbouw, landschap en welstand). De vakinhoudelijke leden zijn: de provincie, het waterschap en vertegenwoordigers van de volgende disciplines: milieu (Omgevingsdienst), monumenten, archeologie, bodem, geluid, flora en fauna, sociaal, verkeer en vervoer, civiel, veiligheidsregio en eventueel andere benodigde disciplines.

(...)

5.3.4 Onafhankelijke voorzitter

Het doel van de Omgevingskamer is dat een advies wordt uitgebracht, waarin alle belangen integraal zijn afgewogen. Alle leden dienen aan het woord te komen. Elk standpunt dient te worden belicht. Een gespreksleider die zich onder alle omstandigheden onpartijdig zal opstellen, is daarbij van belang. Op grond van artikel 84 Gemeentewet kan een externe voorzitter worden aangewezen. De Omgevingskamer krijgt een externe onafhankelijke voorzitter, die geen belang heeft bij de agenda, bij één van de deskundigen of bij de inhoud van de uitkomst. Hij of zij heeft wel belang bij een goed verloop van elke vergadering. De voorzitter draagt zorg voor tempo, sfeer, inbreng en een gedragen advies als resultaat. Voor de functie van de voorzitter is een functieprofiel opgesteld.'

De omgevingskamer is ingevolge art. 84 Gemeentewet een adviescommissie, met een externe voorzitter. De omgevingskamer is ingesteld bij besluit van het college van B&W van 25 juli 2017. Daarbij is ook de eerste voorzitter benoemd en is een huishoudelijk reglement vastgesteld.

Verwijt van het uitoefenen van invloed op de selectie van een voorzitter voor de omgevingskamer

Volgens de oud-wethouder heeft betrokkene zichzelf tegenover een bij naam genoemde ambtenaar gekandideerd toen het voorzitterschap van de omgevingskamer vacant was. Wij hebben deze ambtenaar – de manager Ontwikkeling en Beheer – gevraagd om een toelichting.

Wij begrijpen van hem het volgende. De voorganger van de manager Ontwikkeling en Beheer was tevens projectleider rondom de invoering van EPOS. Op dat moment was het een logische keuze dat hij ook de voorzitter van de omgevingskamer zou zijn. In verband met de gewenste onafhankelijkheid van de omgevingskamer heeft de manager Ontwikkeling en Beheer verklaard dat hij bij zijn aantreden heeft gezegd dat hij niet tevens voorzitter van de omgevingskamer wilde worden. Deze positie kwam toen dus vacant. Hiertoe is toen een selectiecommissie opgesteld. In deze commissie heeft bewust geen wethouder plaats genomen, zo heeft de manager Ontwikkeling en Beheer verklaard.

In reactie op de stellingname van de oud-wethouder dat betrokkene zichzelf heeft gekandideerd voor de positie van voorzitter in de omgevingskamer, verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat het een totale fabel is dat betrokkene zichzelf naar voren zou hebben geschoven als voorzitter bij hem.

De voormalig burgemeester verklaart dat hij zich kan herinneren dat de voormalige gemeentesecretaris hem op enig moment op de hoogte heeft gesteld dat betrokkene had aangeboden wel voorzitter te willen worden van de omgevingskamer. Hierover zou volgens de voormalige burgemeester gelijk duidelijkheid hebben bestaan dat dit niet door kon gaan in verband met de gewenste onafhankelijkheid van de omgevingskamer. Derhalve is het nooit een serieuze optie geweest dat betrokkene voorzitter zou worden, aldus de voormalige burgemeester. De voormalige burgemeester geeft desgevraagd aan dat hij dit niet met betrokkene heeft opgenomen.

Daarnaast verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat de invloed van betrokkene op het benoemen van een nieuwe kandidaat, nul is geweest. Wel verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat het hem bekend was dat de wens van betrokkene er lag om betrokken te worden bij de selectieprocedure.

Of de manager Ontwikkeling en Beheer dit richting betrokkene expliciet heeft onraden, zoals de stelling van de oud-wethouder doet vermoeden, heeft hij niet meer scherp – zo verklaart hij desgevraagd. De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart desgevraagd dat hij achter de wens van betrokkene om nauw betrokken te zijn bij de selectieprocedure niets heeft gezocht, gezien diens achtergrond als directeur in de bouw. De manager Ontwikkeling en Beheer geeft aan dat het in zijn beleving in een dergelijke omgeving gangbaar is dat een directeur betrokkenheid wenst. Dat is iets anders dan invloed, zo stelt hij.

Uit de verklaringen van de manager Ontwikkeling en Beheer blijkt evenwel dat betrokkene geen rol had in de selectie van een nieuwe voorzitter. Volgens de manager Ontwikkeling en Beheer is de selectieprocedure zorgvuldig verlopen en hij wijst de beschuldiging dat betrokkene hierop invloed zou hebben gehad, van de hand.

De huidige voorzitter van de omgevingskamer verklaart dat hij schriftelijk heeft gereageerd op een advertentie en dat hij een gesprek heeft gevoerd met een sollicitatiecommissie op 16 april 2019. Hier maakte betrokkene geen onderdeel van uit. Diezelfde dag, zo verklaart de huidige voorzitter, is hem medegedeeld dat de commissie voor hem had gekozen. Vervolgens heeft op 29 april 2019 een kennismakingsgesprek plaatsgevonden tussen de huidige voorzitter, de manager Ontwikkeling en Beheer en betrokkene, zo bevestigden twee eerstgenoemden. De huidige voorzitter van de omgevingskamer verklaart dat hij vóór 29 april 2019 geen enkel contact heeft gehad met betrokkene inzake een mogelijke benoeming.

Het college van B&W heeft op 14 mei 2019 besloten om de huidige voorzitter van de omgevingskamer te benoemen voor een periode van vier jaar, met ingang van 1 juni 2019. Uit de toelichting blijkt dat op de vacaturetekst twee kandidaten hebben gereageerd en dat de huidige voorzitter als beste kandidaat is beoordeeld. Het college van B&W had eerder op 29 januari 2019 ingestemd met tijdelijke verlenging van het voorzitterschap van diens voorganger en het opgestelde profiel.

Verwijt van het uitoefenen van invloed op de adviezen van de omgevingskamer

Uit de verklaringen van de manager Ontwikkeling en Beheer komt naar voren dat de gemeente Staphorst veel relatief langlopende dossiers had, veelal over ruimtelijke ordening. De raad heeft besloten de aanpak hiervan anders te organiseren, op een efficiëntere en onafhankelijker manier. EPOS is mede het gevolg van een rekenkameronderzoek, getiteld 'De verleiding van de korte lijn'. EPOS is hierop ingericht.

De manager Ontwikkeling en Beheer en een juridisch adviseur Omgevingsrecht zijn momenteel bezig met een evaluatie van EPOS. De manager Ontwikkeling en Beheer is tijdens het uitvoeren van deze evaluatie erachter gekomen dat in het proces nog de mogelijkheid bestaat van een afstemming tussen de wethouder en de voorzitter van de omgevingskamer. In de praktijk kent hij geen situaties waarin dit is voorgekomen. Op de vraag of het is voorgekomen dat een advies van de omgevingskamer door een wethouder is geblokkeerd, verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat dit bij zijn weten nooit is gebeurd. Dit zou namelijk betekenen dat aanvragen blijven liggen en niet op de agenda van het college komen en die zijn er niet, aldus de manager Ontwikkeling en Beheer. Desgevraagd verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat het bij zijn weten ook nooit is voorgekomen dat een advies op instructie van een wethouder, inhoudelijk is gewijzigd. Indien een wethouder het niet eens is met een voorstel dan wordt hierbij een kanttekening geplaatst, maar gaat het alsnog door naar het college. De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart ook geen voorbeelden te kennen waarin betrokkene een kanttekening zou hebben geplaatst bij een voorstel.

De manager Ontwikkeling en Beheer geeft aan dat hij bij betrokkene nooit een spanningsveld heeft ontdekt tussen ambtelijk advies en zijn mening. Wel heeft hij gemerkt dat betrokkene in het begin zoekende en lerende was in zijn nieuwe rol. Echter stond hij altijd open voor advies vanuit de ambtelijke organisatie.

Over Berkenstouwe 1a

Met betrekking tot het dossier Berkenstouwe 1a waar de oud-wethouder naar verwijst, tekenen wij de volgende zaken op.

Uit het advies van de omgevingskamer, gedateerd 4 juli 2018, blijkt onder meer het volgende over de eerste behandeling in de omgevingskamer:

'Behandeling in eerste termijn door Omgevingskamer

Datum behandeling : 27 november 2017

(...)

Advies Omgevingskamer : Geen advies

Motivatie

Plan is besproken. Inhoudelijk is geen oordeel gegeven. Er is afgesproken dat er een erfbezoek plaats zal vinden in het kader van de pilot met Het Oversticht. Daarbij aanwezig zouden zijn. [Naam] van de gemeente en [naam] van het Oversticht. De pilot wordt doorlopen om te onderzoeken of een uitbreiding landschappelijk ingepast kan worden. Hierbij is benadrukt dat het advies dat uit de pilot naar voren komt niet betekent dat de ontwikkeling kan. Dat bespreekt de Omgevingskamer en op basis van dat advies beslist het college.'

Uit het advies van de omgevingskamer, gedateerd 4 juli 2018, blijkt onder meer het volgende over de tweede behandeling in de omgevingskamer:

'Behandeling in tweede termijn door Omgevingskamer (ingeval akkoord, mits)

Datum behandeling : 19 juni 2018 met uitloop naar 26 juni 2018
(...)

Advies Omgevingskamer : Niet akkoord

Het erfbezoek is in de tussenperiode afgelegd. Er is advies gegeven aan initiatiefnemer. Hierop is het plan aangepast. De Omgevingskamer heeft het plan integraal beoordeeld. Met meerderheid van stemmen wordt geadviseerd een negatief standpunt in te nemen.

Inleiding

Bij de kanttekening is reeds benoemd dat de strook grond aan de oostzijde illegaal in gebruik is genomen. Het betreft voor dit deel van de gronden dus een legalisatieverzoek. In dit kader wordt opgemerkt dat de Quickscan een zeer belangrijke omissie bevat en de feitelijke situatie foutief weergeeft. Dit neemt de Omgevingskamer de professional zeer kwalijk.

De Quickscan stelt over deze strook: "er vindt een correctie plaats op het reeds in gebruik zijnde terrein hetgeen niet verwerkt is in de vigerende plankaart". De professional wekt de suggestie dat er bij het bestemmen in 2013 een fout is gemaakt (niet verwerkt in de plankaart). Dit is foutieve informatie. In 2013 is als reactie op de zienswijze deze strook bewust niet meegenomen in het plan. Initiatiefnemer heeft hiervan bericht gehad en heeft zelf vrijwel direct daarna, zonder de benodigde procedure te volgen, de strook illegaal in gebruik genomen. Er betreft geen correctie, maar legalisatie van een illegale uitbreiding. Dit leidt tot een andere insteek en beoordeling.

Het verzoek is het bestaande bedrijfsperceel aan oost- en zuidzijde uit te breiden. De oppervlakte gaat hiermee van 5.750m² naar 10.185m². Dit is bijna een verdubbeling vanuit de behoefte aan meer opslagcapaciteit voor vrijkomende grond en stallingsruimte voor machines. De Quickscan vergelijkt het eigen bedrijf met andere Cumela-bedrijven (loonbedrijven), maar stelt ook dat deze bedrijven vrijwel allemaal in het buitengebied liggen.

Dit bedrijf ligt in de bebouwde kom en vormt daarmee feitelijk een uitzondering. De vergelijking met de andere Cumela-bedrijven is daarmee feitelijk irreëel. Een bedrijfsperceel van circa 1 ha voor een agrarisch aanverwant / buitengebied gebonden bedrijf is maatwerk. Er gelden andere voorwaarden dan op een bedrijventerrein of op een vrijkomend agrarisch bouwperceel waar in algemene zin grotere (agrarische / aanverwante) bedrijfspercelen beter passen.

De centrale vraag is: Heeft dit bedrijf, mede gelet op de ligging nabij diverse woningen en een school, haar plafond bereikt op het huidige perceel of kan het nog eenmaal uitbreiden?

Motivatie

De argumenten die leiden tot een negatief advies van de Omgevingskamer zijn als volgt:

1. Schaal gewenst bedrijfsterrein past niet in gebied / landschap

Gelet op het bestaande verkavelingspatroon langs de Gemeenteweg en achterliggend gebied is een verdubbeling van het bedrijfsoppervlak niet passend. De strook grond aan de oostzijde leidt tot een te breed perceel. De kavel die ontstaat sluit niet aan bij de langgerekte kavels langs de Gemeenteweg en zet, vanaf deze weg, de zichtlijn naar achteren vrijwel geheel dicht. Een groei van het bedrijf met deze omvang (verdubbeling bedrijfsoppervlak) past niet op deze locatie. Temeer omdat er geen ruimte is voor toekomstige ontwikkeling / schaalvergroting.

2. Kwaliteitsimpuls ruimtelijke kwaliteit is onvoldoende uitgewerkt

In geval van een grootschalige ontwikkeling mag de omgeving geen extra hinder ondervinden en dient er sprake te zijn van een extra investering in ruimtelijke kwaliteit. In het verzoek is enkel de basisinspanning ingetekend. Het Oversticht heeft na erfbezoek advies uitgebracht met suggesties voor de extra inspanning, waarbij benadrukt is dat dit advies niet betekent dat ingestemd wordt met de ontwikkeling. Het advies is niet verwerkt in de Quickscan. Tijdens de behandeling van het initiatief zijn vragen gesteld ten aanzien van de extra investering in ruimtelijke kwaliteit. Hierop was het antwoord dat het groen, de vormgeving van gebouwen en daarmee de extra investering in ruimtelijke kwaliteit nog nader uitgewerkt moet worden.

De Omgevingskamer vindt, gelet op de omvang van de gewenste uitbreiding, het een omissie dat deze aspecten niet reeds uitgewerkt zijn in het verzoek. Gelet op het genoemde onder 1 heeft de Omgevingskamer sterke twijfels of de gewenste bedrijfsomvang überhaupt valt in te passen in de omgeving. Door in de Quickscan geen extra investering in

ruimtelijk kwaliteit op te nemen en niet in te gaan op deze aspecten wordt de Omgevingskamer ook niet uitgedaagd deze twijfel weg te nemen. De Omgevingskamer oordeelt dat het plan niet voorziet in een extra inspanning. Op dit punt is het verzoek dus onvoldoende uitgewerkt en daarmee niet in lijn met het gemeentelijk beleid. De schaal van het bedrijf wordt te groot voor de omgeving, zonder extra inspanning.

3. Locatiegebondenheid onvoldoende onderbouwd

Er is op economische gronden behoefte aan uitbreiding. De huidige locatie is ideaal vanwege de aanwezigheid van een bedrijfswoning en de centrale ligging ten opzichte van klanten. Tevens zou het financieel niet mogelijk zijn om te verplaatsen. De centrale ligging is niet inzichtelijk gemaakt.

De Quickscan toont niet waar in de gemeente/regio de klanten gevestigd zijn. Bij een straal van 5 tot 10 km rondom wordt vrijwel het gehele grondgebied van de gemeente bereikt. Enkel vanuit financiële overwegingen afzien van een bedrijfsverplaatsing is geen ruimtelijk argument. Er is vanuit ruimtelijke overwegingen, dan wel bedrijfsvoering, niet onderbouwd dat nieuwvestiging op een meer geschikte (toekomstgerichte) locatie niet mogelijk is.

4. Verkeersveiligheid niet nader onderzocht is

De verkeersstromen en het aantal verkeersbewegingen veranderen niet aldus de Quickscan. Dit is geredeneerd vanuit de feitelijke situatie, dus inclusief de illegaal in gebruik zijnde strook aan de oostzijde. Uitgaande van de juridische (planologisch) geldende situatie, de bedrijfsomvang van 2012 zal met de illegaal in gebruik genomen strook aan de oostzijde, alsmede de nu gewenste uitbreiding aan de zuidzijde, het aantal verkeersbewegingen wel toenemen. Hierboven is al opgemerkt dat de klantenkring niet in beeld is gebracht. Gelet op de nabijheid van woningen, en meer specifiek een basisschool, kan vanuit verkeersveiligheid een verplaatsing wellicht gunstiger zijn. Dit is min of meer in de Quickscan zelf onderbouwd vanuit de wens om op eigen perceel te laten laden en lossen.'

Uit het advies van de omgevingskamer, gedateerd 19 juli 2019, blijkt onder meer het volgende:

'Advies Omgevingskamer : Akkoord, onder de voorwaarde dat nadere aandacht wordt besteed aan:

- materiaal gebruik (geen rode daken)
- kleurstelling betonblokken (die gebruikt worden ten behoeve van de opslag van materialen)
- aspect waterhuishouding (aan zuidzijde van het perceel , nabij in te richten fietsrustpunt
- aanleg WADI in plaats van vijfverpartij)
- uitwerking KGO en inrichting voorterrein (in overleg met ervenconsulent van het Oversticht)

Voorgeschiedenis

Dit verzoek kent een lange voorgeschiedenis. In 2017 heeft [initiatiefnemer] zich tot de gemeente gewend met de vraag naar de mogelijkheden om te komen tot uitbreiding van zijn bedrijfsperceel aan de Berkenstouwe. Overeenkomstig de EPOS-werkwijze heeft hij zijn verzoek middels een Quick Scan bij de gemeente ingediend. Dit verzoek, is door de Omgevingskamer niet positief beoordeeld. Wel werden mogelijkheden gezien om tot een positief advies te komen bij een aangepaste inrichting van het perceel. In het kader van een pilot met het Oversticht is de evenconsulent in overleg gegaan met aanvrager over zijn verzoek. Dit heeft geleid tot een aangepast plan. In plaats van een uitbreiding in voornamelijk oostelijke richting (evenwijdig aan de Gemeenteweg) is de uitbreidingsrichting meer gevonden in zuidelijke richting (binnen de slagenstructuur). Daarnaast is door een efficiëntere inrichting en verplaatsing van de op te richten kapschuur de oppervlakte van de uitbreiding aanzienlijk beperkt.

In juni 2018 heeft een 2e behandeling plaatsgevonden, waarbij de conclusie getrokken is dat nog niet alle bezwaren van de OK waren weggenomen. De normale werkwijze van EPOS-volgend zou dit tot een negatief advies geleid hebben. Aangezien dit verzoek als pilot is ingestoken, is initiatiefnemer de mogelijkheid geboden een aangepaste Quick Scan op te stellen, waarin rekening gehouden wordt met de opmerkingen van de OK. Als gevolg van personeelswisselingen bij de door de initiatiefnemer ingeschakelde professional hebben vervolgstappen enige tijd op zich laten wachten, waardoor behandeling van het uiteindelijke verzoek pas op 15 juli jl heeft plaatsgevonden.

Motivatie

De Omgevingskamer is van mening dat de impact van de uitbreiding van het bedrijfsperceel door de landschappelijke inpassing van het perceel minimaal is. Initiatiefnemer heeft zijn wens om ter plaatse uit te breiden in plaats van verplaatsing naar elders voldoende gemotiveerd.

Gezien de ligging van het perceel (grens stedelijk- / landelijk gebied), is geen zware KGOcompensatie vereist. Wellicht dat de maatregelen in het kader van de KGO nog iets aangescherpt kunnen worden. Hierover kan overleg plaatsvinden met de ervenconsulent van het Oversticht.

In de nieuwe situatie worden de containers aan de zijde van de Berkenstouwe verwijderd. Dit levert uit oogpunt van verkeersveiligheid een duidelijke verbetering op.

Met de omwonenden heeft overleg plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in een verschuiving van de nieuwe grens van het bedrijfsperceel (zijde Leyendwarsweg) in noordelijke richting, waardoor de vrije doorkijk langs de Leyendwarsweg richting Portiekstraatje en Lommertsteeg gehandhaafd blijft.'

Het initiële verzoek voor uitbreiding van het bestemmingsvlak dateert van 26 juni 2017. Het verzoek dat ten grondslag ligt aan genoemde Quick Scan dateert blijkens de aan BING aangereikte documenten van 12 juli 2017. Aanvulling en wijziging van het verzoek hebben plaatsgevonden op 20 maart 2019 respectievelijk 7 juni 2019. Het college van B&W heeft op 19 september 2019 (unaniem) ingestemd, conform advies van de omgevingskamer.

Wij hebben de voormalig voorzitter van de omgevingskamer niet gesproken, nu hij niet bereid bleek mee te werken aan een interview. Wij hebben wel de huidige voorzitter, gestart in juli 2019, om een toelichting gevraagd, gegeven het feit dat de omgevingskamer na diens aanstelling tot een ander, positief advies is gekomen. Deze verklaart dat de motivatie waarom de omgevingskamer nu een positief advies gaf ten opzichte van vorige behandelingen, naar zijn mening goed staat verwoord in het verslag. Er waren duidelijke wijzigingen aangebracht die ten goede kwamen aan de planvorming, aldus de huidige voorzitter. De huidige voorzitter wijst erop dat in eerdere behandeling staat dat de omgevingskamer niet positief was maar dat er wel mogelijkheden waren als men de indeling van het terrein aanpaste. Dit is dus gebeurd.

De huidige voorzitter verklaart desgevraagd dat hij over dit dossier geen contact heeft gehad met betrokkene, noch hebben hem geluiden bereikt dat in dit dossier wrijving zou zijn over het optreden van betrokkene.

Wij hebben daarnaast een beleidsmedewerker Milieu bevroegd die bij de totstandkoming van beide adviezen was betrokken. Deze was vanaf het begin betrokken bij dit initiatief vanuit zijn rol in de omgevingskamer. Volgens deze medewerker is hij met enkele collega-ambtenaren op locatie geweest om de plannen door te spreken en mee te denken. Dit in het kader van een pilot, als gevolg van de omschakeling van het oude naar het nieuwe denken met betrekking tot EPOS. Volgens zijn toelichting is een dergelijke pilot één à twee keer voorgekomen maar is er intussen ook weer een einde aan gemaakt. Ingevolge EPOS moet het initiatief liggen bij de initiatiefnemer en kan een locatiebezoek waarbij plannen worden besproken, verwachtingen wekken waardoor de omgevingskamer niet meer geheel vrij is om een andere afweging te maken.

Volgens de beleidsmedewerker Milieu hebben de initiatiefnemer en zijn adviseur een aangepast plan gepresenteerd, hetgeen een verklaring geeft voor een positief oordeel na een aanvankelijk negatief oordeel van de omgevingskamer. De medewerker verklaart dat de omgevingskamer niet over één nacht ijs is gegaan en in zijn ogen een zorgvuldige afweging heeft gemaakt. De beleidsmedewerker Milieu wijst erop dat het initiatiefnemers vrij staat nieuwe plannen aan de omgevingskamer voor te leggen. De stellingname dat de aanvankelijke negatieve beoordeling van de omgevingskamer zou zijn tegengehouden door betrokkene, herkent deze medewerker niet. De beleidsmedewerker Milieu verklaart dat er in zijn bijzijn door de voormalig voorzitter van de omgevingskamer niet over is gesproken. Op de vraag of hij heeft gemerkt dat betrokkene zich op enigerlei wijze heeft bemoeid met adviezen van de omgevingskamer inzake Berkenstouwe 1a, verklaarde de beleidsmedewerker Milieu dat dergelijke bemoeienis hem niet bekend is.

Verklaring van betrokkene

Betrokkene verklaart dat hij als wethouder door de inrichting van de omgevingskamer, ten aanzien van RO-dossiers meer op afstand staat. Adviezen van de omgevingskamer worden – gelet op zijn portefeuille RO – met hem in het portefeuillehoudersoverleg besproken alvorens deze naar het college van B&W gaan. Op de vraag of het ooit is voorgekomen dat betrokkene een advies heeft tegengehouden, verklaart betrokkene dat dit niet is gebeurd. Wel heeft hij soms kanttekeningen geplaatst en om aanscherping gevraagd.

Inzake Berkenstouwe 1A verklaart betrokkene dat, voor zover hem bekend, het advies van de omgevingskamer omtrent dit dossier op een gegeven moment terug is gekomen vanwege een heroverweging van de indiener. In reactie op de stellingname dat de voormalig voorzitter van de omgevingskamer tegen de oud-wethouder zou hebben gezegd dat betrokkene het initiële negatieve advies niet in het college wilde brengen, verklaart betrokkene zich hier niet in te kunnen vinden en dat hij van de voormalig voorzitter ook niet heeft vernomen dat er sprake zou zijn van een blokkade.

Betrokkene verklaart dat EPOS niet in de huidige collegeperiode is geïntroduceerd, maar al eerder en dat hij daar toen groot voorstander van was. Betrokkene geeft aan het een goede methode te vinden en dat het van

grote meerwaarde is om op een integrale manier naar de zaken te kijken en uit te gaan van mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden, in het kader van de nieuwe Omgevingswet.

Op de vraag of betrokkene heeft getracht zelf voorzitter te worden, antwoordt hij ontkennend. Betrokkene verklaart dat het niet juist is dat hij voorzitter had willen worden van de omgevingskamer. Vanuit zijn rol als raadslid was hij naar eigen zeggen goed bekend met de bedoeling van deze omgevingskamer binnen EPOS, daar kan een raadslid of wethouder geen voorzitter van worden. Dat betrokkene zich heeft opgeworpen als mogelijke voorzitter is volgens hem onjuist en absurd en dit gerucht is als zodanig ook nooit met hem besproken.

Ook was betrokkene naar eigen zeggen niet betrokken bij de werving en selectie; dit is via een commissie gebeurd. In reactie op de verklaring van de manager Ontwikkeling en Beheer dat betrokkene wel een wens had om betrokken te worden bij de selectieprocedure, verklaart betrokkene dat hij graag op de hoogte werd gehouden aangezien het zijn portefeuille betreft. Dit is in de portefeuillehoudersoverleggen gebeurd, in zijn herinnering door de manager Ontwikkeling en Beheer of een andere met naam genoemde ambtenaar, zo verklaart betrokkene. Betrokkene verklaart dat hij als wethouder heeft ervaren dat het werven van personeel via een selectiecommissie gaat, dat wijkt af van het bedrijfsleven. Betrokkene wilde daar volgens zijn verklaring alleen bij betrokken zijn om het proces goed te leren kennen en stelt dat dit een van de eerste vacatures was waarvoor werving in gang werd gezet.

Beschouwing

Volgens de oud-wethouder heeft betrokkene zichzelf tegenover de manager Ontwikkeling en Beheer gekandideerd toen het voorzitterschap van de omgevingskamer vacant kwam. Deze lezing vindt geen steun in de verklaringen van de manager Ontwikkeling en Beheer. Uit de verklaringen van de voormalig burgemeester volgt dat het verhaal klaarblijkelijk op enig moment wel de ronde heeft gedaan. De precieze toedracht blijft echter ongewis. Betrokkene ontkent dat hij heeft getracht zelf voorzitter van de omgevingskamer te worden.

Betrokkene zou volgens de oud-wethouder hebben getracht zijn invloed te laten gelden op de selectie van een nieuwe voorzitter. De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart in dit verband dat het hem bekend was dat de wens van betrokkene er lag om betrokken te worden bij de selectieprocedure. De manager Ontwikkeling en Beheer zoekt hier echter geen kwade opzet achter. Uit de overgelegde stukken en uit de afgelegde verklaringen blijkt dat een selectiecommissie zich heeft gebogen over de vacante positie. Hier was betrokkene geen onderdeel van. Wat resteert is de constatering dat betrokkene geen voorzitter van de omgevingskamer is geworden en dat er geen aanleiding is te veronderstellen dat betrokkene daadwerkelijk invloed heeft gehad op de selectie van een nieuwe voorzitter.

De oud-wethouder stelt voorts dat betrokkene stelselmatig zijn persoonlijke invloed op adviezen van de omgevingskamer zou hebben willen laten gelden, waarbij hij overigens één specifiek dossier noemt. Uit het overgelegde dossier en de verklaringen van geïnterviewden – de manager Ontwikkeling en Beheer, de huidige voorzitter van de omgevingskamer en een lid dat in verschillende fasen van advisering betrokken is geweest – volgt dat het initiële plan na een negatieve beoordeling door de omgevingskamer is aangepast door de initiatiefnemer, waarop, onder voorwaarden, een positieve beoordeling heeft plaatsgevonden.

De oud-wethouder stelt daarbij dat betrokkene het aanvankelijk negatieve advies zou hebben tegengehouden en verwijst hiertoe naar de voormalig voorzitter van de omgevingskamer. Nu deze als bron geldt maar niet bereid is gebleken een verklaring af te leggen, blijft de toedracht op dit punt onduidelijk. Wij hebben binnen de ons resterende mogelijkheden getracht zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over deze aantijging. Wij constateren dat in het overgelegde dossier en in de verklaringen van geïnterviewden geen aanwijzingen zijn aangetroffen die een oneigenlijke bemoeienis/invloed van betrokkene op het advies van de omgevingskamer, doen vermoeden.

3.5 Verwijt van het bedienen van de achterban in RO-dossiers

Stellingname van de oud-wethouder

In het interview met BING heeft de oud-wethouder verschillende dossiers aangehaald op het terrein van ruimtelijke ordening, waarbij het in veel gevallen zou gaan om inwoners die iets illegaal zouden hebben gebouwd of iets wilden wat in strijd zou zijn met vigerend beleid of wet- en regelgeving.

Wij tekenen daarbij aan dat verschillende aangehaalde gebeurtenissen mede betrekking hebben op de periode dat betrokkene raadslid was en de oud-wethouder wethouder was (2014-2018). Betrokkene zou zich in zijn periode als raadslid volgens de oud-wethouder meer dan eens richting inwoners hebben opgeworpen als steun tegen het gemeentebestuur.

Volgens de oud-wethouder bedient betrokkene zich van een bestuursstijl die kenmerken van ondermijnend gedrag in zich heeft door het opzetten van inwoners tegen vigerend beleid (waaronder het rood-voor-roodbeleid) en wet- en regelgeving. Daarnaast is volgens de oud-wethouder sprake van een vorm van cliëntelisme (willekeur, vriendjespolitiek) die leidt tot besluiten bij RO-procedures die sterk afwijken van normaal beleid. De oud-wethouder heeft aangevoerd dat de rekenkamer in Staphorst eerder in het rapport 'Verleiding van de korte lijn' heeft geconcludeerd dat deze rolneming van raadsleden niet is gewenst. Volgens de oud-wethouder is de belangrijkste exponent van deze handelwijze – betrokkene – inmiddels wethouder en gaat betrokkene als wethouder op dezelfde lijn voort.

De oud-wethouder heeft een aantal dossiers meer prominent genoemd in het interview met BING:

- Heerenweg 3D in IJhorst;
- Gemeenteweg 236 in Staphorst;
- Evenboersweg 25A in Punthorst;
- Klaas Kloosterweg Oost 149 in Staphorst;
- Puntweg 8 in Punthorst;
- Mr. J.B. Kanlaan 33 in Punthorst.

Verklaring betrokkene

Op de vraag of hij zich er in kan vinden dat de dossiers die door de oud-wethouder zijn aangedragen, inwoners betreffen die tot de SGP-achterban behoren, verklaart betrokkene dit niet te kunnen en willen controleren en dat hij zich niet bezighoudt met wie op de SGP stemt of niet en dat hij de hele gemeenschap op een gelijkwaardige wijze dient. Hij verklaart dat het niet klopt dat hij meer inspanningen verricht in dossiers waar het SGP-achterban betreft, of deze dossiers anders zou behandelen. Betrokkene wijst erop dat de oud-wethouder dossiers (mede) heeft geselecteerd en dat betrokkene daarmee op voorhand in een bepaald daglicht wordt gesteld indien een dossier betrekking heeft op de SGP-achterban, terwijl betrokkene niet de gelegenheid heeft gekregen daar andere dossiers tegenover te stellen.

Onze bevindingen inzake deze dossiers zetten wij hierna uiteen.

3.5.1 Dossier Heerenweg 3D in IJhorst

Stellingname van de oud-wethouder

Volgens de oud-wethouder betrof de casus aan de Heerenweg 3D een inwoner die zonder de benodigde vergunningen een niet te legaliseren paardenstal had gebouwd op zijn perceel.

Een aantal raadsleden, waaronder betrokkene, toen nog raadslid, zou bij deze inwoner langs zijn gegaan. De oud-wethouder geeft aan dat het college van B&W een overzicht van gebeurtenissen heeft bijgehouden in het dossier, waarbij ook wordt ingegaan op (vermeende) acties van betrokkene in zijn toenmalige rol als raadslid. Volgens de oud-wethouder was betrokkene als raadslid voortdurend bezig om de inwoner op te zetten tegen het uitvoeren van het beleid. Hierdoor zou de inwoner te laat in beweging zijn gekomen en zouden dwangsommen zijn verbeurd. De oud-wethouder stelt dat de inwoner hem onder meer zou hebben gezegd dat *'mensen van de gemeente zeggen dat je er een prestigekwestie van hebt gemaakt om mij te pakken'*

De oud-wethouder voert aan dat betrokkene als raadslid in alle raadsbehandelingen een prominente rol speelde en steeds bleef suggereren dat het college van B&W het bouwwerk wel kon legaliseren, waarbij onder meer moties zijn ingediend met als strekking om alsnog te legaliseren. De oud-wethouder stelt dat ondanks het inschakelen van externe deskundigen die ook aangaven dat dit onbehoorlijk bestuur zou zijn, hij hiermee door bleef gaan.

Van onjuist handelen van het college van B&W is volgens de oud-wethouder niets gebleken. De oud-wethouder geeft aan dat zowel de ombudsman, de rechter als de Raad van State heeft aangegeven dat het college van B&W op terechte gronden besluiten heeft genomen. Volgens de oud-wethouder maakt dit de inspanningen van betrokkene om het illegale bouwwerk in zijn tijd als raadslid te legaliseren, extra precair.

In het overzicht van gebeurtenissen staan verschillende namen van raadsleden vermeld. Uit het overzicht blijkt dat de naam van betrokkene voor het eerst voorkomt in het overzicht ten aanzien van een gesprek dat hij in dit kader als raadslid met de betreffende inwoner zou hebben gehad, op 13 november 2013. In dit overzicht staat hier het volgende over vermeld:

'Inwoner heeft telefonisch contact met dat raadslid en gevraagd of hij de e-mail had gelezen. Raadslid [naam] geeft aan de e-mail doorgestuurd te hebben naar raadslid [naam betrokkene].

Inwoner heeft gesprek met [naam betrokkene]. [Naam betrokkene] geeft aan van de wethouder T. te hebben gehoord dat het dossier was afgerond. [Naam betrokkene] geeft aan de stukken eens beter te gaan lezen en adviseert een bezwaar te sturen naar het college en hierin een ambtenaar aansprakelijk te stellen voor de geleden schade. Betrokkene maakt er ook melding van de wethouder gezegd te hebben het dossier op te lossen en binnen een week contact op te nemen.'

Het overzicht vermeldt dat op 7 februari 2015 de inwoner met betrokkene – dan nog raadslid – heeft gebeld. Hierover staat het volgende opgenomen in het overzicht:

'Inwoner belt met een [naam betrokkene]. [Naam betrokkene] geeft volgens inwoner aan dat hij in gesprek moet zien te komen met de wethouder. Als dit niet lukt moet hij een klacht indienen bij de griffier over het functioneren van het college.'

Op 22 april 2015 vermeldt het overzicht:

'In april 2015 geven raadsleden [naam betrokkene] en [naam raadslid] bij inwoner aan dat ze van mening zijn dat het college fouten heeft gemaakt, afspraken niet na komt e.d.'

Op 1 februari 2016 vermeldt het overzicht:

'Inwoner geeft aan dat hij naar gesprek komt naar aanleiding van uitspraken van raadsleden ([naam betrokkene]) die hem doen veronderstellen dat de zaak naar tevredenheid van de inwoner opgelost kunnen worden.'

Op 23 februari 2016 neemt de gemeenteraad, zo vermeldt het overzicht, ondanks afraden van het college van B&W, een motie – naar wij begrijpen unaniem en op initiatief van het CDA – aan met daarin de volgende oproep aan het college van B&W:

- *Het handhavingproces en dwangsommen op schorten tot beantwoording van onderstaande vragen*
- *Een juridisch advies inwinnen bij een externe advocaat met als concrete vragen:*
 1. *Is het wettelijk gezien mogelijk dat een vergunningsvrije schuur blijft staan met een maximum grootte van 30 m² en daarbij een overkapping met een maximum grootte van 50 m², En/of*
 2. *Is het wettelijk gezien mogelijk voor de schuur een omgevingsvergunning te verlenen via de route kruimelgevallenlijst artikel 4 bijlage II van de Bor*
- *Het advies ter bespreking voorleggen aan de raad*

Het college van B&W stelt zich op het standpunt de illegaal gerealiseerde schuur niet binnen het geldende beleid is te legaliseren, maar de gemeenteraad roept op tot onderzoek om toch te legaliseren. Volgens de oud-wethouder is dit erg verwarrend voor de inwoner.

De extern juridisch adviseur geeft aan dat binnen de grenzen van behoorlijk bestuur de schuur niet kan worden gelegaliseerd en dat het handhavingproces voort moet worden gezet. De inwoner is er nu weer van op de hoogte dat zijn bouwwerk niet kan worden gelegaliseerd, maar blijft het hiermee oneens. Op 24 mei 2016 neemt de raad ondanks afraden van het college van B&W opnieuw een motie aan. In deze motie wordt de volgende oproep aan het college van B&W gedaan:

- *Het handhavingproces en dwangsommen opschorten.*
- *Haar bestuurlijke vrijheid aanwenden en de schuur in overleg met de eigenaar geheel of aangepast legaliseren, bijvoorbeeld via de route omgevingsvergunning kruimelgevallenlijst artikel 4 bijlage II Bor.*

Het overzicht eindigt op 31 juli 2019 met vermelding van een uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de uitspraak van de rechtbank omtrent het niet vergunnen van het illegale bouwwerk evenals het innen van de dwangsommen, wordt bevestigd. De uitspraak van de rechtbank dateert van 26 februari 2018.

Uit door de oud-wethouder overgelegde e-mailcorrespondentie blijkt dat hij de raad ter voorbereiding op de raadsvergadering van 23 februari 2016, stukken heeft toegestuurd. In deze stukken wordt melding gemaakt van (vermeende) acties van betrokkene in zijn hoedanigheid als raadslid, richting de inwoner. Uit de correspondentie blijkt dat betrokkene bezwaar bij de burgemeester en de griffier maakt tegen publicatie van zijn initialen in een context die volgens hem een verkeerde indruk wekt. Betrokkene heeft in dit kader zijn bezwaar (e-mail van 17 februari 2016) overgelegd:

'[Namen voormalig raadsgriffier en voormalig burgemeester],

Tot mijn verbazing zie ik vermeldingen met mijn initialen in het verzonden feitenrelaas t.a.v. de Heerenweg. In de uitgebreide versie nog ingekleurd als informatie van de bewoner, in de korte versie zelfs zonder die aanduiding. Ik maak daar nadrukkelijk bezwaar tegen, ook tegen openbaarmaking van deze stukken.

Inhoudelijk adviseer ik inwoners wel vaker om contact op te nemen met collegeleden. Wanneer ze de raad willen informeren geef ik aan dat ze een brief kunnen sturen naar de griffier. Wat hier staat wekt bij een aantal punten een andere indruk, daar kan ik mij niet in vinden.

Graag verneem ik een reactie.'

Het dossier in hoofdlijnen

Een inwoner diende op 12 augustus 2013 een verzoek in voor het verplaatsen van een losstaande agrarische schuur aan de Oude Rijksweg naar het perceel Heerenweg 3d. De inwoner wilde aan de Heerenweg 3d een nieuwe schuur oprichten ten behoeve van de stalling van een tweetal paarden. Bij brief van 8 november 2013 is de inwoner door de gemeente op de hoogte gebracht van het besluit om geen medewerking te verlenen aan het ingediende verzoek, wel werden alternatieven aangeboden. Deze alternatieven bestonden uit het vergunningsvrij plaatsen van dertig vierkante meter of gebruik te maken van de veldschuurregeling.

Eind 2013 is door een toezichthouder van de gemeente Staphorst geconstateerd dat op het perceel Heerenweg 3d toch een bijgebouw werd opgericht zonder de daarvoor benodigde omgevingsvergunning. Bij besluit van 25 februari 2014 heeft het college van B&W besloten het illegaal gerealiseerde bijgebouw niet te legaliseren. Tevens is besloten dat het bouwwerk moest worden verwijderd dan wel aangepast. Naar aanleiding van dit collegebesluit is bij brief van 10 maart 2014 een voornemen van een last onder dwangsom aan de inwoner opgelegd. Tegen dit voornemen is door de inwoner op 31 maart 2014 een zienswijze ingediend. In de collegevergadering van 8 juli 2014 is nogmaals besloten het bijgebouw niet te legaliseren. Daarnaast is de door de inwoner ingediende zienswijze ongegrond verklaard.

In de opgelegde last onder dwangsom werden aan de inwoner de mogelijkheden gegeven om of het bouwwerk aan te passen conform de geldende regelgeving of om het bouwwerk te verwijderen. Op 14 juli 2014 is het collegebesluit bij brief aan de inwoner bekend gemaakt. Naar aanleiding van dit besluit heeft de inwoner op 21 augustus 2014 een bezwaarschrift ingediend.

Op 6 oktober 2014 is de dwangsom verbeurd. Tegen deze dwangsom tekende de inwoner bezwaar aan bij de gemeente en heeft de inwoner daarnaast een voorlopige voorziening aangevraagd bij de rechtbank Overijssel. Het bezwaar is op 17 november 2014 behandeld in de commissie bezwaarschriften. Deze commissie adviseerde het bezwaar gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herroepen en tot het niet overgaan van het invorderen van de verbeurde dwangsommen. Daarnaast verzocht de commissie het college van B&W om de mogelijkheid tot vergunning te onderzoeken. De voorlopige voorzieningenrechter heeft op 15 december 2014 uitspraak gedaan. Deze wees het verzoek om een voorlopige voorziening af. Tevens werd door de rechtbank geconstateerd dat door een wijziging in het Besluit omgevingsrecht (BOR) de mogelijkheid om vergunningsvrij dertig vierkante meter te realiseren dan wel te laten staan, is komen te vervallen. Vanaf dit moment was de enige overgebleven optie het geheel verwijderen van het bouwwerk.

Naar aanleiding van het advies van de commissie bezwaarschriften en de uitspraak van de voorlopige voorzieningenrechter besloot het college van B&W op 27 januari 2015 het advies van de commissie bezwaarschriften niet over te nemen en de bezwaren wederom ongegrond te verklaren. Op 16 februari volgde een invorderingsbesluit en op 18 februari een tweede last. Hierop volgen diverse contactmomenten met de inwoner en zijn adviseur, de wethouder en een betrokken ambtenaar. Op 30 juni 2015 heroverweegt het college het besluit van 27 januari 2015. Echter wordt wederom besloten om het handhavingstraject voort te zetten. Deze informatie wordt op 10 juli 2015 schriftelijk meegedeeld aan de gemeenteraad.

Op 23 februari 2016 neemt de gemeenteraad met algemene stemmen een motie aan, overigens op instigatie van de CDA-fractie, om de handhaving op te schorten en te onderzoeken of legaliseren mogelijk is. Hiertoe wordt een extern adviseur ingeschakeld. In zijn advies van 7 april komt deze extern adviseur met de conclusie dat legaliseren volgens de beginselen van behoorlijk bestuur, niet mogelijk is.

Op 24 mei 2016 wordt op initiatief van de CDA-fractie een motie ingediend en verworpen met de titel 'Motie vervallen last onder dwangsom Heerenweg 3d'. Op 24 mei 2016 wordt in de raad een motie op instigatie van de SGP-fractie aangenomen om de handhaving op te schorten. Het college van B&W wordt in de motie tevens opgeroepen om haar bestuurlijke vrijheid aan te wenden en de schuur in overleg met de eigenaar geheel of aangepast te legaliseren, bijvoorbeeld via de route van de kruimelgevallenlijst, artikel 4 bijlage II BOR. Het college van B&W stelt zich op het standpunt dat de motie niet uitvoerbaar is.

Er volgen weer diverse gesprekken tussen gemeente en inwoner. Op 26 juli 2016 wordt namens de inwoner een omgevingsvergunning ingediend voor het legaliseren op de huidige locatie, in de huidige vorm. Op 12 september 2016 wordt deze geweigerd. De inwoner diende hiertegen bezwaar in op 20 oktober 2016. De commissie bezwaarschriften adviseerde het college dat het bezwaar ongegrond was en dat de schuur niet moest worden gelegaliseerd. Op 5 september 2016 wordt aan de inwoner een dwangbevel gestuurd voor € 10.000 aan dwangsommen en op 20 oktober 2016 wordt een besluit verstuurd over het verbeurd zijn van een dwangsom van € 20.000. Op 21 november 2016 liet de gemachtigde van de inwoner weten dat de eerste dwangsom van € 10.000 is verjaard en dat er sprake is van onrechtmatig beslag. Hierop wordt op 28 november 2016 besloten om de lasten onder dwangsom van 10 juli 2014 en 16 februari 2015 in te trekken omdat er geen bevoegdheid meer is tot invordering, gezien de verjaring. Tegelijkertijd wordt een nieuwe last opgelegd op 23 november 2016. Tegen deze beide lasten wordt bezwaar ingediend en er wordt een verzoek om voorlopige voorziening ingediend. Op 3 januari 2017 wordt de last verbeurd verklaard en op 5 januari 2017 volgt een tweede verbeurdverklaring. Op 12 januari 2017 volgt een derde verbeurdverklaring en op 19 januari 2017 een vierde.

Op 17 januari 2017 vindt een gesprek plaats tussen de inwoner, zijn gemachtigde en een ambtenaar van de gemeente waarin afspraken worden gemaakt over een verplaatsing van de paardenstal. Afsproken wordt dat er een nieuwe aanvraag voor een omgevingsvergunning zal worden ingediend en dat de begunstigingstermijn van de last onder dwangsom van 23 november 2016 zal worden verlengd met acht

weken. De omgevingsvergunning voor de verplaatsing van de paardenstal wordt op 19 januari 2017 afgegeven. In een brief van 19 januari laat het college van B&W weten dat voorlopig zal worden afgezien van het verbeuren en innen van de dwangsommen met ingang van 19 januari 2017, die naar aanleiding van de last onder dwangsom van 23 november 2016 zijn verbeurd. Verder wordt in de brief aangegeven dat er een nieuwe termijn wordt gegeven om de overtreding ongedaan te maken door het afbreken dan wel verplaatsen van de paardenstal naar de locatie die is vergund bij besluit van 19 januari 2017. De inwoner heeft daartoe de illegale situatie beëindigd en de stal weggehaald. Op 7 februari 2017 neemt het college het advies van de commissie bezwaarschriften over dat het bezwaar van 20 oktober 2016 ongegrond was en dat de schuur niet moest worden gelegaliseerd. Het college heeft hierop een inningsprocedure herstart.

Uiteindelijk oordeelt de Overijsselse Ombudsman op 22 januari 2018 dat een voormalig en in casu niet betrokken wethouder de behoorlijkheidsnorm heeft overschreden, maar dat de informatievoorziening vanuit de gemeente dit zodanig had gecompenseerd dat het op de weg van de inwoner had gelegen om anders te handelen. Ten aanzien van de nog uitstaande dwangsommen evenals de door de inwoner ingediende schadeclaim beveelt de Ombudsman aan om deze te laten vallen. Uiteindelijk heeft de rechtbank geoordeeld op 26 februari 2018 dat het niet vergunnen van het bouwwerk en het innen van de dwangsommen terecht was. Op 31 juli 2019 ondersteunde de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State deze uitspraak.

Verklaring betrokkene

Betrokkene stelt dat het bijhouden van een overzicht en zelfs het publiceren ervan, zonder de inhoud te hebben geverifieerd bij genoemde raadsleden, een verwerpelijke actie was. Betrokkene verklaart dat hem niet is verteld dat er een overzicht werd bijgehouden en dat hem niet is gevraagd of de genoteerde beweringen op waarheid berusten. Volgens betrokkene is dit een voorbeeld van gebrek aan communicatie van de oud-wethouder, waarbij hij zonder wederhoor toe te passen plotsklaps een lijstje laat opduiken bij de raadsstukken.

Met betrekking tot de weergave in genoemd overzicht, stelt betrokkene dat deze eenzijdig zijn en onjuist. Betrokkene wijst erop dat de algemene lijn van de SGP-fractie in de omgang met inwoners was: adviseren om contact op te nemen met de griffier of de wethouder en daar de klachten kenbaar te maken, geen toezeggingen doen en bespreken in de fractie.

Uit de weergave van het dossier blijkt volgens betrokkene dat er een breed ongenoegen was in de raad over het handhavend optreden van de oud-wethouder. Betrokkene geeft aan dat de SGP-fractie voorstander was van onafhankelijk onderzoek (amendement van 12 juli 2016) en stelt dat de oud-wethouder dat niet heeft gesteund. De CDA-fractie heeft tegen dat onderzoek gestemd. Er was blijkbaar toen geen behoefte om de gang van zaken onafhankelijk te laten onderzoeken.

Betrokkene stelt dat de uitvoerige uiteenzetting over de rechtsgang nog niet aantoont dat de oud-wethouder geen andere koers had kunnen varen in deze kwestie. Er is bestuurlijke ruimte voor het bestuursorgaan college van B&W. De rechter toetst marginaal of het beleid van het college binnen de perken is gebleven.

Beschouwing

Hiervoor hebben wij reeds opgemerkt dat het ons past om de focus van het onderzoek te leggen op de periode dat betrokkene als wethouder opereert. Wij hebben getracht na te gaan of er aanleiding is te veronderstellen dat betrokkene in zijn hoedanigheid als wethouder RO, nog op enigerlei wijze betrokken is geweest bij de verdere behandeling van het dossier. Dit is noch gesteld, noch gebleken.

3.5.2 Dossier Gemeenteweg 236 te Staphorst

Stellingname van de oud-wethouder

Het dossier Gemeenteweg 236 is volgens de oud-wethouder in twee lijnen op te delen.

In de eerste plaats gaat het om de agrarische bestemming en milieuvergunning. Volgens de oud-wethouder behoort de familie die woonachtig is op de Gemeenteweg 236 tot de SGP-achterban. Zij wonen in een

gebouw met boerderijvorm aan de Streek en waren volgens de oud-wethouder niet in bezit van de benodigde milieuvergunningen om hier een agrarisch bedrijf te mogen voeren. Een dergelijke vergunning zou onmogelijk kunnen worden afgegeven omdat door de dichtbij gelegen woningen niet kan worden voldaan aan de benodigde afstanden met betrekking tot geurhinder, aldus de oud-wethouder.

Betrokkene zou in zijn tijd als raadslid echter voortdurend inspanningen hebben gepleegd en uitlatingen hebben gedaan om de familie te helpen, zo stelt de oud-wethouder. Volgens hem wordt de eigenaar op deze manier op het verkeerde been gezet. De eigenaar heeft vele rechtszaken gevoerd die hem veel geld en energie hebben gekost zonder dat het hem het gewenste eindresultaat bezorgde. De inspanningen van betrokkene zouden zijn gericht op politiek gewin en volgens de oud-wethouder gezagsondermijnd doordat het gemeentebestuur niet met één geluid spreekt.

De oud-wethouder wijst in dit verband onder meer op een amendement van de SGP-fractie van 11 juni 2013 waarin onder meer wordt voorgesteld om in een reactienota op te nemen dat *'een geldige milieuvergunning of melding niet uit te sluiten [is]'*.

De oud-wethouder wijst ook op een brief van de bewoners van 22 juni 2016, gericht aan de gemeenteraad. In deze brief wordt het handelen van de gemeente Staphorst bekritiseerd en dan met name het optreden van de voorganger van betrokkene – destijds eveneens SGP. In deze brief staat het volgende over de betrokkenheid van betrokkene als raadslid:

'Wij vinden het erg jammer dat er binnen deze partij zo verschillend gedacht en gewerkt wordt. Raadslid [naam betrokkene] heeft ons van begin af aan bijgestaan en dat zullen wij nooit vergeten. Hij weet als enig raadslid precies hoe ons dossier in elkaar zit en wij weten dat wij menig uurtje van zijn tijd gevegd hebben en nog steeds vergen. Daar zijn wij hem dankbaar voor. Wij weten ook dat hij dit zal blijven doen, totdat het dossier op een goede wijze afgehandeld zal zijn.'

In de tweede plaats gaat het om controle op de veestapel. Volgens de oud-wethouder is de eigenaar meerdere malen betrapt op het houden van meer vee dan is toegestaan op deze locatie. Hiervoor is meerdere malen een last onder dwangsom opgelegd die zou worden verbeurd als bij een hercontrole weer te veel vee zou worden aangetroffen. Volgens de oud-wethouder bleek meerdere malen bij hercontrole dat er niet meer te veel vee aanwezig was, maar was er aanleiding te veronderstellen dat lege hokken recent waren ontruimd. Er lag nog verse mest in. Ook stelt de oud-wethouder dat de gemeente informatie ontving dat de eigenaar veel dieren afvoerde, steeds net voor een (her)controle. De oud-wethouder stelt dat het vermoeden ontstond dat de eigenaar werd getipt over op handen zijnde controles.

De oud-wethouder verklaart dat op 6 april 2018 een hercontrole heeft plaatsgevonden, dat in een zeer klein comité was voorbereid. Tijdens deze controle werd geconstateerd dat er teveel dieren op het perceel aanwezig waren. Bij de behandeling van het opleggen van de last onder dwangsom in het college van B&W probeerde betrokkene in eerste instantie een tegenstem te laten noteren, zo stelt de oud-wethouder. Pas na aandrang van de overige collegeleden en de uitleg dat daarmee zijn eigen integriteit in het geding zou komen ging hij akkoord met het opleggen van de last onder dwangsom. Dit gedrag geeft volgens de oud-wethouder aan hoezeer hij klem zit door zijn gedrag en toezeggingen in het verleden.

Het dossier in hoofdlijnen

Het dossier aan de Gemeenteweg 236 is op te delen in twee lijnen:

1. Bestemming en vergunning

Op 6 juli 2006 heeft de eigenaar een bouwaanvraag ingediend voor de 'wederopbouw/vervanging machineloods' op het perceel Gemeenteweg 236. Op het bouwaanvraagformulier was aangegeven dat het bouwwerk in de toekomst zou worden gebruikt voor het stallen van auto's, berging, opslag machines, hooi en stro. De bouwaanvraag is aangehouden, zo begrijpen wij, omdat een milieuvergunning was vereist.

Op 6 oktober 2006 werd door de eigenaar een milieuvergunning aangevraagd voor het oprichten en in werking hebben van een schapenhouderij. Bij die aanvraag is op de plattegrondtekening het bouwwerk

aangeduid als schapenstal terwijl dit bouwwerk op de bouwaanvraag als machineloods werd aangeduid. De aangevraagde milieuvergunning is bij besluit van 19 april 2007 afgewezen.

Op dat moment rust op het perceel een agrarische bestemming. Naar aanleiding van de bouwaanvraag heeft de gemeente de eigenaar per brief van 26 september 2007 bericht dat het perceel Gemeenteweg 236 in strijd met de geldende agrarische bestemming wordt gebruikt voor burgerwoondoeleinden. De eigenaar wordt in gelegenheid gesteld om zijn bouwaanvraag aan te passen en voor 1 november 2007 een nieuwe bouwtekening te overleggen. Op 16 januari 2008 is de bouwtekening gewijzigd. Bij brief van 12 februari 2008 wordt bericht dat de aangevraagde machineberging niet voldoet aan de eisen van welstand.

Op 23 mei 2013 wordt door de eigenaar een melding ingediend op basis van het Activiteitenbesluit voor het houden van 52 stuks vrouwelijk jongvee.

De gemeente stelde op 11 juni 2013 het nieuwe bestemmingsplan 'De Streek' vast, inclusief amendement van de SGP-fractie. Daarbij is een uitgangspunt dat percelen waarop geen geldende milieuvergunning rust, worden omgezet naar een woonbestemming. Uit dit nieuwe bestemmingsplan volgt dat aan Gemeenteweg 236 een woonbestemming wordt toegekend. Het amendement luidt:

'De raad van de gemeente Staphorst in vergadering bijeen op 11 juni 2013,

Overwegende dat:

- o De Streek een mix is van functies zoals wonen en bedrijfsactiviteiten.*
- o Het bestemmingsplan De Streek conserverend is opgesteld, en dat daardoor extra rekening moet worden gehouden met de bestaande bestemmingen en rechten, dus ook met deze agrarische bestemming.*
- o Overwegingen rond nieuwe ontwikkelingen geen afbreuk mogen doen aan bestaande rechten.*

Concluderende dat:

- o De beantwoording van de zienswijze en de memo aangeven dat de agrarische bestemming wel dient te vervallen.*
- o Deze conclusies niet juist zijn en derhalve aangepast moeten worden.*

Wijzig het besluit behorend bij het raadsvoorstel 'Vaststelling bestemmingsplan 'De Streek' als volgt:

- 1. De reactienota 'zienswijzen bestemmingsplan De Streek' vast te stellen met de volgende aanpassing: Onder punt 14 vervalt de tekst onder "reactie gemeente:" en wordt vervangen door: "Op het perceel is een geldige milieuvergunning of melding niet uit te sluiten. Gelet op het conserverende karakter van dit bestemmingsplan is de zienswijze gegrond." (Hierdoor vervalt pt. 1 van de memo: "zienswijzen bestemmingsplan De Streek")*
- 2. De nota "ambtshalve wijzigingen bestemmingsplan 'De Streek' vast te stellen;*
- 3. Het bestemmingsplan 'De Streek' met inachtneming van de onder 1 en 2 genoemde nota's gewijzigd vast te stellen;*
- 4. Geen exploitatieplan ex artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening vast te stellen.'*

Partijen belanden bij de rechter. Op 14 mei 2014 vernietigt de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het besluit van de raad, voor zover betrekking hebbende op het perceel Gemeenteweg 236. Tevens is hierbij een voorlopige voorziening getroffen, om te voorkomen dat teruggevallen wordt op de oude agrarische bestemming uit het bestemmingsplan 'Oude Rijksweg – Gemeenteweg' uit 1989 en de daarbij behorende bouwrechten. Dit leverde een 'kale' agrarische bestemming op voor de eigenaar.

Op 10 maart 2015 stelt de gemeenteraad het bestemmingsplan 'De Streek, partiële herziening Gemeenteweg 236' vast. Partijen staan nadien wederom voor de rechter. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bij uitspraak van 18 november 2015 het bestemmingsplan 'de Streek, partiële herziening Gemeenteweg 236' vernietigd. Hierdoor herleeft ter plaatse van het perceel het oude bestemmingsplan 'Oude Rijksweg-Gemeenteweg' uit 1989 weer. Ingevolgde dit bestemmingsplan rust op het perceel een agrarische bestemming.

Op 19 februari 2016 berichtte het college van B&W de eigenaar dat de bouwaanvraag, zoals volgde uit het Activiteitenbesluit, was afgewezen. Hierop heeft de eigenaar per brief van 21 maart 2016 bezwaar ingediend. De commissie bezwaarschriften adviseerde het college op 23 mei 2016 om dit bezwaar gegrond te verklaren en de bouwvergunning alsnog te verlenen. Per brief van 12 juli 2016 deelde het college van B&W de eigenaar mee dat het college dit advies niet overnam. Op 7 maart 2018 oordeelde de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het bezwaar van de eigenaar gegrond. Op 19 maart 2018 heeft de burgemeester de vergunning getekend.

2. Handhaving

Op 22 november 2011 werd tijdens een milieucontrole geconstateerd dat de eigenaar op het perceel Gemeenteweg 236 circa 25 stuks rundvee hield, zonder dat de eigenaar over de benodigde omgevingsvergunning beschikte. Hiervan werd de eigenaar op 9 december 2011 middels een brief op de hoogte gesteld. In deze brief werd daarnaast verzocht dat de familie tot uiterlijk 11 februari 2012 de tijd had om het aantal aanwezige stuks rundvee terug te brengen naar maximaal negen stuks. Op 14 december 2012 is het perceel aan de Gemeenteweg 236 opnieuw gecontroleerd en werd wederom een te veel aan vee geconstateerd. Bij brief van 4 februari 2013 is deze constatering aan de bewoners meegedeeld en is tevens een last onder dwangsom opgelegd.

Op 23 mei 2013 diende de eigenaar een melding Activiteitenbesluit in voor het houden van vee op de Gemeenteweg 236. Van de melding is openbaar kennisgegeven in de plaatselijke krant 'De Staphorster'. Bij brief van 17 februari 2016 is hierop door de gemeente gereageerd dat het houden van de gemelde aantallen stuks vee niet mogelijk is. Op 30 maart 2016 heeft een controle plaatsgevonden waarbij is geconstateerd dat er te veel vee op het perceel stond. Op 25 april 2016 is een voornemen last onder dwangsom verzonden.

Op 21 juni 2016 is nogmaals geconstateerd dat de familie ter plaatse te veel vee hield. Per brief van 1 augustus 2016 is daarom een last onder dwangsom opgelegd. Op 14 november 2016 is de last weer ingetrokken omdat de familie, op één stuk vee na, voldeed aan de last. Het handhavingstraject is daarmee beëindigd.

Op 6 april 2018 is opnieuw een controle uitgevoerd op het perceel. Tijdens die controle werd geconstateerd dat niet aan de eisen ten aanzien van het maximaal aantal toegelaten stuks vee op het perceel werd voldaan. Door de gemeente werd hierdoor op 19 april 2018 opnieuw een last onder dwangsom opgelegd. De gemeente heeft naar aanleiding hiervan een extra controle uitgevoerd op 22 mei 2018. Tijdens deze controle is geconstateerd dat het maximum aantal vee niet werd overschreden. Tijdens de controle op 26 november 2018 werd dit wederom geconstateerd. Echter werd wel stro en verse mest gevonden. Op 25 maart 2019 werd tijdens de controle wel een te veel aan vee aangetroffen. Hiertoe heeft de gemeente op 2 april 2019 een constateringbrief verzonden. Op 13 augustus 2019 stuurde de gemeente een invorderingsnota van de verbeurde dwangsom. Per brief van 3 december 2019 droeg de gemeente de zaak over aan het incassobureau.

Verklaring ambtenaren

De manager Ontwikkeling en Beheer en de juridisch adviseur Omgevingsrecht zijn bevraagd op het dossier van de Gemeenteweg 236. De juridisch adviseur gaf aan casemanager te zijn van dit dossier sinds medio oktober 2019 en dat zij geen inmenging van betrokkene heeft gemerkt. De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart ook op geen enkele wijze oneigenlijke inmenging te hebben gemerkt van betrokkene.

Met betrekking tot handhaving verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat hij en de juridisch adviseur hier even het gevoel kregen dat betrokkene zijn rol als wethouder moeilijk vond. Er moest op enig moment een dwangbevel worden uitgevaardigd tegen de eigenaar. Dit gebeurde op een dag dat de burgemeester – in hun perceptie – niet aanwezig was en betrokkene optrad als locoburgemeester. Betrokkene weigerde het dwangbevel te ondertekenen. De manager Ontwikkeling en Beheer en de juridisch adviseur dachten naar eigen zeggen in eerste instantie dat dit was vanwege de verstandhouding die de eigenaar met betrokkene had. Achteraf bleek echter dat betrokkene weigerde te tekenen omdat de burgemeester wel aanwezig was en hij tot tekenen op dat moment dus niet bevoegd was.

Verklaring voormalig burgemeester

De voormalig burgemeester is eveneens bevraagd op het dossier Gemeenteweg 236. Ten aanzien van dit dossier verklaart de voormalig burgemeester dat dit dossier ingrijpende gevolgen met zich mee bracht.

De voormalig burgemeester verklaart dat de oud-wethouder betrokkene ervan beschuldigde de eigenaar van het perceel van de Gemeenteweg op te stoken tegen het college. De voormalig burgemeester merkt op het niet fair te vinden alle schuld van het uit de hand gelopen conflict tussen de gemeente en de eigenaar bij betrokkene te leggen. Tevens merkt de voormalig burgemeester op het te snappen dat de oud-wethouder de rol van betrokkene als raadslid hierbij onder de aandacht wilde brengen. Het vorige college van B&W zou heel rechtlijnig zijn geweest en probeerde willekeur te voorkomen en betrokkene zou zich als raadslid hierbij hebben gedragen als een ombudsman-raadslid die graag zaken wilde oplossen, aldus de voormalige burgemeester.

De SGP-fractie zou, zo volgt uit het onderzoek, een amendement in de raad hebben ingediend om een agrarische bestemming op dit perceel mogelijk te maken – ofschoon een milieuvergunning niet afgegeven kon worden. De voormalig burgemeester beaamt dit en zegt het inderdaad een zinloos amendement betrof.

Ten aanzien van de verklaring van de manager Ontwikkeling en Beheer dat betrokkene in eerste instantie een last onder dwangsom weigerde te ondertekenen, verklaart de voormalige burgemeester dit te herkennen. De voormalige burgemeester verklaart het te begrijpen dat het ondertekenen van een last onder dwangsom lastig moet zijn geweest voor betrokkene. Immers zou betrokkene zich als raadslid heel bewust hebben bemoeid met de familie van dit dossier. Het probleem heeft zich opgelost doordat de burgemeester toch in de gelegenheid bleek te tekenen.

Verklaring betrokkene

In reactie op de stellingname dat betrokkene de familie door zijn inspanningen en uitlatingen op het verkeerde been zou hebben gezet, op kosten zou hebben gejaagd en dat zijn inspanningen zouden zijn gericht op politiek gewin, verklaart betrokkene dat hij deze verwijten verre van zich werpt. Betrokkene herhaalt dat de algemene lijn van de SGP-fractie in de omgang met inwoners was om te adviseren om contact op te nemen met de griffier of de wethouder en daar de klachten kenbaar maken, geen toezeggingen te doen en de zaak te bespreken in de fractie. Volgens betrokkene heeft de SGP-fractie transparant in dit dossier geopereerd. De fractiebijdragen zijn openbaar uitgesproken en op de eigen website geplaatst. Betrokkene verklaart dat hij zijn inspanningen in dit dossier deed als woordvoerder van de fractie, de fractie had de overtuiging dat de agrarische bestemming niet diende te worden gewijzigd.

In reactie op de stelling van de oud-wethouder dat de SGP-fractie een ‘zinloos’ amendement indiende door in het dossier Gemeenteweg 236 een agrarische bestemming te vragen, terwijl de vereiste milieuvergunning volgens de oud-wethouder nooit zou worden afgegeven, verklaart betrokkene dat de bestemming in de basis agrarisch was en dat de Raad van State dit ook heeft bekrachtigd. Het is volgens betrokkene een volledig legitiem en dus geen zinloos amendement geweest. Betrokkene wijst erop dat het amendement unaniem door de raad is aangenomen. Volgens betrokkene kan de oud-wethouder zich blijkbaar niet neerleggen bij besluiten en het gezag van de raad. Bij Gemeenteweg 236 is, om het onderscheid tussen de bestemming van het perceel en de milieuvergunning of –melding helder te maken, de volgende metafoor gebruikt. De bestemming is de auto en de milieuvergunning is het rijbewijs. Er was discussie over de geldigheid van het rijbewijs, echter niet over de eigendom van de auto. Het college stelde de raad voor om het rijbewijs in te trekken en de auto in beslag te nemen. De raad wilde geen rechten afpakken, de auto blijft van de eigenaar. Betrokkene stelt dat er een fors verschil van inzicht was over de bestemming van het perceel. De raad dacht anders dan het college. De raad is bevoegd orgaan, dan is het wel zo netjes dat het college zich daarbij neerlegt. De oud-wethouder heeft dat volgens betrokkene tot op heden dus niet gedaan. Betrokkene verklaart dat het verschil van inzicht over het beleid nu wordt vertaald als niet-integer handelen van zijn persoon, e hij noemt dit lasterlijk en schadelijk. Er is volgens betrokkene van zijn kant geen inmenging met de handhaving geweest.

Betrokkene stelt op zijn beurt ook moeite te hebben met het feit dat het CDA een motie heeft ingediend om het dossier aan de Puntweg juridisch te laten toetsen, maar stelt dat hij dit dient te accepteren omdat dit bij politiek hoort.

Betrokkene verklaart voorts dat hij in het algemeen niet verantwoordelijk is voor het feit dat mensen negatief of positief over hem en/of anderen schrijven. Dat is aan de briefschrijver. Betrokkene stelt dat de oud-wethouder uitspraken van inwoners over zijn (vermeende) betrokkenheid bij de zaak, niet bij hem heeft geverifieerd.

Met betrekking tot de verklaringen van de oud-wethouder over het ondermijnen van controles, verklaart betrokkene dat ten onrechte de suggestie wordt gewekt dat hij iets te maken had met de gang van zaken rond deze controles. Dat is volgens betrokkene niet het geval, die suggestie werpt hij verre van zich.

Betrokkene bestrijdt tot slot dat hij klem zou zitten door zijn gedrag en vermeende toezeggingen in het verleden bij besluiten in het college over handhaving. Toen de brief moest worden ondertekend, was de burgemeester aanwezig, daarom heeft betrokkene verzocht dat hij zelf de brief zou ondertekenen.

Beschouwing

Het dossier Gemeenteweg 236 heeft een lange geschiedenis. Er bestaan aanwijzingen dat betrokkene zich als raadslid heeft ingespannen voor de familie in het dispuut met de gemeente over het al of niet mogen uitvoeren van een boerenbedrijf op die locatie. Aan dit handelen zijn door geïnterviewden verschillende kwalificaties toegekend. De vraag die echter voorligt is of betrokkene zich als wethouder schuldig heeft gemaakt aan favoritisme en/of het verlenen van vriendendiensten. Daarbij achten wij de volgende feiten van belang.

Van een directe betrokkenheid van betrokkene bij de uiteindelijk vergunningverlening, is niet gebleken. Betrokkene was ten tijde van de vergunningverlening nog geen wethouder. Daar komt bij dat de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op verschillende momenten besluiten van de gemeente heeft vernietigd, zowel van de raad als van het college van B&W, zodat geen sprake is van een situatie dat de gemeente evident het gelijk aan haar zijde had.

Inzake de handhavingszaken geldt dat de oud-wethouder stelt dat de eigenaar mogelijk werd getipt over controles. Op zichzelf zou dat een kwalijke zaak zijn. Dat betrokkene hierin echter een rol zou hebben gespeeld, is noch gesteld, noch gebleken.

Door verschillende geïnterviewden is naar voren gebracht dat betrokkene het op enig moment moeilijk vond om in te stemmen met het opleggen van een last onder dwangsom c.q. om een last onder dwangsom, in zijn rol als locoburgemeester, te tekenen. Uiteindelijk bleek betrokkene bereid om het standpunt van de overige collegeleden te volgen c.q. bleek de burgemeester zelf in de gelegenheid om de last onder dwangsom te tekenen. Het voorgaande roept de vraag op of betrokkene kan worden verweten dat hij zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft getracht te ontlopen. Door de oud-wethouder wordt gesteld dat de voorgeschiedenis van betrokkene met de familie hier debet aan is en dat betrokkene in feite klem zat. Ongeacht of dit daadwerkelijk het geval was, geldt dat persoonlijke relaties met personen op wie besluitvorming betrekking heeft, in alle gevallen kunnen meewegen en met zich mee kunnen brengen dat een bestuurder de keuze maakt zich afzijdig te houden van het bewuste besluit. Van een dusdanige invloed op de besluitvorming, dat besluitvorming anders is uitpakend en mogelijk om die reden vernietigbaar is, is geen sprake (geweest).

3.5.3 Dossier Evenboersweg 25A te Punthorst

Stellingname van de oud-wethouder

Volgens de oud-wethouder betreft de casus aan de Evenboersweg 25/25a een schuur waarin illegaal een mantelzorgwoning was gerealiseerd. Het college van B&W heeft dit in eerste instantie gedoogd, mits de woning niet zou worden verbouwd.

In 2014 werd echter geconstateerd dat de woning in strijd met de voorwaarden was uitgebreid en werd handhaving gestart, aldus de oud-wethouder. Het college van B&W besloot deze vergrote woning in een schuur niet te legaliseren. Het handhavingstraject behoorde tot de portefeuille Toezicht en Handhaving van de oud-wethouder. Volgens de oud-wethouder claimt de eigenaar van de schuur met raadsleden te hebben gesproken en hij wijst in dit verband op een gespreksverslag van 26 juli 2017:

[Naam eigenaar] geeft aan verbaasd te zijn dat hij nu opeens een last onder dwangsom opgelegd krijgt. Diverse raadsleden zouden volgens [naam eigenaar] ook aangegeven hebben dat het om een last zou gaan. [Naam oud-wethouder] informeert om welke raadsleden het gaat. [Naam eigenaar] wil geen namen noemen. (...)

[Naam eigenaar] geeft aan dat raadsleden hebben aangegeven dat er diverse oplossingen zijn voor de door hun gewenste woonsituatie maar dat het college niet mee wilt werken. [Naam oud-wethouder] geeft aan dat de gemeente in de brief van 15 juni 2017 vier mogelijkheden aan [naam familie] biedt om bewoning voor [naam familie] en de zorg voor [naam familielid] op het perceel te realiseren.'

De oud-wethouder zegt aanvankelijk tegenover BING niet te kunnen aantonen dat betrokkene hierbij als raadslid was betrokken. In tweede instantie, lopende het feitenonderzoek, stelt de oud-wethouder dat hij de bevestiging heeft gekregen dat betrokkene als raadslid was betrokken en dat deze oplossingen zou hebben aangereikt. Volgens de oud-wethouder is de eigenaar nu boos dat toezeggingen (nog) niet zijn nagekomen en zou hij een vergelijking hebben gemaakt met het dossier inzake de legalisatie van het illegale bouwwerk in dossier Puntweg 8.

Als wethouder zou betrokkene tegen het collegebesluit in en buiten de oud-wethouder als portefeuillehouder om, een door hemzelf getekend plan als oplossing hebben voorgelegd in de ambtelijke organisatie. Volgens de oud-wethouder handelde betrokkene hierdoor in strijd met de coalitieafspraken en creëerde hij ambtelijk verwarring.

De oud-wethouder wijst er voorts op dat, naast deze handhavingszaak, met de eigenaar ook werd gesproken over de verwerving van grond door de gemeente om een fietspad te realiseren aan de Mr. J.B. Kanlaan. De oud-wethouder stelt dat in het college van B&W meerdere malen nadrukkelijk is besproken dat niet aan 'koppelverkoop' zou worden gedaan, in de zin dat een connectie zou worden gemaakt tussen de lopende handhavingszaak aan de Evenboersweg 25a en het afstaan van grond voor de aanleg van een fietspad aan de Mr. J.B. Kanlaan. Ondanks dat geen van de beide dossiers (toezicht/handhaving en de openbare werken) tot de portefeuille van betrokkene zouden behoren, ging hij volgens de oud-wethouder toch via de band 'RO en ruilverkaveling' en tegen het uitdrukkelijke advies van de voormalige gemeentesecretaris het gesprek aan met de eigenaar. Hierin zou betrokkene toch 'koppelverkoop' hebben voorgesteld en was volgens de oud-wethouder ambtelijk ingrijpen nodig om deze toezegging door betrokkene te voorkomen.

Verklaring van de fractievoorzitter van het CDA

Volgens de oud-wethouder zou betrokkene in zijn periode als wethouder een deal hebben voorgelegd aan de eigenaar, hoewel dit niet in zijn portefeuille viel. Dit betrof het maken van een koppeling tussen de verkoop van grond voor de aanleg van een fietspad en een lopende handhavingszaak met de eigenaar. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat de eigenaar de vermeende deal tegenover een partijgenoot van hem heeft bevestigd en dat hij dat op deze manier te weten is gekomen. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat een bestuurder hier voorzichtig mee moet zijn. Zulke oplossingen moeten dan wel collegebreed gedragen worden. Volgens de fractievoorzitter van het CDA was dat hierbij niet aan de orde.

De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat normaal gesproken van EPOS-meldingen een e-mail werd gestuurd. Op een gegeven moment kwamen deze e-mails echter niet meer binnen. De fractievoorzitter van het CDA verklaart te denken dat dit te maken heeft gehad met de wisseling van griffier. Tevens merkt de fractievoorzitter van het CDA hier op dat de sensitiviteit van betrokkene als wethouder hieromtrent wel beter had gekund; gegeven de omvang was het netter geweest de raad actief te wijzen op het plan. Betrokkene stelt in een reactie dat de raad is geïnformeerd over de onderhavige collegebesluiten en dat hier geen wijziging van het bestemmingsplan aan de orde was.

Het dossier in hoofdlijnen

Op het perceel van de Evenboersweg 25a is sprake van een mantelzorgsituatie. Op 19 maart 2009 is geconstateerd dat hiervoor in het agrarisch bedrijfspan een woonruimte aanwezig was. Bij brief van 14 juli 2009 is medegedeeld dat gezien de omstandigheden deze woonruimte door de gemeente onder voorwaarden wordt gedoogd. Eén van die voorwaarden is dat de woonruimte niet uitgebreid mocht worden. Op 25 juli 2014 is geconstateerd dat de woonruimte wel was uitgebreid, waarna de gedoogsituatie door de gemeente is beëindigd.

Door de gemeente werden drie opties gegeven waaruit de eigenaar kon kiezen om de tekortkomingen op te heffen. De eigenaar heeft echter geen van deze opties gekozen dan wel uitgevoerd. Op 3 februari 2015 heeft het college van B&W besloten de vergroting van de woning niet zonder omgevingsvergunning te willen legaliseren en het handhavingstraject op te starten. In februari 2015 is een voornemen van een last onder dwangsom verstuurd en is de gedoogbeschikking van 2009 ingetrokken. Op 16 november 2017 heeft het college van B&W uiteindelijk een last onder dwangsom opgelegd met een begunstigingstermijn van twaalf maanden. De familie heeft op 19 november 2018, na het verlopen van de begunstigingstermijn, een omgevingsvergunning aangevraagd. In deze aanvraag gaf de familie aan dat zij van plan was de woning in de schuur te verbouwen tot de toegestane grootte. Met deze omgevingsvergunning maakte de familie gebruik van één van de mogelijkheden die de gemeente eerder had aangeboden.

Op 14 februari 2019 heeft de familie met de gemeente afgesproken dat de last onder dwangsom ingetrokken kan worden als de vergunning is uitgevoerd voor 1 september 2019. Hiertoe werden drie mijlpalen geformuleerd om het verbouwen van de schuur te controleren. Tijdens een controle op 3 juli 2019 constateerden de toezichthouders van de gemeente Staphorst echter dat de eerste mijlpaal niet was gehaald. Tijdens een tweede controle op 5 augustus 2019 bleek dat de situatie niet was gewijzigd. De dwangsommen zijn dientengevolge verbeurd. Op 13 augustus 2019 stuurde de gemeente een voornemen tot invordering en op 1 oktober 2019 de invorderingsbeschikking.

Verklaring ambtenaren

Met de manager Ontwikkeling en Beheer is het dossier Evenboersweg 25a besproken. De manager Ontwikkeling en Beheer gaf aan dat hij het gevoel had dat hij ten aanzien van dit dossier tussen twee wethouders in kwam te staan. De oud-wethouder ging immers over de handhaving en betrokkene ging over de vergunningverlening. Deze rol van betrokkene zou niet door de oud-wethouder zijn erkend.

Uit de verklaringen van de manager Ontwikkeling en Beheer komt naar voren dat het klopt dat door betrokkene een schets voor een mogelijke oplossing is gemaakt. Dit is bij de oud-wethouder verkeerd gevallen. Deze interpreteerde dit alsof betrokkene achter zijn rug om bezig was met legalisering van de schuur, aldus de manager Ontwikkeling en Beheer.

De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart dat hij aan een collega die eerder was betrokken op dit dossier, heeft gevraagd of diegene uit wilde zoeken of er binnen de regels oplossingen waren te vinden. Hierop reageerde deze collega met de vraag *'Mag ik echt met een oplossing komen?'*. Gevraagd om een toelichting heeft deze collega volgens de manager Ontwikkeling en Beheer aangegeven dat hij al vaker naar dit dossier had mogen kijken, maar altijd met de opmerking dat hij niet met een oplossing moest komen. De manager Ontwikkeling en Beheer heeft dit naar eigen zeggen voor kennisgeving aangenomen en heeft niet nagevraagd wie die opmerking had gemaakt. Echter bleek dat binnen de regels dus wel een oplossing beschikbaar was, zo stelt de manager Ontwikkeling en Beheer. Deze oplossing is toen besproken in het portefeuillehoudersoverleg met de oud-wethouder. Dit was geen prettig gesprek, volgens de manager Ontwikkeling en Beheer. De manager Ontwikkeling en Beheer gaf aan de indruk te hebben dat de oud-wethouder het dossier niet op wilde lossen. De manager Ontwikkeling en Beheer verklaart voorts dat via de normale EPOS-procedure een omgevingsvergunning is verstrekt.

De oud-wethouder verklaart in reactie op voorgaande passages dat hij tot op zekere hoogte begrijpt dat eenduidigheid soms ontbrak, door de splitsing van enerzijds toezicht en handhaving en anderzijds vergunningverlening. Om die reden is later ook ambtelijk voorgesteld om een projectwethouder in te stellen.

Met betrekking tot de gemaakte schets van betrokkene, verklaart de oud-wethouder dat deze met de schets de bestaande situatie wilde legaliseren. Dat het niet hoort dat een wethouder zich dusdanig met de uitvoering bemoeit is tot daaraan toe, maar zijn bezwaar zit vooral in het feit dat binnen de coalitie was afgesproken de koers van het vorige college van B&W te handhaven. De schets was volgens de oud-wethouder in strijd met die afspraken. De oud-wethouder voert aan dat de betrokken ambtenaar dit niet kon weten en dat hij de ambtenaar hierover duidelijkheid heeft willen geven. De oud-wethouder verklaart dat de vraag *'Mag ik echt met een oplossing komen?'* hem bevreemdt, aangezien er op dat moment al meerdere oplossingsrichtingen richting de familie waren gecommuniceerd, waarvan er uiteindelijk één is gekozen. In de suggestie dat de oud-wethouder geen oplossing wilde, kan hij zich niet vinden.

Zoals hiervoor uiteengezet stelt de oud-wethouder dat hem ter ore is gekomen dat betrokkene in een gesprek met de eigenaar van Evenboersweg 25 een koppeling heeft voorgesteld tussen het handhavingstraject en zijn weigering grond af te staan voor de aanleg van een fietspad aan de Mr. J.B. Kanlaan, ondanks de afspraak in het college van B&W dat beide zaken niet zouden worden gekoppeld.

Wij hebben de ambtenaar waar de oud-wethouder naar verwijst, hierop bevraagd. Dit betreft de senior medewerker Grondzaken. Deze bevestigt dat hij samen met betrokkene is langsgegaan bij de eigenaar voor een gesprek, volgens de medewerker in het kader van de benodigde grond voor het fietspad en het afstaan grond in kader van de Landinrichting (beide zaken hebben hier volgens de ambtenaar één op één met elkaar te maken). In dit gesprek is in zijn herinnering door de eigenaar wel een koppeling op tafel gebracht, maar kwam het initiatief hiertoe niet van betrokkene, noch heeft hij die oplossingsrichting omarmd. De stelling dat ambtelijk ingrijpen nodig was, herkent de betreffende medewerker niet. De interpretatie die de oud-wethouder geeft, vindt geen steun in de lezing die de medewerker geeft.

Verklaring voormalig burgemeester

Gevraagd om zijn mening omtrent het handelen van betrokkene in dit dossier, verklaart de voormalig burgemeester dat hij vindt dat betrokkene hier te ver ging, ook in zijn periode als wethouder. Volgens de voormalig burgemeester heeft betrokkene schetsen van mogelijke oplossingen gemaakt en deze teruggelegd in de ambtelijke organisatie. De manager Ontwikkeling en Beheer zou betrokkene erop hebben gewezen dat dit niet tot de taken van de wethouder behoorde. Uiteindelijk zijn de schetsen van betrokkene aan de kant geschoven en heeft de eigenaar de schuur moeten afbreken.

Verklaring betrokkene

De oud-wethouder stelt dat betrokkene als wethouder tegen het collegebesluit in en buiten de oud-wethouder als portefeuillehouder om, een door hemzelf getekend plan als oplossing heeft voorgelegd in de ambtelijke organisatie, waardoor betrokkene in strijd met de coalitieafspraken zou handelen en ambtelijk verwarring zou creëren. Volgens betrokkene is dit onjuist en ging het in het dossier om een nieuwe omgevingsvergunning. De mogelijkheden daartoe heeft hij ambtelijk besproken. Betrokkene wijst erop dat vergunningverlening onderdeel is van zijn portefeuille.

Betrokkene bestrijdt dat hij te ver ging als wethouder, zoals de voormalig burgemeester stelt. Hij verklaart dat de opmerking van de voormalig burgemeester zag op veronderstelde bemoeienis met andermans dossier, niet op de integriteit, die is niet in het geding geweest. Betrokkene geeft aan dat de manager Ontwikkeling en Beheer open stond voor een oplossing. Die sfeer was volgens betrokkene verademend, het leek er volgens betrokkene op dat de oud-wethouder ook hier een persoonlijke strijd van maakte en niet aanspreekbaar was. De schetsen zijn volgens betrokkene niet aan de kant geschoven, zij hebben bijgedragen aan een oplossing die ambtelijk verder is uitgewerkt. De eigenaar heeft de schuur niet moeten afbreken, met deze omgevingsvergunning ontstond de mogelijkheid om een verbouwing uit te voeren zodat de illegale situatie wordt opgeheven.

Betrokkene bevestigt voorts dat hij een gesprek heeft gevoerd met de eigenaar over grondverwerving, samen met de genoemde ambtenaar – de senior medewerker Grondzaken. Betrokkene wijst erop dat zowel de grondverwerving in de ruilverkaveling (ten behoeve van het fietspad) als de omgevingsvergunning tot zijn portefeuille behoren. Een advies van de voormalige gemeentesecretaris om dit gesprek niet aan te gaan, is hem naar eigen zeggen niet bekend.

Betrokkene stelt tegen de koppeling tussen het handhavingstraject en de weigering grond af te staan voor de aanleg van een fietspad te zijn en dit ook te hebben uitgedragen. Aan de eigenaar heeft hij naar eigen zeggen geen koppeling voorgesteld maar juist afgewezen. Ook de betrokken ambtenaar heeft deze koppeling niet voorgesteld.

Beschouwing

Inzake het dossier Evenboersweg 25A volgt uit het onderzoek dat betrokkene als wethouder een door hemzelf getekend plan als oplossing heeft voorgelegd in de ambtelijke organisatie. Het zelfstandig uitwerken van mogelijke oplossingsrichtingen past naar onze mening niet goed bij de rol van een bestuurder, gelet op de rolverdeling tussen het bestuur dat besluit en de ambtelijke organisatie dat onafhankelijk adviseert en, als het besluit is genomen, loyaal uitvoert. Dit is op zichzelf echter meer een kwestie van bestuurskunde dan van integriteit.

Door de oud-wethouder is aangevoerd dat betrokkene (heimelijk) een oplossingsrichting voorstond die afweek van de lijn van het vorige college en/of van de coalitieafspraken en veronderstelt daarbij oneigenlijke motieven. Feit is, zo begrijpen wij, dat betrokkene is aangesproken op de door hem gemaakte schetsen. Of betrokkene met zuivere intenties heeft getracht een oplossingsrichting voor te stellen, of dat hij welbewust afspraken heeft genegeerd, is voor ons redelijkerwijs niet na te gaan.

Tot slot wijst de oud-wethouder erop dat betrokkene in een gesprek met de eigenaar een koppeling zou hebben voorgesteld tussen het handhavingstraject en diens weigering grond af te staan voor de aanleg van een fietspad aan de Mr. J.B. Kanlaan. Dit ondanks de afspraak in het college van B&W dat beide zaken niet zouden worden gekoppeld. Ambtelijk ingrijpen zou nodig zijn geweest. Volgens de bij dit gesprek aanwezige ambtenaar ging het initiatief echter niet uit van betrokkene. Betrokkene stelt zelf de genoemde koppeling niet te hebben voorgesteld, maar juist te hebben afgewezen. Nu het bij verklaringen blijft over de toedracht van het gesprek en de stelling dat ambtelijk ingrijpen nodig was, expliciet geen bevestiging vindt, bestaat geen deugdelijke grondslag voor een verwijt aan het adres van betrokkene.

3.5.4 Dossier Klaas Kloosterweg Oost 149 te Staphorst

Stellingname oud-wethouder

Het dossier draait (primair) om een door de eigenaar illegaal gerealiseerde ontsluiting op het adres Klaas Kloosterweg Oost 149 te Staphorst. De oud-wethouder heeft aangegeven dat betrokkene zich zou inspannen om deze illegale ontsluiting, alsnog te legaliseren. Volgens de oud-wethouder heeft de SGP-fractie, toen betrokkene nog raadslid was, geopperd om het bouwblok ter plaatse zoveel te verschuiven dat daarmee de oprit te legaliseren zou zijn. Het besluit om handhavend op te treden is vervolgens door de bezwarencommissie, de rechtbank en zelfs door de Raad van State getoetst en door alle gremia geheel terecht bevonden, zo stelt de oud-wethouder.

De oud-wethouder stelt dat de ambtelijke organisatie, zonder hem daarin te kennen, tot medio januari 2019 door betrokkene is benaderd met verzoeken om tot een 'oplossing' te komen in lijn met zijn standpunt als raadslid en dus afwijkend van het collegestandpunt. De oud-wethouder verwijst hiertoe naar een voormalig gemeentesecretaris en naar de manager Ontwikkeling en Beheer.

De oud-wethouder spreekt van het handelen in strijd met de coalitie- en collegeafspraken en stelt dat betrokkene daarmee ambtelijk verwarring zaaide over de te volgen koers. Het handelen van betrokkene getuigt volgens de oud-wethouder ook van een blijf van wantrouwen richting het werk van de ambtelijke ondersteuning en van het (vorige) college, als zou er niet goed naar de mogelijkheden zijn gekeken.

Het dossier op hoofdlijnen

Wij geven hierna beknopt enkele hoofdlijnen van het dossier weer. Uit het aangeleverde dossier blijkt dat de initiatiefnemer op 3 augustus 2011 ontvangstbevestiging krijgt van zijn aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het veranderen van de bestaande inrit/uitrit. Op 20 september 2011 wordt de

initiatiefnemer in kennis gesteld van het besluit van het college van B&W om de omgevingsvergunning te weigeren, met als reden dat de aan te leggen in/uitrit over een perceel met bestemming 'agrarijs gebied' zou worden aangelegd terwijl voldoende mogelijkheden zouden zijn om het perceel te ontsluiten via de bestemming 'woondoeleinden'.

Op 11 februari 2013 is namens initiatiefnemer een principeverzoek ingediend voor het planologisch mogelijk maken van de ontsluiting over een gebied met een agrarische bestemming. Het college van B&W besluit op 23 september 2014 conform ambtelijk advies om:

1. Geen medewerking verlenen aan het vergroten van het bestemmingsvlak op het perceel Klaas Kloosterweg Oost 149 te Staphorst;
2. In principe medewerking verlenen aan het legaliseren van een niet overeenkomstig de vergunning gerealiseerd bijgebouw op het perceel Klaas Kloosterweg Oost 149 te Staphorst, mits voldoende wordt geïnvesteerd in de ruimtelijke kwaliteit;
3. Het handhavingstraject opstarten.

Per brieven van 12 augustus en 26 augustus 2015 wordt gemeld dat is besloten geen medewerking te verlenen aan het vergroten van het bestemmingsvlak ten behoeve van de ontsluiting. Ook wordt aangetekend dat initiatiefnemer niet heeft gebouwd conform de afgegeven vergunning van 29 juli 2010. Dit heeft betrekking op een bouwwerk ten noorden van de woning, dat circa vijf meter langer is dan is toegestaan.

Uit het dossier volgt dat de initiatiefnemer (alsnog) een ontsluiting heeft gerealiseerd over agrarische bestemming en dat handhavend is opgetreden door de gemeente. Bij besluit van 16 februari 2016 is aan de initiatiefnemer een last onder dwangsom opgelegd. Bij besluit van 8 mei 2017 heeft de gemeente het bezwaar van de initiatiefnemer ongegrond verklaard. De zaak is, zo begrijpen wij uit het dossier, uiteindelijk aan de rechter voorgelegd. Het beroep van de initiatiefnemer is afgewezen door de Rechtbank Overijssel bij uitspraak van 24 oktober 2017. En de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 5 september 2018 geoordeeld dat de uitspraak van de Rechtbank Overijssel in stand blijft.

Verklaringen van betrokken ambtenaren

In het kader van het onderzoek hebben wij gesproken met de manager Ontwikkeling en Beheer en de casemanager van dit dossier. De voormalige gemeentesecretaris is, zoals eerder aangegeven, niet bereid gebleken om met BING in gesprek te gaan.

De oud-wethouder stelt dat betrokkene in zijn periode als wethouder alsnog heeft geprobeerd het bouwblok te verschuiven. De manager Ontwikkeling en Beheer stelt in een reactie hier verbaasd over te zijn en zegt dat hij dit totaal niet herkenbaar vindt en verklaart dat dit totaal niet aan de orde was. De casemanager verklaart op haar beurt dat ook zij de beschuldiging totaal niet kan plaatsen. Volgens de casemanager heeft betrokkene niet geprobeerd de vergunning alsnog te verlenen. Betrokkene heeft zich überhaupt niet bemoeid met dit dossier, ondanks het feit dat er sprake was van vergaande handhavingsmaatregelen, aldus de manager Ontwikkeling en Beheer.

Verklaring voormalig burgemeester

De voormalig burgemeester verklaart desgevraagd geen aanleiding te zien om te veronderstellen dat betrokkene in zijn periode als wethouder een poging heeft gedaan het bouwblok alsnog te verplaatsen, hij heeft hier geen eigen waarneming van, noch is hij daarvan in kennis gesteld door anderen.

Verklaring betrokkene

Op de vraag of betrokkene zich als wethouder met het dossier Klaas Kloosterweg 149 heeft ingelaten, verklaart betrokkene dat hij wel heeft gevraagd wat er zich afspeelde, maar dat hij zich daar anderszins niet mee heeft ingelaten.

Geconfronteerd met de beschuldiging van de oud-wethouder dat betrokkene zich als raadslid heeft ingespannen om de illegale ontsluiting alsnog te realiseren en – toen betrokkene eenmaal wethouder was –

achter de rug van de oud-wethouder om, in de ambtelijke organisatie zou hebben geprobeerd om toch een oplossing te zoeken voor het probleem, verklaart betrokkene dat hij zich in deze lezing niet kan vinden.

Beschouwing

Met betrekking tot het dossier Klaas Kloosterweg Oost 149 heeft de oud-wethouder aangegeven dat betrokkene zich zou inspannen om een aldaar illegaal gerealiseerde ontsluiting, te legaliseren.

Voor zover deze stellingname betrekking heeft op de periode dat betrokkene wethouder is, verwijst de oud-wethouder naar een voormalig gemeentesecretaris en naar de manager Ontwikkeling en Beheer. In het kader van het onderzoek hebben wij gesproken met de manager Ontwikkeling en Beheer en met de casemanager van dit dossier. De voormalige gemeentesecretaris is, zoals eerder aangegeven, niet bereid gebleken om met BING in gesprek te gaan.

De manager Ontwikkeling en Beheer en de casemanager van dit dossier zeggen de beschuldiging niet te kunnen plaatsen en verklaren dat betrokkene als wethouder geen bemoeienis heeft gehad met dit dossier. Onder deze omstandigheden concluderen wij dat geen deugdelijke grondslag bestaat voor een verwijt aan het adres van betrokkene.

3.5.5 Dossier Mr. J.B. Kanlaan 33 te Punthorst

Stellingname oud-wethouder

De oud-wethouder stelt dat de regels in het dossier Mr. J.B. Kanlaan 33 zijn opgerekt en het tijdig informeren van de omgeving bewust is overgeslagen; volgens de oud-wethouder is dit wederom een typisch dossier van SGP-achterban en wekt het wederom de schijn van willekeur.

In dossier wordt volgens de oud-wethouder een omvangrijk bouwplan in het buitengebied, in strijd met staand beleid toegestaan. Om de bebouwing te motiveren zou niet bestaande bebouwing fictief worden vergroot om daarna op papier te verplaatsen (rood voor rood) naar deze locatie. Volgens de oud-wethouder gaat het om een fictieve vergroting van de bebouwing aan de Dekkersweg 8a, die daar niet kan en mag komen in verband met de afmetingen van het bouwblok en milieuregels.

Daarnaast worden volgens de oud-wethouder veel non-argumenten aangevoerd en zouden omwonenden expliciet buitenspel worden gezet. De oud-wethouder spreekt van een grove schending van de uitgangspunten voor EPOS/Omgevingswet, op het aspect van het meenemen van de omgeving. Volgens de oud-wethouder is eerst een collegebesluit genomen en zijn bewoners niet geïnformeerd over de plannen. Hierdoor, zo stelt de oud-wethouder, is de omgeving ook de mogelijkheid ontnomen om bij raadsleden hun eventuele zorgen te ventileren zodat deze het stuk kritisch konden lezen en zo nodig agenderen voor bespreking in de raad. Als raadsleden een dergelijk principeverzoek niet agenderen gaat de procedure verder in de veronderstelling dat er instemming van de raad is. De plannen worden echter niet openbaar gepubliceerd, dus ook zo konden de omwonenden er niet achter komen dat er iets in hun uitzicht dreigt te worden gebouwd. Zo is door de doorlopen procedure door zowel college als raad feitelijk over de plannen in de omgeving besloten zonder dat de omwonenden hiervan op de hoogte zijn gebracht, aldus de oud-wethouder.

Het dossier op hoofdlijnen

Uit de overgelegde stukken blijkt dat de omgevingskamer onder voorwaarden, op 3 april 2019 heeft ingestemd:

'Advies Omgevingskamer : Akkoord, mits:

- stedenbouwkundige opzet ruimer wordt (doorzichten naar achterliggend landschap);*
- woningen stedenbouwkundig aansluiten op de bestaande kern Punthorst;*
- de behoefte aan 6 woningen in het middensegment in Punthorst aangetoond is;*
- slooplocatie Mr J.B. Kanlaan 53 bestemd kan worden tot Wonen.'*

Het college van B&W heeft zich op 28 mei 2019 gebogen over de zaak, waarbij het advies als volgt luidde:

'Advies:

- 1. Op basis van het advies Omgevingskamer, inclusief de daarin genoemde voorwaarden, een positief standpunt in te nemen ten aanzien van het verzoek om woningen te bouwen nabij de Mr J.B. Kanlaan 33 te Punthorst;*
- 2. In aanvulling hierop wordt de planologische procedure voor een bestemmingsplan in ieder geval niet gestart alvorens de provincie Overijssel in het wettelijk verplicht vooroverleg Wro (ambtshalve) positief reageert.'*

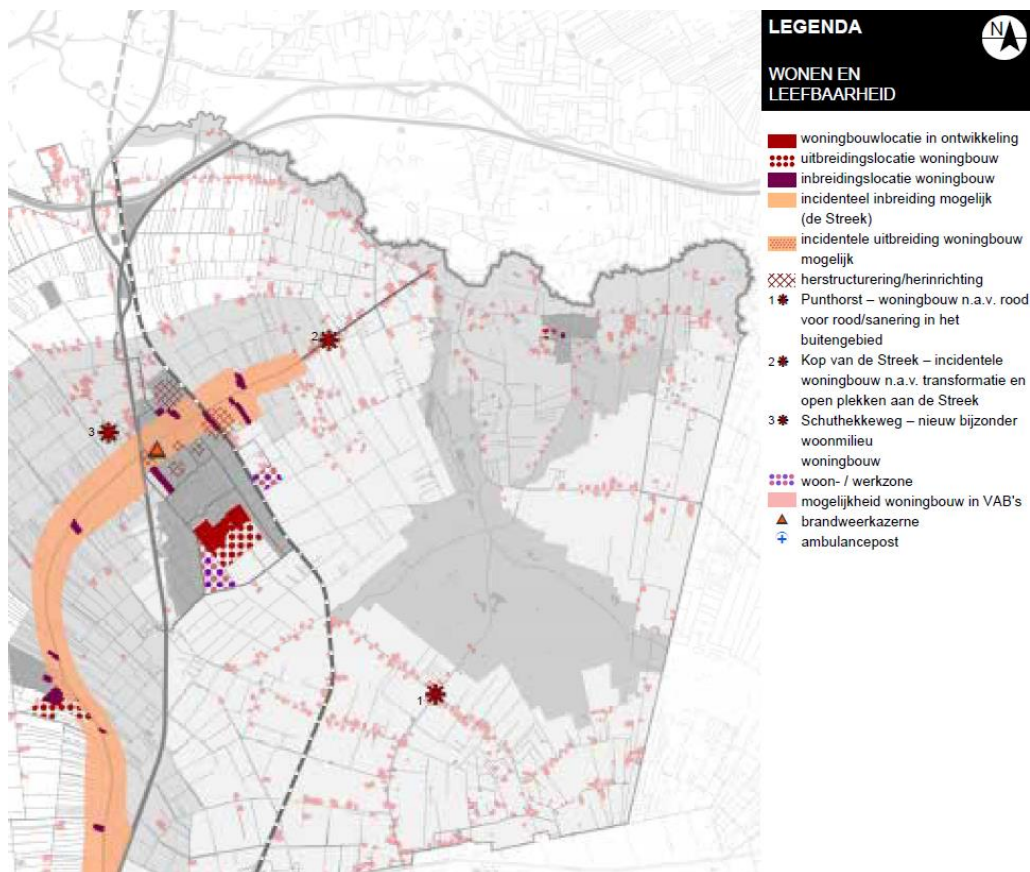
In de toelichting staat onder meer het volgende:

'Initiatiefnemer heeft al langer de wens om het perceel naast Mr J.B. Kanlaan 33 te ontwikkelen. Er zijn hierover ook al gesprekken met de gemeente geweest, zeker sinds de Omgevingsvisie (onder voorwaarden) ruimte lijkt te bieden.

Idee is een samenhangend plan met enkele maatschappelijke opgaven: de aanleg van een waterberging (behoefte is ontstaan met aanleg nieuw fietspad Kanlaan), realiseren veilige oversteekplaats naar de school en het voorzien in een woonbehoefte voor het dorp. De woningen worden gebouwd met toepassen Rood voor Rood-regeling. Dit heeft geresulteerd in voorliggend verzoek vooroverleg.

Het besluit is vanwege bezwaren van de oud-wethouder aangehouden. De voormalig burgemeester verklaart dat hij zich niet kan herinneren dat er bijzonderheden aan de orde waren bij dit dossier, maar hij meent zich te herinneren dat rondom dit dossier bij de oud-wethouder de gedachte leefde: *'De vrienden van de SGP worden geholpen door [betrokkene] en mogen meer dan andere mensen mogen'*. Betrokkene stelt op zijn beurt dat dit niet in het college aan de orde is geweest en ook niet door de oud-wethouder aan betrokkene is gemeld.

Het advies geeft volgens de oud-wethouder een inkijk in de *'invloed van de korte lijn'* en het cliëntelisme dat vanuit de SPG-fractie in de bestuursperiode 2014-2018 rondom de Omgevingsvisie is bedreven. De oud-wethouder stelt dat de ster op de kaart bij Punthorst als woningbouwlocatie op voorspraak van de SGP-fractie daar is geplaatst. Uit het advies blijkt dat de aanvrager, volgens de oud-wethouder afkomstig uit de SGP-achterban, al geruime tijd bezig is met woningbouwplannen op deze locatie. Een dergelijke ster suggereert dat alleen op deze locatie woningbouw mogelijk is. Dat is volgens de oud-wethouder niet juist, conform het rood-voor-rood-beleid kunnen voormalige agrarische gebouwen altijd aansluitend aan bestaande bebouwing terug worden gebouwd. Een dergelijke ster suggereert echter wel dat hier iets bijzonders aan de hand is en dat daarom de normaal geldende beleidsregels aan de laars kunnen worden gelapt.

De stelling 'zeker sinds de Omgevingsvisie (onder voorwaarden) ruimte lijkt te bieden' in de inleiding van het advies is volgens de oud-wethouder fundamenteel onjuist. De oud-wethouder stelt dat goed beleid bestaat voor dergelijke verplaatsingen van bebouwing en dat de Omgevingsvisie niet kan dienen als excuus om zonder goed uitgewerkt en vastgesteld nieuw beleid het bestaande, geldend beleid niet toe te passen.

De oud-wethouder stelt dat sprake is van afwijkingen van vigerend beleid:

- 'In de quickscan staat dat er eerst een collegebesluit moet zijn alvorens men de omgeving gaat informeren en consulteren. Op pagina 10 staat letterlijk: "Indien de gemeente kan instemmen met de voorgenomen ontwikkeling wordt ook de omgeving meegenomen in het verdere ontwikkeltraject". Dat is fundamenteel onjuist in het licht van de EPOS-systematiek en de uitnodigingsplanologie uit de Omgevingswet. Het is aan de initiatiefnemer om de omgeving eerst te verleiden tot instemming alvorens het college instemt met de plannen. Anders wordt de mogelijkheid gecreëerd om het collegebesluit als pressiemiddel in te zetten bij de gesprekken met de omgeving. De inwoners van Punthorst die uitkijken op de plannen in dit initiatief hebben nu een fantastisch vergezicht richting het Staatsbos als uitzicht!
- In coalitieakkoord wordt gesteld dat we in alle kernen betaalbare koopwoningen en voldoende huurwoningen voor starters willen. Daar voldoet dit plan niet aan. Sterker nog er wordt in de quickscan gesuggereerd dat dit het geval is en dat wordt ook als argumentatie gebruikt om dit plan te motiveren maar uit de analyse van de Omgevingskamer blijkt dat er in werkelijkheid gebouwd gaat worden voor het middensegment.
- In het plan wordt afgeweken van de lijn om 750 m2 sloopverplichting benodigd te hebben voor een woning van 750 m3. De lijn 450 m2 sloopverplichting voor 450 m3 twee-onder-een-kap wordt geïntroduceerd. Op zich is dat wat mij betreft niet bezwaarlijk, maar geldt dat nu voor alle plannen in Staphorst? Je kunt namelijk prima een rood-voor-rood-plan met een twee-onder-een-kap realiseren in de in het rood-voor-rood-beleid omschreven "klassieke opzet". Maar hoe willen we dan omgaan met de extra parkeerbehoefte, de dubbele hoeveelheid bijgebouwen etc.? Ja, dat kan maar dan moeten de uitgangspunten wel vast staan en voor iedereen gelijk zijn. Hier wordt ondoordacht een nieuwe gelegenheidsnorm opgevoerd, zonder rekening te houden met het integraal perspectief, om een plan van een schijnbaar deugdelijke onderbouwing te voorzien.

- In het advies wordt via de sloopregeling op Dekkersweg 8a ook de mogelijkheid geïntroduceerd om van een in werkelijkheid kleine bebouwing die theoretisch kan worden uitgebreid tot een bepaald volume dit theoretisch te realiseren volume op een andere locatie in de gemeente in te zetten in het kader van rood-voor-rood. Dit schept een zorgelijk precedent. Mag vanaf nu elke woonbestemming met een theoretisch mogelijk volume worden verplaatst naar een andere locatie en daar met dit maximale volume herbouwd worden? Tevens betekent het dat de inzet van rood-voor-rood leidt tot meer verstening van het buitengebied terwijl dit beleid is opgezet om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren.
- Het huidige beleid gaat duidelijk niet uit van het bouwen van twee-onder-een-kap woningen en het uitbreiden van buurtschappen met dit soort aantallen woningen en de voorgestelde bouwvorm. Op basis van dit niet goed uitgewerkte plan hier wel mee instemmen schept een gevaarlijk precedent. In principe kan iedereen dan met een dergelijk plan komen mits het maar in de buurt van een buurtschap ligt.'

Het college van B&W heeft op 16 juli 2019 ingestemd, conform ambtelijk advies – derhalve na het aftreden van de oud-wethouder. Per brief van 2 augustus 2019 is het standpunt van het college van B&W gecommuniceerd naar de initiatiefnemer:

'Standpunt

Wij hebben in onze collegevergadering van 16 juli 2019 ingestemd met het advies Omgevingskamer van 3 april 2019 (zie bijlage) en ten aanzien van uw plan een positief standpunt ingenomen. De in het advies genoemde voorwaarden nemen wij over en verbinden wij aan dit standpunt. In aanvulling hierop is besloten dat wij de planprocedure voor het bestemmingsplan niet starten alvorens:

- de provincie Overijssel in het wettelijk verplicht vooroverleg Wro positief reageert, en;
- wij kennis hebben genomen van, en ingestemd met, het gemeentelijk woningmarktonderzoek.

Om deze redenen dient, in afwijking van EPOS, het ontwerpbestemmingsplan voor uw initiatief ook aan ons college voor besluitvorming voorgelegd te worden.

Gemeenteraad

De gemeenteraad stelt bestemmingsplannen vast. Vanuit EPOS worden initiatieven waarvoor uiteindelijk een raadsbesluit nodig is bij een positief collegebesluit direct ter consultatie aangeboden aan de raad. Dit betekent dat raadsleden gedurende 10 werkdagen de mogelijkheid krijgen uw initiatief te agenderen voor een opiniërende behandeling in de openbare raadsvergadering.

In dit concrete geval wijken wij hiervan af. De raadsleden zijn via de nieuwsbrief wel geïnformeerd over ons positieve standpunt en dus over uw plan, maar er heeft nog geen consultatie plaatsgevonden. Zoals hierboven verwoord willen wij als college het ontwerpbestemmingsplan voor besluitvorming terug zien. Om deze reden is besloten de EPOS-raadsconsultatie te koppelen aan dat collegebesluit. Dit zorgt er voor dat de raadsleden te zijner tijd op basis van alle onderzoeksresultaten kunnen afwegen wel of niet tot opiniërende behandeling over te gaan.'

Verklaring ambtenaar

Met de manager Ontwikkeling en Beheer is het dossier J.B. Kanlaan 33 besproken. Deze verklaart dat het volgens hem een hele normale uitvraag betrof van planontwikkeling middels rood voor rood. De omgevingskamer bracht hieromtrent een positief advies uit, maar nam een aantal vraagpunten op. Zo had de provincie bedenkingen bij dit dossier. Het college heeft dit ook overgenomen. Verder verklaart de manager Ontwikkeling en Beheer dat het een heel normaal nog lopend dossier is waar nog geen (definitieve) uitkomst van is.

Verklaring betrokkene

Met betrekking tot het dossier van de J.B. Kanlaan 33, stelt de oud-wethouder dat de ster op de kaart in de Omgevingsvisie hier op initiatief van de SGP-fractie zou zijn geplaatst, suggererend dat daar woningbouw mogelijk zou zijn, terwijl dit conform de rood-voor-roodregeling feitelijk in heel de gemeente Staphorst zo werkt. Daarnaast zou hierbij dermate zijn afgeweken van vigerend beleid, dat volgens de oud-wethouder sprake is van willekeur.

Betrokkene verklaart dat hij zich niet in deze lezing kan vinden. Betrokkene verklaart dat de Omgevingsvisie begin 2018 is vastgesteld door de raad, en daarmee dat de Omgevingsvisie tot het beleid behoort en dat alle aanvragen worden behandeld. Hij heeft er als wethouder geen invloed op wanneer deze aanvragen in de

omgevingskamer worden besproken. De omgevingskamer toetst deze aanvraag aan het bestaande beleid. In deze casus had de omgevingskamer de aanvraag positief beoordeeld, maar wel met een aantal voorwaarden.

Betrokkene verklaart dat het dossier in het college is aangehouden omdat de oud-wethouder had aangegeven *'Hier moet je niet willen bouwen'*. Verder zou de oud-wethouder niet aan het college hebben uitgelegd waarom hij deze mening had, volgens betrokkene. De oud-wethouder bestrijdt deze lezing.

Beschouwing

Met betrekking tot het dossier J.B. Kanlaan 33 gaat het volgens de oud-wethouder om een omvangrijk bouwplan in het buitengebied, dat in strijd met staand beleid wordt toegestaan. Wij constateren in de eerste plaats dat de (onafhankelijke) omgevingskamer dit kennelijk anders ziet: het plan is onder voorwaarden positief beoordeeld. In de tweede plaats – indien de inhoudelijke bezwaren van de oud-wethouder standhouden – blijft ongewis welke rol of invloed betrokkene in zijn rol als wethouder door de oud-wethouder wordt toegedicht. Wij concluderen derhalve dat een deugdelijke grondslag voor een verwijt aan betrokkene, ontbreekt.

Voor wat betreft het plaatsen van een ster in de Omgevingsvisie op de beoogde woningbouwlocatie, stelt de oud-wethouder dat deze hier op initiatief van de SGP-fractie in de periode 2014-2018 is geplaatst. Een vaststelling is echter dat een meerderheid van de raad hiermee heeft ingestemd, waardoor ook dit punt onderdeel is van beleid.

3.5.6 Dossier Puntweg 8, 8a en 8b te Staphorst

Stellingname oud-wethouder

Dit dossier heeft volgens de oud-wethouder betrekking op een leegstaande schuur, waarin illegaal een (zorg)woning is gerealiseerd. De eigenaar heeft het perceel opgesplitst en een deel verkocht. Op het verkochte kavel is maatwerk toegepast met betrekking tot de ruimtelijke plannen aldaar. De eigenaar van het deel met de leegstaande schuur wilde de (zorg)woning legaliseren.

Volgens de oud-wethouder is dit via een onlogische redenatie, strijdig met het geldende beleid alsnog goedgekeurd. De eigenaar van de illegaal gebouwde schuur droeg als verklaring aan *'dat zij niet wisten'* dat de schuur niet als woning mocht worden gebruikt. Betrokkene zou hier volgens oud-wethouder in mee zijn gegaan. Terwijl volgens de oud-wethouder een document beschikbaar is waarin de eigenaar bezwaar aantekent tegen de WOZ-aanslag want het zou immers geen woning betreffen, maar een schuur.

Dit is de concrete aanleiding geweest voor de oud-wethouder om op te stappen als wethouder, zo stelt hij, aangezien dit direct tegen het beleid in ging en betrokkene de eigenaar uit de SGP-achterban, die willens en wetens verkeerd bezig was, steunde. De oud-wethouder heeft dit ook opgetekend in zijn persoonlijke ervaringen, die hij schriftelijk heeft gedeeld met de fractievoorzitters (met uitzondering van de SGP-fractievoorzitter):

'In het advies Puntweg 8a wordt op onterecht gronden voorgesteld om tegen het beleid en dus ook tegen de coalitieafspraken in een illegaal gerealiseerde woning te legaliseren. De inhoudelijke uitleg is te lang voor dit stuk maar heb ik uitgeschreven beschikbaar, zie de bijlage. In deze casus wordt nadrukkelijk afgeweken van de lijn die in de bestuursperiode 2014-2018 is ingezet om beleidsmatig te gaan werken. De lijn in het advies herken ik ook totaal niet als een lijn die ambtelijk zomaar wordt opgepakt, hier zit een onmiskenbaar stevige, oneigenlijke bestuurlijke beïnvloeding en sturing in. Het is aan het gemeentebestuur van Staphorst om te bepalen welke lijn zij in wil zetten. In het coalitieakkoord is duidelijk gekozen voor een beleidsmatige lijn met ruimte voor goed gemotiveerd maatwerk op basis van ruimtelijke argumentatie. Mijn commentaar bevat ook nadrukkelijk de mogelijkheid voor maatwerk maar dan wel binnen de gestelde kaders. Voor mij waren die coalitieafspraken de basis om met vertrouwen überhaupt te beginnen aan een tweede ambtstermijn. Het zonder uitputtende motivatie afwijken van de beleidsmatige lijn is een bestuursstijl die ik niet kan verenigen met mijn geweten. Ik kan niet een bestuur dienen dat een dergelijke lijn voorstaat omdat dit leidt tot rechtsongelijkheid, willekeur en vriendjespolitiek. Vandaar mijn optreden tijdens de aanloop naar de behandeling van dit advies in de raad.'

De oud-wethouder heeft zijn standpunt verder uiteengezet in een veertien pagina's tellend document (gedateerd 29 juni 2019). Hierin spreekt hij zijn zorgen uit vanwege het ontstaan van rechtsongelijkheid en mogelijke precedentwerking.

Verklaring van de fractievoorzitter van het CDA

Ten aanzien van het dossier van de Puntweg verklaart de fractievoorzitter van het CDA dat dit dossier de aanleiding is geweest dat het CDA uit de coalitie is gestapt. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat in de ogen van de CDA-fractie betrokkene dit niet goed heeft aangepakt.

Dit dossier betrof een rood-voor-roodregeling die in eerste instantie in orde was volgens de fractievoorzitter van het CDA. De omgevingskamer bracht hieromtrent een positief advies uit. Op een gegeven moment werd de buurman van de aanvrager er ook bij betrokken aangezien deze bezwaar maakte tegen het voorgenomen besluit met betrekking tot de burens. Deze buurman wilde dan ook bewoning in zijn schuur hebben gelegaliseerd, zo verklaart de fractievoorzitter van het CDA. Ondanks de significante wijziging bleef het één bestemmingsplan. De CDA-fractie heeft hier toen tegen gestemd. Volgens de fractievoorzitter van het CDA had de fractie hierbij de schijn tegen dat zij tegen stemde vanwege hun onvrede over het optreden van betrokkene. De fractievoorzitter van het CDA verklaart dat dit niet de reden was waarom de fractie tegenstemde. Volgens de fractievoorzitter van het CDA had het bestemmingsplan door de forse aanpassing terug gemoeten naar de omgevingskamer na de toevoeging van het perceel van de buurman in verband met een precedentwerking die hiervan uit zou kunnen gaan. De fractievoorzitter van het CDA verklaart het onzorgvuldig van betrokkene te vinden dat hij het bestemmingsplan niet terug verwees naar de omgevingskamer. Daarin speelt voor de fractievoorzitter van het CDA mee dat het gaat om familie van de fractievoorzitter van de SGP, zodat ook betrokkene zichzelf kan beschermen tegen ongewenste schijn door een onafhankelijk advies van de omgevingskamer te vragen. De fractievoorzitter van het CDA verklaart desgevraagd dat in deze situatie geen sprake is van een wetsovertreding, maar kan de afwijking van het beleid ertoe leiden dat ook op andere locaties soortgelijke initiatieven tot stand komen.

Het dossier op hoofdlijnen

Het college van B&W besluit op 17 juli 2018 op basis van het advies van de omgevingskamer om een positief standpunt in te nemen ten aanzien van het toepassen Rood voor Rood-regeling op het perceel Puntweg 8b te Punthorst. Wij begrijpen overigens dat deze aanpassing ook niet ter discussie staat, zodat dit onderdeel hierna buiten verdere beschouwing blijft.

Per brief van 9 juni 2015 communiceert de gemeente Staphorst naar de eigenaar over haar besluit omtrent vernummering van Puntweg 8a naar Puntweg 8b en het opnieuw toekennen van nummeraanduiding Puntweg 8a. Gemeld wordt dat uit onderzoek is gebleken dat in het pand Puntweg 8, twee woningen/wooneenheden zijn gesitueerd. In de brief wordt overigens ook opgemerkt dat de Wet BAG uitgaat van de feitelijke situatie. Dit betekent dat door het toekennen van een nummeraanduiding aan een verblijfsobject er geen rechten ontstaan met betrekking tot het bestemmingsplan.

De eigenaar van Puntweg 8 tekent op 5 februari 2016 bezwaar aan tegen de WOZ-beschikking die betrekking heeft op Puntweg 8a. De eigenaar meldt als toelichting: *'Puntweg 8a heeft als doel bedrijfsgebouw. Door omstandigheden zijn wij daarin gaan wonen'*.

Het college van B&W besluit op 2 april 2019 over het gewijzigd vaststellen bestemmingsplan Puntweg 8, 8a en 8b:

'Beslissing college B&W:

De raad voor te stellen:

- 1. op grond van artikel 3.1 en 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) juncto artikel 1.2.1 tot en met artikel 1.2.5 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) het 'Bestemmingsplan Buitengebied, partiële herziening Puntweg 8, 8a en 8b' met de identificatiecode NL.IMRO.0180.5102019001-VS01 gewijzigd vast te stellen;*
- 2. de wijziging betreft het toevoegen van de aanduiding 'aantal: 2' aan perceel Puntweg 8 en 8a;*
- 3. op grond van artikel 1.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening de digitale ondergrond met identificatiecode NL.IMRO.0180.5102019001-VS01 vast te stellen;*

4. in afwijking van artikel 6.12 eerste lid Wro geen exploitatieplan vast te stellen, aangezien het verhalen van kosten van de grondexploitatie anderszins verzekerd is.'

Aangetekend wordt dat de oud-wethouder wegens principiële redenen niet akkoord gaat met dit advies. Zijn bezwaar heeft blijkens zijn verklaringen betrekking op punt 2, het toevoegen van de aanduiding 'aantal 2'. In het ambtelijk advies staat hierover het volgende:

'1.1 Voorgeschiedenis

De percelen Puntweg 8, 8a e 8b vormen in het bestemmingsplan Buitengebied gezamenlijk één agrarisch bouwvlak. In 2006 is vergunning verleend voor de verbouw van het bijgebouw (op perceel nu Puntweg 8a). Bij controle in 2007 is geconstateerd dat dit bijgebouw deels tot woonruimte is verbouwd vanwege een acute behoefte aan gelijkvloerse woonruimte in het kader van mantelzorg. Men is ook in het tot woonruimte verbouwde bijgebouw gaan wonen.

In 2007 zijn gesprekken geweest. Tevens is schriftelijk om toestemming verzocht vanwege de zorgbehoefte. Formeel juridisch heeft de gemeente niet gereageerd. Er is geen uitgaande brief die toestemming verleend of handhaving aankondigt. Wel blijkt uit het dossier dat de brief intern is besproken. Hieruit komt naar voren dat de gecreëerde situatie vanuit WMO de meest praktische oplossing is. Dit is vermoedelijk mondeling teruggekoppeld aan de familie.

1.2 Toevoegen aanduiding 'aantal: 2' aan Puntweg 8 en 8a

In het ontwerpbestemmingsplan is de bestaande planologische situatie, zijnde 1 (bedrijfs)woning, opgenomen. De eigenaren Puntweg 8 en 8a hebben hierop verzocht om een gesprek. Hierbij heeft men aangegeven van mening te zijn dat er al jaren, met toestemming van de gemeente, 2 woningen aanwezig zijn. Dit is onderzocht.

In 2010 is de bedrijfsopvolger in de oorspronkelijke bedrijfswoning gaan wonen. Afdeling Belastingen bevestigt dit aangezien we sinds 2011 beide woonruimten ook als volledige woning getaxeerd, en aangeslagen, hebben. Dit kon in bestemmingsplan Buitengebied 2013 echter niet planologisch vastgelegd worden. Het bedrijf voldeed niet aan de voorwaarden voor een 2e bedrijfswoning en een burgerwoning zou strijdig zijn nabij de (agrarische) bestemming. In 2015 hebben wij een besluit vernummeren percelen bekend gemaakt (UIT/15-062013). De woningen aan Puntweg 8 en 8a kregen ieder een eigen huisnummer en de bedrijfslocatie is Puntweg 8b genummerd. In deze brief wordt wel genoemd dat de feitelijke en planologische situatie niet overeen komen.

Nu krijgt het gehele voormalige agrarisch bouwvlak een woonbestemming. Gelet op bovenstaande informatie uit dossier en gesprekken met belanghebbenden wordt geadviseerd op Puntweg 8 en 8a maximaal 2 woningen toe te staan conform feitelijke situatie. Een situatie die de gemeente meer dan 10 jaar bekend is en met het wegvallen van de eigen bedrijfsbestemming planologisch ook mogelijk wordt.'

De raad heeft op 21 mei 2019, op initiatief van de CDA-fractie, bij amendement verzocht om een extern juridisch advies, alvorens over te gaan tot definitieve besluitvorming. Nysingh advocaten-notarissen heeft per brief van 19 juni 2019 advies uitgebracht. Nysingh komt tot de conclusie dat de eigenaar van Puntweg 8/8a geen rechtens afdwingbaar recht heeft op een regeling voor een tweede (bedrijfs)woning. Wel dient de gemeenteraad – kort samengevat – volgens Nysingh te onderzoeken of het gebruik positief kan worden bestemd of dat er een andere regeling kan worden getroffen.

In het raadsvoorstel voor de vergadering van 9 juli 2019 is het advies van Nysingh van de volgende toelichting voorzien:

'Nysingh bevestigt de conclusie uit het ambtelijk onderzoek. Er is planologisch geen recht op 2 woningen. Als de feitelijke situatie hiervan afwijkt is het vanuit een goede ruimtelijke ordening wel verplicht om in de bestemmingsplanprocedure te onderzoeken of deze afwijking positief bestemd kan worden. Dat is in deze casus ook gebeurd, de argumenten treft u aan in dit raadsvoorstel. Het advies van Nysingh bevat nog wel een vraag over het gemeentelijk beleid. Het antwoord hierop is dat er geen specifiek beleid is over het aantal woningen per perceel in het buitengebied. In het bestemmingsplan is opgenomen dat het bestaande aantal woningen per bestemmingsvlak is toegestaan.

In deze casus is beoordeeld dat er bijzondere omstandigheden zijn die het rechtvaardigen de feitelijke situatie ook planologisch vast te leggen. Dit is maatwerk, omdat omstandigheden per locatie, omgeving en zaak anders zijn. In dit geval is er sprake van (planologische) bedrijfsbeëindiging en dient het perceel, conform advies Omgevingskamer, een andere bestemming (Wonen) te krijgen. Er is vastgesteld dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en dat omliggende bedrijven niet (extra) worden gehinderd. Drie of meer woningen op een voormalig agrarisch perceel

komt als gevolg van splitsing en/of herontwikkeling vaker voor. In dit geval is qua bouwvoorschriften voor de 2^e woning aangehaakt op het splitsingsbeleid (maatwerk), zodat vastligt dat bouwmassa en -volume niet mogen toenemen.

Precedentwerking

Nysingh sluit af met een opmerking over precedentwerking. Precedentwerking is een begrip dat in de dagelijkse praktijk snel wordt gebruikt. Tegenover dit veelvuldige gebruik in de dagelijkse praktijk, staat dat, wanneer het er op aan komt, er zeer zelden sprake is van een precedent en van precedentwerking. Dit wordt hierna uitgelegd.

Een precedent is een gebeurtenis waarop iemand zich kan beroepen en waarbij diegene kan eisen om in dezelfde omstandigheden dezelfde behandeling te krijgen. Bij precedentwerking gaat het om gelijkheid, wat een van de pijlers is van onze democratie en onze rechtsstaat.

Een precedent vraagt om situaties en omstandigheden die exact gelijk zijn. Dat is zeer zelden het geval. Situaties zijn nooit gelijk, omstandigheden zijn altijd net even anders en een verzoek is altijd specifiek.

Uit bovenstaande vloeit voort dat een precedent kan worden voorkomen, door een antwoord of besluit deugdelijk te motiveren en afwegingen voldoende toe te lichten. Daarbij is tevens van belang om zeer specifiek en nauwkeurig te beschrijven wat de casus is, wat de relevante omstandigheden van het geval zijn en welk verzoek is gedaan. In het onderhavige raadsvoorstel dat uw raad heeft ontvangen, is deze beschrijving gegeven. Hiermee kan in navolgende situaties worden aangetoond dat er geen sprake is van een vergelijkbare casus. Een beroep op het gelijkheidsbeginsel en precedentwerking, dat in het recht al zeer zelden slaagt, wordt daarmee verkleind.

Tot slot wordt het navolgende opgemerkt. In het onderhavige raadsvoorstel is sprake van maatwerk. Maatwerk is bij de toekomstige Omgevingswet een belangrijk uitgangspunt. Onder de nieuwe Omgevingswet wordt van een college en raad gevraagd om beoordelingen te maken per geval, per plan en per initiatief. Hierbij zal het vraagstuk van precedentwerking, naar verwachting, nog meerdere malen opspelen. Uw raad kan daarbij bovenstaande richtlijnen gebruiken voor houvast.'

Op 9 juli 2019 heeft de raad ingestemd met vaststelling van het bestemmingsplan Puntweg 8, 8a en 8b, inclusief toevoeging van de aanduiding 'aantal: 2' aan perceel Puntweg 8 en 8a.

Verklaring voormalig burgemeester

Volgens de voormalig burgemeester is het dossier van de Puntweg correct verlopen en was de oud-wethouder het simpelweg niet eens met de beslissing van het college. Het dossier vormde, zo begrijpen wij uit diverse verklaringen, een breekpunt voor de oud-wethouder.

De voormalig burgemeester schetst hoe de situatie ten aanzien van het dossier van de Puntweg volgens hem is verlopen. Op 26 maart 2019 is het dossier aangehouden in het college, vanwege opmerkingen van de oud-wethouder over willekeur en afwijking van beleid. Op 2 april 2019 is daartoe door de behandelend ambtenaar een nadere toelichting gegeven. Hierna was het college van B&W het eens dat over kon worden gegaan tot besluitvorming. Op de oud-wethouder na, stemde iedereen voor, het voorstel werd daarmee aanvaard. De wethouder Sociaal Domein zou hierbij nog hebben gevraagd aan de oud-wethouder of het nog nodig was om extern advies in te winnen. De oud-wethouder zou hierop hebben geantwoord dat dit niet nodig was aangezien hij toch niet van mening zou veranderen.

Op 25 april 2019 kaartte de oud-wethouder zijn nader uitgewerkte bezwaren aan. Dit was volgens de voormalig burgemeester mosterd na de maaltijd aangezien het besluit toen al was genomen. In zijn bezwaren noemde de oud-wethouder onder andere dat ambtenaren niet integer hadden gehandeld. De voormalig burgemeester verklaart dat hij dit heeft uit laten zoeken door de gemeentesecretaris. Deze kwam met de conclusie dat hier geen sprake van was. Op 1 mei 2019, zo verklaart de voormalig burgemeester, heeft een diepgaand gesprek plaatsgevonden met de gemeentesecretaris, de manager Ontwikkeling en Beheer, de voormalig burgemeester en de oud-wethouder. De oud-wethouder zou in dit gesprek zijn verweten dat hij mensen zwart maakte, dit leidde volgens de voormalig burgemeester tot tranen en excuses bij de oud-wethouder. De oud-wethouder zou hierbij hebben verklaard dat hij het niet zo had bedoeld.

Hierna zijn door de burgemeester individuele gesprekken gevoerd met de wethouder Sociaal Domein, betrokkene en de oud-wethouder. Uiteindelijk heeft de voormalig burgemeester de hulp ingeroepen van een externe adviseur (zie paragraaf 3.2) over de samenwerking in het college van B&W. Op 21 mei 2019 is in de raad de wens uitgesproken om een extern juridisch advies in te winnen. Op 9 juli 2019 bevestigde de externe

juridisch adviseur volgens de voormalige burgemeester de lijn van het ambtelijk advies en heeft de raad ingestemd.

De voormalig burgemeester verklaart niet te snappen waarom de oud-wethouder hem verwijt dat hij niets zou hebben gedaan. De bezwaren die de oud-wethouder in het dossier Puntweg heeft aangedragen zijn meerdere malen weerlegd, aldus de voormalig burgemeester. De voormalig burgemeester verklaart tegen de oud-wethouder te hebben gezegd dat als hij zo principieel tegen is er maar één optie overblijft en dat is aftreden.

Gevraagd om een reactie op deze weergave van het verloop, verklaart de oud-wethouder dat hij het externe advies op dat moment niet relevant meer vond omdat helder was dat het college niet meer van standpunt zou veranderen. De stelling dat het externe advies de lijn van het ambtelijk advies bevestigt ligt volgens de oud-wethouder genuanceerder. De oud-wethouder verklaart dat hij nooit had bedoeld om ambtenaren aan te vallen, dat hij baalde van deze interpretatie van zijn woorden en dat het hem ging om de bestuursstijl van betrokkene. Inhoudelijk staat hij nog steeds achter die bezwaren. Volgens de oud-wethouder is de ambtelijke organisatie in Staphorst niet opgewassen tegen de druk van deze onzuivere bestuursstijl. Tot slot herhaalt de oud-wethouder dat hij vindt dat de burgemeester niet adequaat heeft ingegrepen.

Verklaring betrokkene

Betrokkene stelt in zijn reactie dat hij zich aansluit bij de verklaring van de voormalig burgemeester. Wat betreft het dossier Puntweg voegt hij daaraan het onderstaande toe:

1. *'Na het collegiale collegebesluit bestemmingsplan Puntweg (oud-wethouder stemt om principiële redenen tegen) stapt de oud-wethouder naar de voormalig burgemeester met een verhaal dat dit besluit foutief is uitgewerkt door de ambtenaren. Hij vertelt mij niets, ondanks de afspraak dat we elke maandag in een persoonlijk gesprek de meningen delen en uit zullen praten. Ook strijdig met de coalitieafspraken over bestuursstijl en respect voor elkaars portefeuille. De oud-wethouder spreekt met de voormalig burgemeester af dat hij mij informeert. Hij doet dat niet, in een latere collegevergadering kom ik achter deze actie. De oud-wethouder manipuleert. Hij mengt zich in mijn portefeuille, maakt het werk van ambtenaren verdacht en heeft lak aan gespreksafspraken.*
2. *Ambtelijk is er een antwoord op deze verdenking gekomen, het is onderzocht door de waarnemend secretaris en het blijkt niet waar te zijn, het ambtelijke werken en het collegebesluit zijn goed. Dan zou je denken, nu stopt het. Helaas, zonder overleg met mij wordt nu de CDA-fractie door de oud-wethouder in stelling gebracht. De CDA-fractie stelt vragen in de opiniërende raadsvergadering, zonder deze vooraf naar mij te sturen of mij in te lichten. Dat is ook tegen de coalitieafspraken. Ik reageer kort in de raadsvergadering en zorg voor schriftelijke beantwoording. Vervolgens heb ik een raadslid van het CDA actief gevraagd: wilt u nog meer weten, zijn er vragen kom bij mij, dat hebben we immers afgesproken. Er komt geen enkele vraag of terugkoppeling. "Het spel" gaat vervolgens via de fractievoorzitters en voormalig burgemeesters verder. Er is een probleem met de oud-wethouder en daar moet alle aandacht naar toe. De oud-wethouder speelt de boel uit tegen elkaar. Hij negeert mij als collega totaal en ondermijnt het collegiaal bestuur. Het voorstel wordt van de raadsagenda gehaald. Er moet eerst een informatiebijeenkomst komen over beleidsregels. Daarop heb ik de fractievoorzitter van het CDA actief uitgenodigd en vertelt wat dit allemaal met mij doet. Hij toont begrip, het is niet tegen mij bedoeld, hij zegt klem te zitten met de oud-wethouder. In een ambtelijke toelichting worden de fracties geïnformeerd over de inhoudelijke motivatie van het voorstel Puntweg. De toelichting is overtuigend, er zijn geen vragen meer. Ambtelijk is het werk goed gedaan. Alleen het CDA denkt er nog over en komt er zo nodig op terug.*
3. *Het CDA laat niets van zich horen, tot vlak voor de raadsvergadering, op de dinsdagmiddag komt er een konijn uit de hoed. Een amendement wordt gedropt, doel eerst een juridische, externe toets. Een CDA-raadslid belt mij rond 16:00 uur, de CDA-fractievoorzitter iets later ook, op mijn verzoek. Zij vertellen mij dat het amendement wordt ingediend om de oud-wethouder bedenktijd te geven. Ik heb duidelijk gezegd dat dit niet kan, dit is tegen onze coalitieafspraken. Het laadt verdenking op ambtenaren en richt dus schade aan in de organisatie, aan mij, aan het gemeentebestuur. Ik heb ook gezegd dat de oud-wethouder al dreigde met opstappen als Puntweg wel door de raad wordt aangenomen. Aan de fractievoorzitter gevraagd of hij dit weet, hij geeft dit toe. Raadslid en fractievoorzitter geven aan dat ze deze actie doen om de oud-wethouder ruimte te geven, niet inhoudelijk bedoeld tegen het beleid, ook niet tegen mij of het college of de ambtenaren. Maar ja, dat kan natuurlijk niet naast elkaar bestaan. Er komen meerdere versies amendementen, alles op het laatste moment, dat is ook tegen de coalitieafspraken. De oud-wethouder dreigt en manipuleert. Dat gedrag is niet integer. Het amendement wordt aangenomen. De toets wordt uitgevoerd, een positieve uitkomst, het ambtelijke werk en het collegebesluit zijn in orde bevonden. Het raadsbesluit komt uiteindelijk tot stand, de oud-wethouder is inmiddels opgestapt.*

Drie messen in de rug en de oud-wethouder komt nergens op terug. Dit kan in zijn optiek blijkbaar allemaal. Geen excuus na het eerste mes, geen enkele opmerking na de tweede en derde. Negeren, niet meer meedoen in het college. Ook de persoonlijke afspraak, wekelijks in de agenda, werd uiteindelijk zonder afzeggen genegeerd. Er is geen behoefte aan persoonlijk overleg, er komt niets op tafel.

Ik heb veel geaccepteerd, ik was oprecht van mening dat dit college een team kon worden. Uiteraard door aan de slag te gaan, elkaar te respecteren, te bevragen en samen te werken. Je kunt ook zo nu en dan onderhandelen, het oneens zijn. Maar dit gedrag zit in de categorie vechten. En dat kan echt niet. Ik heb de eerste messen geaccepteerd, ik ben ook niet volmaakt en je moet tegen een stootje kunnen in de politiek.

Ik voel en krijg alle steun vanuit de ambtelijke organisatie, vanuit de medewerkers. Ook van andere fracties, zelfs nog lang van de CDA-fractie. Tijdens de coalitievorming was de vernieuwing van het RO-beleid, de klantgerichte en verbindende bestuursstijl, de houding "ja mits" geen discussie, de CDA-fractie stemde daar van harte mee in. En in dat licht is deze keiharde persoonlijke aanval door de oud-wethouder, een half jaar na aftreden, laag bij de grond, een vorm van smaad en laster.'

Beschouwing

Het dossier Puntweg 8 en 8a heeft betrekking op een schuur, waarin jaren geleden een (zorg)woning is gerealiseerd. Hierdoor is verschil ontstaan tussen de planologische en de feitelijke situatie. De gemeente Staphorst was hiervan al enkele jaren op de hoogte, maar heeft geen handhaving gestart. In 2019 hebben college en raad ingestemd met een bestemmingsplanwijziging die de twee aanwezige woningen planologisch mogelijk maakt. Volgens de oud-wethouder is dit gebeurd via een onlogische redenatie, strijdig met het geldende beleid.

Bestudering van het dossier leert dat ambtelijk is geadviseerd om de feitelijke situatie maatgevend te laten zijn en twee woningen toe te staan. Daartoe is motivering gegeven. Uit een externe juridische toetsing volgt de conclusie dat de eigenaar van Puntweg 8/8a geen rechtens afdwingbaar recht heeft op een regeling voor een tweede (bedrijfs)woning. Wel dient de gemeenteraad – kort samengevat – volgens het advies te onderzoeken of het gebruik positief kan worden bestemd of dat er een andere regeling kan worden getroffen. Wij menen dat de opmerkingen in het advies over het mogelijk ontstaan van precedentwerking in het raadsvoorstel voor de vergadering van 9 juli 2019 wel wat gemakkelijk terzijde worden geschoven met de stelling dat situaties vrijwel nooit gelijk zijn. Feit is evenwel dat het punt is geadresseerd en dat de raad in staat is gesteld om daarin een eigen belangenafweging te maken. Indien daadwerkelijk sprake is van precedentwerking omdat derden rechten ontleen aan de wijze waarop de bestuurlijke gremia in dit dossier hebben geacteerd, dan komt dat ultimo op het conto van de raad.

3.6 Algemene reactie van betrokkene

Betrokkene stelt tot slot, in een algemene reactie:

'Er is geen sprake van vriendjespolitiek. Ik dien als wethouder het algemeen belang van de gemeente Staphorst. Het coalitieakkoord is de basis, met daarin opgenomen de afgesproken missie en bestuursstijl.'

4. Beoordeling

BING heeft opdracht gekregen een feitenonderzoek te verrichten om een uitspraak te kunnen doen over de vraag of sprake is van een integriteitsschending, meer specifiek of sprake is van favoritisme c.q. het verlenen van vriendendiensten. Het onderzoek heeft zich gericht op een drietal onderwerpen:

- Het verwijt van het bedienen van de achterban inzake De Esch IV (de 'Taartpunt');
- Het verwijt van het uitoefenen van invloed op EPOS; en
- Het verwijt van het bedienen van de achterban in een zestal meer prominent genoemde RO-dossiers.

Met betrekking tot deze onderwerpen hebben wij aan het eind van elke paragraaf een kader opgenomen, met een beschouwing van de volgens ons relevante feiten en omstandigheden.

Wij merken daarbij op dat niet alleen de feiten maar vooral de beleving van die feiten, in het onderzoek een belangrijke rol blijken te spelen. Over alle verschillen van mening die soms raken aan de essentie van het politieke bedrijf, de over en weer gemaakte verwijten en de buitengewoon stroeve samenwerking in het college valt veel te zeggen. Voor de conclusie dat sprake is van een integriteitsschending, moeten juist de feiten echter een duidelijke en deugdelijke grondslag bieden. De in paragraaf 2.2 weergegeven indeling van integriteitsschendingen maakt duidelijk dat voor de conclusie dat een integriteitsschending aan de orde is, sprake moet zijn van een immoreel element, bijvoorbeeld omdat is aangetoond dat oneigenlijke motieven of oneigenlijke belangen een rol spelen.

Bij favoritisme en/of vriendendiensten gaat het om misbruik van gezag of positie om gunstelingen, zoals familie, vrienden en/of een (politieke) partij te bevoordelen. Wij concluderen dat een deugdelijke grondslag voor de conclusie dat betrokkene zich hieraan heeft schuldig gemaakt, ontbreekt. Voor strijd met artikel 58 juncto artikel 28 Gemeentewet en/of artikel 2:4 Algemene wet bestuursrecht bestaat naar onze mening evenmin grondslag. Een eerdere betrokkenheid als raadslid, wat daarvan ook zij, leidt op zichzelf op grond van deze normen niet tot de conclusie dat betrokkene als wethouder geen rol mocht hebben in besluitvorming in dezelfde zaak.

Wij hechten eraan om te melden dat behoorlijk bestuur breder is dan de afwezigheid van niet-integer gedrag. In de jurisprudentie zijn verschillende algemene beginselen van behoorlijk bestuur geformuleerd, die hun weg naar wetgeving hebben gevonden. Te denken valt onder meer aan het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het motiveringsbeginsel. Die beginselen richten zich in de eerste plaats op de overheid als zodanig. De overheid dient zich een betrouwbare overheid te tonen, gelijke gevallen gelijk te behandelen, juiste verwachtingen te wekken en haar besluiten logisch en begrijpelijk onderbouwen; dat is essentieel in onze democratische rechtsstaat. In het nastreven van die normen kunnen bewust of onbewust fouten worden gemaakt, kunnen bestuurders het oneens zijn over de te volgen koers en kan de uitkomst van besluitvorming aanvechtbaar zijn. Dat leidt op zichzelf nog niet tot de slotsom dat ook sprake is van niet-integer gedrag.